

Genom

av Tor Moltu

Sammendrag:

Russeren Kalin Orloff inngår et samarbeide med oppdretteren Kvalvåg. Salget av laks øker og øker stadig og det må utvides. Det å skaffe kapital - uten å pante seg til langt over skorsteinspipen er risikabelt.

Det må finnes andre måter å gjøre ting på.

Det arbeides med å få levert en supersmolt, som igjen vil danne grunnlaget for en laks som vokser uhyre fort.

Den er ikke bare utenlandsk, men er genmanipulert.

For å unngå at den genmodifiserte oppdrettslaksen slipper ut i naturen, oppdrettes den i et tørrlagt elveleie.

Det er store penger i det, og bak kulissene føres det en intens kamp om kontroll.

Genom av Tor Moltu

Tomo Publishing

ISBN : 978-82-992325-9-3

Forside: Foto Hydro Seafood

Bakside: Foto Tor Moltu

Kapittel 1

Arthur Ljosnes, ordfører i Ytterevik kommune, måtte ut å trekke frisk luft. Hans indre var i opprør og han fortvilte. Det flere timer lange møte han hadde hatt med rådmannen, gjorde vondt verre. De hadde ikke bare diskutert økonomien i kommunen, men de hadde også diskuterte de økonomiske utsiktene.

Det så mørkt ut.

Alt var kuttet inn til beinet.

Det som var av øremerkede overføringer var blitt brukt til alt annet enn det som var formålet og pengesituasjonen var mer enn prikær.

Hovedproblemet var den stigende arbeidsledigheten.

Sist var det at store deler av oppdrettsnæringen i Ytrevik ikke bare hadde fått nye eiere. Kravet til lønnsomhet var så sterkt at flere av lakseslaketeriene var blitt nedlagt og oppsigelser hadde rammet både hardt og bredt. Selskapene brukte ikke penger, og dermed gikk store deler av det øvrige næringsliv på tomgang. En rekke mindre verksteder sto uten oppdrag og det samme gjaldt for notbøterier og brønnbåtreidere.

Siste trekk var at Luxus Salmon hadde stengt lakseslakteriet, som sysselsatte over ti prosent av kommunens arbeidsstokk.

Den økonomiske tørken var gjennomgripende.

Miserien ble utløst av at en diger, utrangert rustholk av en russisk

tråler hadde lagt seg på havna i Yttrevik og tok imot det som var av laks fra anleggene til Luxus Salmon. Her ble fisken slaktet, sløyd, filetert og pakket. Da fryselageret var fullt, seilte den sin vei og inn kom en ny. Det at tråleren hodt motoren i gang, unlot å oppankre, gjorde at flaggstatens regler og bestemmelser gjaldt ombord. Den var defakto selvforsynt og norske myndigheter hadde ingenting å si.

Men ryktene gikk, både om slavekontrakter og at de hygieniske forhold var under enhver kritikk.

Hverken Arbeids- eller Næringsmiddeltilsynet hadde noe de skulle ha sagt.

Den flytende filetfabrikken var direkte årsak til at tredve mennesker hadde mistet arbeidet. I tillegg var den så selvforsynt at den slapp å proviantertere.

Nå hadde til og med nærbutikken fått et økonomisk problem og eieren lurte på om han skulle selge.

Det eneste som var vekst, var kommunens utgifter. Nye konsulenter ble ansatt og enda andre forfremmet. Kravet til nye rapporter og utredninger bare økte og økte og en rekke nye reformer var på vei.

Alt kom uten at han ble forespurt.

Ordfører Ljosnes var møkka lei.

Uansett hva han gjorde, ble det galt.

- Vi må skaffe flere inntekter! sa han til rådmannen og følte at jobben hans besto i å flytte penger fra ett stramt budsjett til et annet uten at han fikk gjort en damn skitt.

Siste trekk var å skille ut en rekke lukrative eiendommer i strandsonen og lagt de ut for begyggelse, i håp om å øke tilflytningen. Også det var blitt stanset, av miljømyndighetene.

Rådmannen bare nikket forståelsesfult.

- Det er Staten, sa han og heller ikke han følte at det var noe han kunne gjøre.

- ... og vi tappes og utarmes.

- ... en naturlov! sa Rådmannen resignert.

- Stortinget lover mer og mere og det pakker ansvaret over på oss! mumlet Ljosnes oppgitt.

Hvert nytt pålegg blir atter en utgift.

- Og arbeidsledigheten øker ...!

- Hva skal vi gjøre?

- Politikk er politikk, sa Rådmannen like resignert.
- ... og å beskyldte alle andre for at det går som det går, sa Ljosnes.
- Slik er det, konstaterte Rådmannen.
- Det kan ikke fortsette slik! utbrøt Ljosnes, som var begynt å hisse seg opp.
- Det er du som er politikeren, sa Rådmannen i et heller spydig tonefall.

Ljosnes så på ham. Han var oppgitt. Var det ikke de gamle, var det skolene. Det var helsetjenesten og det eldreboliger. Att på til kom det krav om utredning på utredning og han hadde ikke ressursene. En kystsoneplan var ikke før kommet på plass enn at det kom et krav om en utredning om villaksens utbredelse. Deretter kom påbud om en forslag til oppdrettsfrie soner og forslag til nye vernearealer.

- Min jobb er bare å balansere budsjetter. Din er å prioritere.
- ... og pengene?
- Jeg balanserer budsjettene. Din jobb er å skaffe pengene!
- Forslag?
- Du får øke antall skatteobjekter, foreslo Rådmannen.
- Hvordan?
- Ved å øke tilflyttingen til kommunen.

Han var klar over at arbeidsledingen økte og at skatteinntangen ble mindre. Det var også tegn til utflytting. Jentene, de skoleflinke, var også i ferd med å forlate bygda. De reiste til universiteter og høyskoler for å skaffe seg en utdanning. De hadde gitt sine løfter om å vende tilbake, men den delen uteble. Nå, flere år etter, var det klart at de ville forbli i storbyene, der mulighetene var.

Flere hadde giftet seg og stiftet familie.

Det som ble tilbake var unge menn uten arbeid.

Ljosnes hadde analysert dette også.

Skoleverket stilte ikke krav. Guttene fikk være gutter, være opptatt med fotball om sommeren, jakt om høsten og etter at snøen falt, var det snowboard, langrenn og andre former for vintersport som opptok dem.

Fjernsynet, med de evige fotballkampene, hjalp heller ikke på lek-sene.

- Det må gå slik, tenkte Ljosnes som følte at han satt tilbake med en hel generasjon tapere, som ikke kunne noe.

- Vi må finne på noe nytt! utbrøt Ljosnes og at desperasjonen egentlig satt dypt.

- Det å skaffe penger, er fortsatt din jobb, sa Rådmannen kaldt.

- Takk hvisket Ljosnes.

Han gikk tilbake til kontoret sitt og satte seg forsiktig ned bak det digre skrivebordet.

Han trengte hjelp.

- Tenk nytt! sa han til seg selv og kastet et blick på den digre bunken med kartonger som sto nede i arkivrommet og støvet ned.

Det hadde de gjort siden hans forgjenger gikk av med pensjon.

- Tenk nytt, gjentok han.

Gapet mellom det han hadde som visjon for Yttrevik kommune og virkeligheten var blitt så stort at han følte at han hadde mistet evnen til å påvirke utviklingen. At han satt som en administrator av føringer gitt av andre.

Det var ikke derfor han hadde gått inn i politikken.

Han mente, helt oppriktig, at akkurat han kunne gjøre en forskjell.

Nå satt han som en huggestabbe for alt og alle, fikk det ene direktivet etter det andre lagt på bordet, med beskjed om å gjennomføre det.

Han var låst.

Etthvert direktiv var begrunnet i en utredning, og de var solide. I tillegg var det kommunen som både hadde kjøpt og betalt for dem, etter direktiv fra de sentrale myndigheter. Noen var til og med gjort av forskningsinstitusjoner rundt om i landet, og blant dem var det flere doktoravhandlinger.

- Tenk nytt, gjentok Ljosnes for tredje gang.

I bakhodet jobbet rådet han hadde fått sin forgjenger, gamle ordfører Notvik.

- Møter du veggen? Ta en tur ned i arkivet. Ta en bunke med gamle prosjekter og utredninger, snu den opp ned og å ta tak i en mappe.

- Hvorfor det? hadde Ljosnes spurt.

- Det vil alltid finne noe. Det fleste prosjektene har ligget så lenge at de til og med er blitt til god idéer.

- Så hvorfor skulle det hjelpe?

- Prestisjen er borte. Det blir enklere å få det igjennom, hadde Notvik sagt.

- Uansett?

- Det er til og med saker som allerede er vedtatt, men aldri satt ut i livet, sa Notvik, og smilte lurt.

Mannen hadde, tross alt, vært ordfører i en mannsalder.

Ordfører Ljosnes tok mot til seg. Han gikk ut av kontoret, ned i kjelleren og inn i arkivet.

Her hadde han knapt vært siden han ble innsatt.

Stablene med nedstøvete kartonger var store og hyllene med papirbunker og ringpermer, var mange.

- Må vel være noe her, sa han til seg selv.

Ljosnes gikk midtveis inn i kjellerlokalet, stanset opp og valgte seg ut en tilfeldig kartong. Det var den nederste i en stabel.

Ljosnes tok tak. Han løftet bort den ene kartongen etter den andre helt til han kom til den nederste. Denne bar han bort på et gammelt bord som sto midt i arkivrommet, under en lampe.

Lampen hadde en enkel lyspære som var skjermet av en enkel skjerm.

Han snudde kartongen opp ned.

- Hva har vi har? sa Ljosnes og løftet av det som nå var blitt den øverste mappen.

Mappen var både gul og falmet og på forsiden sto det en etikett som lignet dem hadde sett på sin bestemors syltetøyglass.

Skrevet for hånd, i et falmet blekk, sto det:

«Utvidelse av Innvik Kraftverk.»

Øyenbrynene til ordfører Ljosnes løftet seg, begge samtidig, og et digert smil krøp inn i munnvikene.

- Der har vi det! utbrøt han.

Han husket saken, motstanden og klagene og at utbyggingen bli, til slutt, stanset på grunn av en mangel på penger. Nå, over tredve år etter, skjenket han vinterens strømpriser en halv tanke og satte seg til å lese.

Jonas Kvalvig, grunnlegger av Kvalvig Fisk kjente hvordan kvalmen satt. Han var ruinert. Han arbeidet med å rasjonalisere seg til at situasjonen var forbigående, men det hjalp så lite.

Nå, i ettertid, kunne han telle tabbene på en hånd. De var få, men de var grundige.

Nå forsøkte han, så godt han kunne, å våkne til den nye virkeligheten.

Han var egentlig avholdsmann, men hadde sprukket på kryss og tvers. Nå, med ustø hånd skjøv han den halvtomme vodkaflassen bort på det ene hjørnet av skrivebordet og lot den vippe utfor.

Han hadde vært på fylla.

Flasken traff den halvfulle papirkorgen med et dempet «dunk».

Sammen med dunket kjente han hvor dypt fortvilelsen egentlig satt.

Han kastet et blick på det halvfulle vodkaglasset som sto tilbake og kakket til også det, slik at også det landet i papirkorgen.

- Nok er nok! mumlet han til seg selv.

Han visste at han måtte gjenvinne fokus.

- Urtete og ingenting annet, mumlet han for seg selv.

Han sukket tungt.

Kroppen var tung og han manglet energien han trengte for å mobilisere kreftene han vissta han trengte.

- Tenk positivt, gutten min! sa han høyt og bet seg selv i underleppen.

Det Jonas Kvalvig ikke kunne vite var at det var høyere makter som hadde ansvaret for at det gikk som det gikk. Han var et uskyldig offer i et storpolitisk maktspill. Økonomien hans raste da sentralbanksjefene i verdens mektigste land hadde bestemt seg for å destabilisere en rekke av verdens minste valutaer, i et forsøk på å få kontroll med pengemarkedet.

Jonas Kvalvig gikk med i dragsuget.

Det ble også hans bane.

Ved å flytte milliarder av dollar, euro, britiske pund og japanske yen fra en valuta til en annen, hadde amerikanske, britiske, tyske og japanske sentralbanker utløst en rekke omveltninger i valutamarkedet.

Det hadde skjedd plutselig og uten forvarsel.

Den norske sentralbanken var intetanende, og forsøkte å kompensere for en krone som stupte. Den norske sentralbanken hadde til og med gått til massive oppkjøp av kronene i et forsøk på å holde stabiliteten.

Ikke før var gjort enn at de fire sentralbankene begynte med massive oppkjøp av norske kroner, slik at kursen skjøt i været.

Natten over ble kronen så sterk at Norge eksporten stanset helt opp.

Norge ble tvunget til å devaluere.

Dette samtidig med at de fire sentralbankene lot sine beholdninger av norske kroner skylle ut på billigsalg.

Kroneverdien stupte for annen gang. Jonas Kvalvik kom i utakt med sine prognoser, valutakurser og mistet samtidig kontroll med sine finansielle disposisjoner.

Det som burde ha blitt fortjeneste, ble til tap.

Verdien av det norske oljefond ble redusert med seksti prosent.

Politikerne sa at Oljefondet var en langsiktig plassering og at det ikke betydde noe for økonomien.

Jonas Kvalvig med ryggen til døren og lurte på hvordan han skulle få økonomien sin på plass igjen. Det like mye om å starte på nytt som det handlet om å gjenvinne troverdighet i markedet.

Han kunne fremdeles selge fisk.

Nettverket var der, men både leverandør som kunde hadde funnet andre å forholde seg til.

Et russisk konsern, Luxus Salmon, eide fisken.

De hadde markedet.

Jonas Kvalvig forsøkte å vri av seg de siste restene av selvmedlidenhet, men han klarte ikke å slutte å grubble.

- Alt hadde skjedd så plutselig, og samtidig.

- Det må være en sammenheng, tenkte Kvalvig.

Det som gjorde det hele så vanskelig å fatte var at, i et politisk innfall, hadde Distriktsfondet solgt seg ut av oppdrettsnæringen. Samtidig ble Reidar Duun og flere andre oppdrettere tvunget til å selge anleggene sine.

Til slutt hadde russerne overtatt det hele.

Det Jonas Kvalvig nå forsto var at det var fiskeriministeren som hadde fremtvunget salget. Poenget fiskeriministeren ikke kunne ha fått med seg, var at det var et syndikat som hadde kjøpt det, og at de brukte det til å hvitvaske penger.

Dette var et poeng Kvalvig registrert.

Han bøyde seg over kanten på skrivebordet, grep vodkafflaken om halsen for å skjenke i glasset igjen, men lot den ligge.

Det at sekretæren hans, Natasja Torres, hadde seilt opp som øverste sjef for ett av landets største oppdrettskonsern laget ham. Ikke det at

hun ikke var dyktig, men hun forsto ikke fisk. At hun var blitt en av de mest aggressive eksportørene, fattet han.

- Hun hadde kontroll med fisken og da det rant en strøm med sorte penger gjennom systemet, betydde prisene mindre.

Han hadde undervurdert henne.

Hun hadde vært mer enn en dyktig sekretær i høyhælte sko, en kropp og en tettsittende drakt.

Hun hadde helt annen agenda og Kvalvig var blitt offer for et spill.

Han innså dette nå og irriterte seg over hvor feil man kan ta.

Det at han hadde brukt kredittiden til å spekulere, satset på feil valuta til feil tid, var bare et uheldig sammentreff. Det hadde kostet dyrt, han hadde betalt prisen, og det kunne han kunne leve med. At det hele var et spill, icenesatt av størremakter enn ham selv, ga en mager trøst.

Det at noen som ikke hadde greie hverken på fisk eller markeder, klarte å overta store deler av oppdrettsnæringen var ironisk nok. At de hadde kalt det for Luxus Salmon, fikk ham til å smile.

Ordfører Ljosnes trodde ikke sine egne øyne. Prosjektet, det å utvide kraftverket, hadde ikke bare passert kommunestyret, men alt som var av papirarbeide var godkjent av de respektive myndigheter. Til og med turbinene og tilhørende utstyr var dimensjonert for å ta imot den ekstra vannmassene.

Kapasiteten ville kunne utvides med over tyve prosent.

Slik hadde det stått i over tredve år.

Han husket diskusjonene og avisinnleggene. Det var dem som var for og det var dem som var imot. Av hvilke grunner husket han ikke lenger.

Det som var klart var at alt som var av klager var blitt behandlet på behørlig måte og det som var av nabovarslene utstedt. Til og med staten hadde godkjent omdirigeringen av elveløpet som rant forbi eiendommen til Olav Sand.

Årsaken til at det hadde stoppet opp, var mangel på penger. Kommunen hadde ikke penger til anleggsarbeidet. Det gjaldt spesielt kostnadene forbundet med å byggen en liten demning oppe i fjellet slik at vanskillet ble flyttet. Det eneste som skulle til, var å få bygget demningen. Vannet ville dermed bli dirigert over på den andre siden.

Ljosnes gravde seg dypere ned i planene.

Turbiner og utstyr var dimensjonert for å håndtere de økte vannmengdene.

Poenget var at det nesten ikke var kostnader forbundet med det å øke kapasiteten med hele 20 prosent, og strømprisene var en annen enn dengang da det hele ble planlagt.

Noen hadde også vært forutseende bygge en konsesjon for settefisk inn i det nye kraftverket, og også her var papirarbeidet på plass.

Spillvannet kunne utnyttes.

Ordfører Ljosnes visste ikke helt hvordan han skulle skjule sin ekstase.

Når det gjaldt demningen, var det bare å trykke på de rette knappene.

Til smoltanlegget trengte han hjelp.

Ljosnes la planene for utvidelsen av kraftverket i Innvik til side, løftet av telefonrøret og ringte til Reidar Duun.

Var det en som hadde forretningsmessig teft, var det Reidar Duun. Spørsmålet var bare om mannen ville drive smoltanlegget.

Det at Reidar Duun nå ikke var annet enn driftsleder hos Luxus Salmon, betydde mindre. Han var fortsatt visjonær.

- Hallo, sa det i den andre enden av telefonrøret.

- Hei, sa Ljosnes.

- Hallo, gjentok Duun.

- Har du tid til et møte?

Reidar Duun følte seg beklemt. Han hadde bygget og tapt et imperium, og ordfører Ljosnes var blant dem som hadde lidd.

- Er det viktig?

- Ja, sa Ljosnes.

- Kan jeg spørre hva det gjelder?

- Kommuneøkonomien.

- Det er lite eller ingenting jeg kan gjøre, sa Duun.

- Det er et prosjekt jeg vil at du skal se på.

- Et prosjekt?

- Vi er nødt til å legge en plan.

- ... en plan?

- Vi er nødt til å gjenvinne kontroll med fisken vår.

Duun følte tok et lettelsens sukk.

- Og du mener at jeg skal gjøre det.
- Hvem ellers?
- Greit, sa Duun.
- I morgen tidlige?
- Greit, gjentok Duun.

Jonas Kvalvig var for oppslukt i egne tanker til at han hørte at døren inn til det lille kontoret gikk opp. Han hørte heller ikke at en mannsperson tok et skritt inn i rommet eller at døren ble lukket igjen bak ham. Gjesten bevegde seg sakte og lydløst mot skrivebordet hans.

- Russere får ikke innpass i de vestlige markeder, var erkjennelsen han bearbeidet inne i hodet da han følte at noen var kommet inn på kontoret, at de hadde stilt seg opp rett bak ham.

Han sparket fra slik at kontorstolen hvirvlet rundt.

Da den stoppet stirret Jonas Kvalvig rett inn i en pistolmunning.

Mannen som holdt pistolen hadde de kaldeste øynene Jonas Kvalvig noensinne hadde sett.

- Jeg vil ha din fulle oppmerksomhet, sa mannen.

Han hadde en tung og grøtet aksent og virket mer enn fryktinngy-dende der han lente seg frem over skrivebordet.

Pistolmunningen plasserte han i høyde med Kvalvigs neserot.

Kvalvig forsto at mannen var russer, at han het Kalin Orloff, øverste sjef i «Luxus Salmon».

- Du har min fulle oppmerksomhet, klarte Jonas Kv alvig å stamme frem.

Hadde Kvalvig visst mer om pistoler, ville han ha sett at det var en Walter PPK, et nett og hendig håndvåpen som kunne lage et digert hull.

Kvalvig kjente bare at en klam og fuktig hånd la seg rundt hjerteroten hans og at han ble tørr i munnen.

- Bra, sa mannen.

Kvalvig forsøkte svare, men fikk ikke frem et eneste ord. Lyden som krysset leppene hans var et ukontrollert «gisp».

Alt som het ansiktsfarge var borte og han fikk et smertestikk i brystet. Mellomgulvet var blitt pinnstivt og knøt seg.

Han «gispet» for annen gang.

- Jeg heter Kalin Orloff, sa mannen.

Dermed fikk Kvalvig i det minste bekreftet det. Han visste også at dette var en man å frykte.

- Og hvilken glede har jeg av dette besøket, klarte Kvalvig å si.

- Du skal selge fisken min, sa Orloff som nå hadde trukket seg litt tilbake for ikke å virke like truende.

Jonas Kvalvig kunne ikke se annet enn munningen på den pistolen som pekte mot ham.

Orloff sanset det og pistolen forsvant innenfor jakkeslaget hans.

- Selge!? klarte Kvalvig å stamme

Uttrykket i ansiktet hans skiftet fra redsel til ett av ren vanntro.

- Ja, selge ...! sa Orloff.

- ... hva i hel ...

Orloff klappet seg på jakkeslaget.

Kvalvig gjenvant fatningen.

- ... det er ikke slik vi gjør ting i Norge, fikk hsm stammet frem.

- Ja, du skal selge fisken min, gjentok Orloff.

- Du kan ikke bare ...

- Jeg eier fisken og du skal selge den, sa Orloff kaldt og rolig.

Hodet til Jonas Kvalvig var begynt å klarne. Mannen hadde et markedsproblem, og var desperat.

- Jeg selger ikke fisk! sa Kvalvig forsiktig.

Han trodde ikke selv at han hadde sagt et noe som helst.

Ordene ble fulgt av en langtrukken stillhet.

- Luxus Salmon eier oppdrettsnæringen her i Ytrevik og vi har fisk å selge. Du er valgt.

- Du eier fisken ...

- Jeg eier Reidar Duun og Kalle Ringrov! sa Orloff.

Kvalvig visste at de to mennene hadde vært store navn i oppdrettsnæringen og at de begge var bestyrere på hver sitt, og at de var fullstendig i grepet på Luxus Salmon.

- Og nå ønsker du å eie meg? sa Kvalvig, nærmest som et spørsmål.

- Du får gode betingelser, sa Orloff.

- Jeg kommer likevel ikke til å jobbe for Luxus Salmon! sa Kvalvig som neste ropte ut svaret.

- Jeg tilbyr deg en stor mulighet, sa Orloff kaldt og rolig.

Han visste godt at om det var noe Kvalvig trengte, var det en jobb.

- På denne måten? svarte Kvalvig i et syrlig tonefall.
- Vi kan være rimelige.
- Dere kan også være uhyre urimelige, sa Kvalvig.

Jonas Kvalvig var fullt ut klar over at Günther Meinhof, hans eneste forbindelse til Luxus Salmon, hadde dødd av et mistenkelig tilfelle av hjertesvikt på et hotellrom i London.

Russerne øvde en beinhard kontroll alt de eide, og det inkluderte livene til såvel Reidar Duun som til Kalle Ringrov.

Etter å ha overtatt anleggene til såvel Reidar Duun som Kalle Ringrov hadde hver fått beholde en mindre aksjepost, slik at de fortsatt var eiere. Noen innflytelse hadde de ikke, annet enn at de hadde begge fått jobb driftsledere.

Alt dette visste Kvalvig.

At de skulle få kloen i ryggen hans, var ikke aktuelt.

- Seller ikke Natasja Torres fisk? spurte Kvalvig tydelig irritert.
- Hun selger ikke nok!
- ... og så?
- Vi har kontroll med markedene i de baltiske statene, Russland, Polen og i de tidligere russiske statene, sa Orloff.
- Så hva er problemet?
- Vi trenger en som kan selge resten! sa Orloff.
- Jeg er ikke til salgs! sa Kvalvig som hadde gjenvunnet sitt mot. Deretter reist han seg i full høyde.
- Dette er business! sa Orloff og klappet seg på bulen under jakkeslaget.
- Den pistolen danner ikke grunnlag for business, sa Kvalvig og lente seg fremover.

Nå sto de, nese til nese, over skrivebordet til Kvalvig.

Orloff smilte.

- Jeg trenger fortsatt en som kan selge fisken min! sa han.
- Business er business!
- Kan vi gjøre business?
- Dere har Torres!

Kalin Orloff tok ett skritt tilbake og satte seg i den ledige besøksstolen og slengte beina opp på skrivebordet.

Jonas Kvalvig sto fortsatt.

- La oss snakke om det, sa Orloff.

Kvalvig rettet ryggen.

- Hun selger ikke nok, sa Orloff og pekte på kontorstolen hans.
- Det er ikke mitt problem!
- Prisene lave og jeg har et problem. Du kan løse det. Vi kan begge kommet helskinnet ut av dette, dersom du vil.

Kvalvig begynte å regne. Han visste at markedet var så presset, marginene så små, at det skulle noe til å tjene penger på det. I et halvt sekund trodde han at han så et bedende blick i Orloffs øynene.

- Mannen er jo desperat, tenkte Kvalvig, hvilket var hans første strategiske tanke på lenge.

Det han innså var at om det var en ting disse mennene, med de produksjonskostnadene de hadde, ikke kunne tjene penger, var det ikke mye håp. De at de brukte en utrangert tråler som fabrikkskip, inne på havna i Yttrevik, hadde vært et genistrek. Resten måtte tilskrives dårlig håndverk.

- Hvem som helst kan selge fisk, sa Kvalvig.
- Hva mener du?
- Selvfølgelig kan dere selge fisk?
- ... ja, men vi tjener ikke nok.
- Da har dere et prisproblem, konstaterte Kvalvig flatt.
- Vi får ikke innpass i vestlige markeder. Heller ikke i Japan eller

Kina.

Russeren så ned på hendene sine, som var foldet pent i fanget hans.

Kvalvig kjente et stikk av skadefryd. Om russerne hadde overtatt hans markeder, såvel leverandører som kunder og ikke fått det til, hjalp imidlertid lite.

- Du har fortsatt et navn der ute, og nettverket ditt på plass, innrømmet Orloff.

- ... og de kjøper fortsatt fisk, sa han.
- Det stemmer, men bare ikke vår, sa Orloff.

Der så Kvalvig sitt snitt til å forhandle. Om det var en annen ting Jonas Kvalvig kunne, var det å selge fisk.

- Vi vil at du skal løse et problem, innrømmet Orloff til slutt.
- Du trenger hjelp, sa Kvalvig.
- Jeg trenger hjelp.
- Til hvilken del?

- Å få fart på salget til Europa, USA og Den fjerne Østen. det er der pengene ligger.

- ... og hvorfor skulle jeg hjelpe deg?

- Det er gode penger i det! sa Orloff.

Kvalvig ante et snev av desperasjon på tonefallet i mannens stemme.

Kvalvig hadde nå, i det minste, fått ansiktsfargen sin tilbake, og tenkte nå klart.

- Kan vi begynner forfra? spurte Orloff.

- Vi begynner forfra, svarte Kvalvig.

- Jeg heter Kalin Orloff, sa Orloff som reiste seg fra stolen og rakte frem en hånd.

- Jonas Kvalvig, sa Kvalvig som lente seg over skrivebordet, og tok imot.

Grepet var fast.

- Sett deg, sa Kvalvig og pekte på gjestestolen.

Orloff nikket, tok den og flyttet den slik at den sto på skrån, ut fra skrivebordets ene hjørne, satte han seg.

Kvalvig bet seg merke i at Orloff satte seg helt fremme på setet, i en halvoppreist stilling, nærmest klar til sprang. Han satt også slik at han kunne holde et øye både med døren og med vinduet.

- Ingen som kjenner markedet som du gjør, innledet Orloff med å si, og fortsatte:

- Mine overordnede forlanger at fisken blir solgt, genererer profitt.

De tåler ikke at verden går dem imot.

- Så hva kan jeg gjøre? spurte Kvalvig.

- Sørge for at vi får de prisene vi trenger.

- Dere taper penger, sa Kvalvig.

- Det er bare en del av problemet.

- Og hva er resten av problemet.

- Vi får det rett og slett ikke til.

- Jeg vil ikke jobbe i Luxus Salmon, konkluderte Kvalvig.

- Business er business, sa Orloff.

- Da får dere finne en annen løsning, sa Kvalvig.

- Hva med å være agent?

- Da handler det om betingelser.

- Ingen kan tyne en krone ut av markedet som du, sa Orloff, som

smilte for første gang.

Kvalvig så ikke det morsomme i replikken. Dessuten var han for opptatt med å lete etter en skjult agenda.

- Jeg handler ikke med bøller, syndikater eller kriminelle, sa Kvalvig lavt. Øynene hans var blitt kalde og stemmen var som is.

- ... og jeg er heller ikke her fordi at jeg vil.

- Så hvorfor meg?

- Markedet for laks er mindre enn det vi trodde. Alle vet om alle og alle snakker. At dette er norsk fisk, som kommer fra Norge, og skal ut i verden, er greit nok, men vi får ikke innpass.

- Det har sikker noe med eierstrukturen i Luxus Salmon å gjøre.

- Vi er ikke mafia! Vi er bare flinke forretningsfolk fra Russland. Og vi har penger, sa Orloff.

Smilet til Orloff ble anstrengt.

- Jeg kan fortsatt ikke handle med dere.

- Er det en annen måte å gjøre det på?

- Jeg kan handle med Duun eller Ringrov.

- De er fortsatt medeiere, svarte Orloff raskt.

Kvalvig så at mannen hadde fått det lettere med å holde på smilet.

- Dere er noen svin! sa Kvalvig som nå, ved hjelp av litt rask hode-regning, hadde regnet ut hvor mye fisk de hadde, og som de måtte få ut på markedet.

Også markedene i de tidligere østblokklandene viste seg å være begrenset. Det at disse landene skulle inn i EU gjorde sitt til at de ville ha avstand til bedrifter som Luxus Salmon. Også her visste man hvor mye fisk det var og hvilken fortjeneste russerne kunne beregne seg.

- Hvilken stilling har du i Luxus Salmon? spurte Kvalvig.

- Distriktssjef, med ansvar for Norge, svarte Orloff.

Det var tydelig at han ikke likte spørsmålet.

Samtidig gikk det opp for Kvalvig at dette var den skjulte agena. At Orloff satt på hans kontor, nærmest med hatten i hånden, for å skaffe ryggdekning. Han var blitt degradert og hadde fått en ny sjef.

- Hvor stort er problemet? spurte Kvalvig forsiktig.

Orloff så kaldt på han, og svarte ikke.

Her så Kvalvig sitt snitt til å få sitt gamle imperium på plass igjen. De hadde fisken, men manglet tilgang til markedene i vest. Disse var

best betalt, og de trengte en som kunne åpne dører.

Her var Kvalvig på hjemmebane.

- Lønn eller provisjon? spurte Kvalvig.

- Provisjon, svarte Orloff.

- Hvor mye?

Kalin Orloff kastet et blick på den halvfulle vodkaflassen som sto nede i papirkorgen.

Kvalvig fulgte blikket hans.

Kvalvig bøyde seg og fisket opp flasken og satte den på skrivebordet. Deretter reiste han seg og gikk bort og fant to nye glass. Vel tilbake skrudde han av korken og skjenket i.

- Urteteen får vente, sa Kvalvig til seg selv.

- Omtrent som tidligere, svarte Orloff.

- Hva mener du med tidligere? spurte Kvalvig.

- Du blir sjef for ditt gamle team.

- ... og hva tjener jeg på det? spurte han.

- Du får enerett, lovet Orloff.

Det var tydelig at Kvalvig var på gli.

- Jeg vil ikke ha din type enerett, sa Kvalvig.

Russerne hadde en tendens til å ta kontroll over folk de rådet over.

- Jeg skal bare selge fisk.

- Du har ikke kapital, sa Orloff.

Var det en ting Kvalvig visste, så var det at han måtte holde russerne på trygg avstand.

Det handlet, til syvende og sist, om makt og om penger.

- Vi kan finansiere oppstarten, sa Orloff.

Hadde de først gitt ham et lån, var han i deres makt.

- Ikke nødvendig. Det eneste jeg trenger er en lang kredttid, sa Kvalvig.

- Hvor lang?

- Seksti dager, sa Kvalvig.

- Det er litt mer enn normalt, sa Orloff og så forbauset på Kvalvig.

- I din verden ... kanskje.

- Seksti dager er akseptabelt.

- ... og jeg starter med markedene i Kina, Japan og USA.

- Vi har ikke markeder i de områdene.
  - Da vil heller ikke Natasja Torres skape problemer, sa Kvalvig.
  - ... og ditt gamle team?
  - Ikke enda.
- Orloff så mistroisk på Kvalvig:
- Jeg har et stort problem og du tilbyr en liten løsning, sa han.
  - Markedene i de sentrale deler av Europa vil følge, og der stopper mitt engasjement.
  - Du mener at ...
  - Ja, at Natasje kan beholde salget til Polen, Russland og de Baltiske statene.
  - Greit.
  - Da sier jeg «ja», sa Kvalvig og hevet glasset sitt.
- Orloff fikk et lurt glimt i øyet og gjorde det samme.
- Hvem er sjefen din? spurte Kvalvig.
- Orloff fikk vodkaen i vrangstrupen.
- Hva mener du?
  - Nå kan vi dele din hemmelighet, sa Orloff.
  - Ja, sa Kvalvig.
  - Da kan vi snakke åpent, sa Orloff.
- Kvalvigs skjebne var forseglet. For første gang ante Kvalvig rekkevidden i hva han hadde gitt seg i kast med.
- Han var i ferd med å få innsyn i ting han ikke burde vite, og situasjonens alvor gjorde mer sober enn han hadde vært på lenge.
- Allerede innen det tredje glasset med vodka hadde Orloff fortalt at han var blitt degradert og ikke lenger var generaldirektør i Luxus Salmon. Det var en annen, Ruboff Kovoshi, som hadde overtatt. Mannen ble kalt Slangen, da han var leddløs i bevegelsene og gikk stille.
- Hvor kommer han fra? spurte Kvalvig i full visshet om at dette var en opplysning han burde klare seg uten.
  - Han er rumener, fra Bulgaria, svarte Orloff.
- Orloff fortsatte å fortelle om organisasjon.
- I syndikatet er det å jobbe med fisk det laveste blant lavmål.
  - Ruboff Kovoshi er blant dem som ønsker seg ut av fisk, men syndikatet vil ikke tillate det.
  - Hvorfor?
  - Man er mer anonym i fisk, sa Orloff.

- Han ligger liksom på is? spurte Kvalvig.

- Ja.

Kvalvig forsto to ting: At Kovoshi var i dekning, og at han ikke var den eneste som ønsket seg ut av fisk. Akkurat her var det Kvalvig som måtte hjelpe. Hvordan visste han ikke.

- Er mannen farlig? dristet Kvalvig seg til å spørre.

- Det er derfor vi jobber i fisk, sa Orloff og berørte pistolen på innsiden av jakkeslaget.

- Kan du noe om fisk?

- Lært en del.

- Drift?

- Duun skal lære meg det jeg trenger å vite.

- Som å føre og å kjøre båt?

- ... og ha ansvaret for slakteriet.

- Det som ligger ute på havna?

- Ja.

- Fisken jeg selger må være fersk.

- Vi fikser det, sa Orloff.

Poenget for Orloff var at Syndikatet hadde kjørt ham inn i et sidespor og at sidesporet var en blindgate. Dersom han ikke foretok seg noe, ville han bli presset ut av organisasjonen.

I hans yrke var det ikke noe som het arbeidsledighet. Han måtte få Luxus Salmon til å tjene penger.

Hinderet het Kovoshi.

Olav Sand sto ute på anlegget sitt. Det var få ting som ga større tilfredsstillelse enn å oppleve hvordan den sølvblanke kroppen til laksen steg opp fra dypet, nappet seg en fôrpellets, og så forsinne ned i dypet igjen. Han syntes at arbeidet var tungt, at fisken ikke vokste fort nok, men det var dette han kunne.

Det var hans livsverk.

Det var i den korte elv, omtrent en kilometer lang, som rant forbi garden til Olga at Olav først fattet sin interesse for laks. Herfra hentet han foreldrefisken som senere skulle bli laksestammen han nå pleiet med slik kjærlighet.

Dengang var det ikke mye man visste om laksens biologi. Men han klarte å klekke de rosenrøde eggene, fikk til noe yngel, som han så klarte

å få frem til å bli smolt.

Det største problemet var å få smolten til å overleve i sjøen, men der fikk han god hjelp av biologien Bjørn Myrseth, som var spesialist på akkurat dette og som senere ble en dreven forretingsmann og kjøpte seg oppdrettsanlegg verden over.

Etter dette hadde ikke Sand noe problem med å få laksen til å vokse.

Merdene hans var heller ikke noe å skryte av. De besto av noen flotører i isopor, noen planker til gangvei og en gammel sildenot som var utspent i en slags pose og hang i midten.

Nå hadde han et systemanlegg i stål.

Dengang hadde han problemer med å balansere på plankene.

Nå kunne han kjøre på anlegget med truck.

Han hadde også forsonet seg med at hans laks ikke vokste like som andre oppdrettere sin laks, men selve stammen hans var genetisk ren.

Det gjorde at han også kunne levere en laks som var økologisk ren.

Å tukkle med opphavet til en laks, ved å avle inn fremmede gener, var noe han ikke ville. Man visste hva man hadde, men ikke hva man kunne få. Dessuten hadde hans største kunde, Kaimoto Okomo, insistert på at laksen skulle være som den var, økologisk ren.

Og bestillingene fra Kaimoto Okomo sin sushi-kjede hadde bare økt og økt til at Sand nå så seg nødt til å utvide.

Problemet til Sand var at han ikke fikk utvide. Han hadde søkt en konsesjon for et nytt matfiskanlegg, men fått avslag.

Han trengte også et større smoltanlegg, hvilket krevde mer vann. Også her hadde han fått avslag.

Nå, da han var alene, tok Reidar Kvalvig sin første telefon. Fisken skulle leveres av Reidar Duun og minst mulig skulle sies om laksens opphav.

Den første telefonen gikk til en av hans trofaste kunder i Frankrike, Jaque LeFitte, som kjøpte laks for en liten kjede med franske restauranter.

Til Kvalvigs overraskelse gikk samtalen overraskende glatt, som om han aldri hadde vært borte. De vekslet noen korte ord om markedet, og priser og om overproduksjon av laks. LeFitte uttrykte sin bekymring

over ett nytt sett med direktiver var på vei, som ville gjøre livet enda mer vanskelig enn det var.

- Jo, sa Kvalvig, han skulle stikke innom neste gang han var i Paris.

Han fikk sin bestilling.

Kvalvig tok en ny telefon, denne gang til en forbindelse i Japan.

Også her fikk han plassert en ordre.

- Yeeees! utbrøt han.

Det var som om han aldri hadde vært borte.

Han var tilbake.

Kapittel 2

Olav Sand var at han var begynt å ane rekkevidden av konsekvensene i brevet han holdt mellom fingrene. Det var endelig bestemt at kraftverket på den andre siden av fjellet skulle bygges. Dette innebar at en demning måtte reises oppe på fjellet, at vannet skulle kanalisere vannet inn i et reservoar og at vannføringen i den lille elven hans ville forsvinne.

Den ville tørrlegges.

Han trodde at planene var lagt på is.

Det nye kraftanlegget ville ikke bare fjerne vannkilden han trengte til å produsere lakseyngel men det ville også sette en stopper for at villaksen som normalt ferdes i elven hans kunne vende tilbake.

Han trodde saken var død.

Han hadde også fått løfter om at det aldri ville skje.

Nå hadde det skjedd. Det nye kraftverket et faktum.

Vedtaket var endelig.

Olav Sand hadde kostnadsregnet et lite resirkuleringsanlegg, men realiseringen var utenfor hans rekkevidde.

Det mest problematiske var at han ikke kunne øke sine leveranser til sin største kunde, Kaomoto Okomo. Han ville knapt nok få produsert nok settefisk til å utnytte konsesjonsvolumet han hadde.

I tillegg ville laksestammen som søkte inn til elven for å gyte, gå

tapt. Ble elven borte, hadde de ikke noe sted å gyte.

- Miljøkriminalitet! var ordet han brukte for tredve år siden.

Sand tok frem permen med korrespondansen. Der lå det brev, med kopier til alle tenkelige instanser. Der lå kopier og enda nye brev

Alt hadde vært forgiveves.

Til slutt hadde han innsett at ingen, bortsett fra hamselv, tok ansvar for næringsdriften hans.

Han forsonte seg med at det gjaldt over hele fjøla.

Det han ikke forsto var at at trygt og godt næringsgrunnlag ville bety vekst i kommunen. Han kunne ansette flere folk, betale mer i skatt og gi sitt bidrag til økningen i velstand.

Nå, som det var, var han låst.

Heller ikke Kaimoto Okomo ville fylt sitt behov for mer laks til en sushikjede i vekst.

Et luksusproblem var blitt forvandlet til et mareritt.

Han visste ikke hvordan han skulle få fortalt det.

Den kvelden ble Reidar Duun kalt inn på kontoret til Kalin Orloff. På skrivebordet foran ham lå det ett ark med papir og en penn.

- Goddag, Duun, sa Orloff, som ikke bare var uhyre formell, men som hadde en fremferd som skapte avstand.

Mannen hadde vonde øyne, noe Duun hadde bitt seg merke i.

- Vi får noen nye rutiner, sa Orloff som også hadde overtatt driftsledelsen ved anleggene.

- Og det er?

- Fra nå av innnfører vi full taushet om alt som skjer.

- Hva mener du?

Kalin Orloff skjøv det ene arket med papir over skrivebordet. Det var en lojalitets- og taushetserklæring.

- Det er for mange som viser interesse for det vi foretar oss, sa han.

- Jeg forstår ikke ...

- Vi driver med meget avansert forskning og utvikling og vil ikke være utsatt for industrispionasje, sa Orloff kaldt.

Reidar Duun stusset.

Hva i allverden skulle de med en lojalitets- og taushetserklæring?

Hele bygde visste at økonomien i selskapet var så skral, anleggene

så nedkjørt, at det var umulig å bruke penger på noe annet enn det mest elementære i vedlikehold.

Han sa det rett ut.

Kalin Orloff stirret på ham med forakt.

- Hva mener du?

- Akkurat det jeg sa, sa Duun.

- At du ikke trenger å underskrive lojalitetserklæringen? spurte han.

- La oss si et det er litt u-norskt, sa Duun forsiktig. Han fryktet plutselig for jobben sin.

Han var på full retreat.

- Dette har med sikkerhet å gjøre. Vi driver både avansert og rasjonnelt, og ser at andre kan kopiere oss, sa Orloff.

- De eneste som vil vise interesse for Luxus Salmon er myndighetene, tenkte Duun, irritert, men sa det ikke.

Nøter burde skiftes og fiskefôret var på et ernæringsmessig lavmål. Fisken gikk for tett og det ble spart på vaksineringsen. Mye av laksen hadde utviklet digre sår som resultat av at den ikke ble sortert riktig, og at den hadde fått vintersår. Flere av anleggene var befengt med lakselus.

Dette var fisk som ble slaktet og filetert ombord i den utrangerte russisk trålerer som lå inne på havne i Yttrevik, ble filetert slik at sårene ble borte, og solgt som førsteklasses fisk.

Kalin Orloff leste alt dette i Reidar Duuns øyne.

- Det er ikke meg som bestemmer dette, sa han halvt unnskyldende.

- Ordren kommer overfra og ned, sa han halvt unnskyldende.

Reidar Duun bet tennene godt sammen, tok kulepennen og satte sinn navnetrekk på papiret.

Inne i seg visste han at ting ville for gå fra galt til verre.

Olav Sand innså at han ville få et stort problem om elven hans ble brakklagt. Uten vann ville han ikke klare å produsere nok smolt til sine eksisterende anlegg, og måtte eventuelt kjøpe settefisk eksternt.

Han innså samtidig at løsningen lå i å kjøpe det nedlagte smoltanlegget på den andre siden av fjorden. Det hadde tilhørt Reidar Duun men var nå en del av Luxus Salmon.

Han gruet seg til å spørre om det var til salgs. Luxus Salmon hadde vist seg å være arrogante og umulige å forhandle med.

Med Reidar Duun hadde det vært annerledes. Han trengte alltid penger. Luxus Salmon ville bare eie.

Om det noensinne hadde vært en tid da Olav Sand trengte trygghet på at han kunne drive videre, var det nå.

Endelig tjente han penger.

Han syntes at verden gikk ham imot.

Reidar Duun holdt sitt avtalte møte med Ljosnes, og var presis klokka. Han satte seg i gjestestolen og hevet hodet.

Dette var noe han ikke hadde gjort på lenge.

Skrivebordet til Ljosnes var ryddet, bortsett fra en gulnet manilla folder som midt på bordflaten. Også papirene i folderen var gulnet.

Duun flirte med seg selv. Dette var andre gang på like mange dager at han hadde sittet foran et ryddet skrivebord.

Det varslet ikke godt.

Ordfører hadde til og med lukket døren bak ham.

- Du nevnte noe om et nytt oppdrettsanlegg, sa Duun forsiktig.

- Jeg trenger ditt råd, sa Ljosnes og satte seg bak skrivebordet igjen.

- Om hva? spurte Duun.

- Om en større plan for kommunen.

- Der har jeg svært lite å bidra med, sa Duun.

- Et smoltanlegg er bare en del av det.

- ...og det andre?

- At vi gjenvinner kontroll med oppdrettsnæringen, sa Ljosnes.

Reidar Duun var lutter ører.

Ikke mange timer etterpå var omrisset av en plan på plass.

Duun fikk vite at arbeidet med å få utvidet det nye kraftverket var allerede i gang og at nabovarsel var sendt.

Han skjenket Olav Sand en tanke, men mannens tilskudd til kommuneøkonomien var så liten at elveleiet måtte offres. Dessuten ville det tvinge ham til å kjøpe settefisk eksternt, og da ville Duun være den eneste kilden.

Planen ville gjøre at Duun, til slutt, ville få full kontroll med det som ble produsert av yngel og smolt i området. Dermed ville Yttrevik

kommune atter en gang få kontroll med fisken.

Det handlet om arbeidsplasser.

Luxus Salmon sine dager var talte, dersom kortene ble spilt riktig.

Nøkkelen lå ikke bare i at Olav Sand ble tvunget til å nedlegge sin produksjon av settefisk, men at han samtidig ble nødt til å kjøpe fisken eksternt.

Det alene ville skape arbeid til en røkter eller to.

Det andre elementet var at bygningsetaten ville kreve en rekke tekniske og bygningsmessige utbedringer til Luxus Salmon sitt nedlagte smoltanlegg. Det var bygget i begynnelsen av 1970-tallet og etter dagens standarder, ville det ikke kunne gjenåpnes.

- Vel, sa Ljosnes.

Reidar Duun fikk forsto scenariet.

- Du blir den eneste smoltprodusenten i distriktet og får dermed kontroll med fisken. Et topp moderne anlegg vil i tillegg være så effektivt at det vil utkonkurrere alt annet på markedet.

- Og hvilken rolle har jeg i dette?

- Du vil stå som eier.

Reidar Duun trakk ikke en mine, men inne i seg jublet ordene «Back again!».

Han ville klare å produsere en supersmolt.

Det var nok av dem som ikke måtte få kjennskap til planene.

Hverdagen til Reidar Duun ble stadig vanskeligere. Orloff hadde fått en ny sjef og Kvalvig forlangte kvaliteter han ikke kunne levere. I tillegg kom det stadig nye sett med direktiver, som alle krevde at han sparte penger.

Reidar Duun fortvilte. Bemanningen var redusert til et minimum og alt som het vedlikehold var stanset. Han hadde utsatt både vask av nøter og unnlatt å skifte ut slitte deler med nye. Det gjaldt spesielt hengslene som holdt anlegget sammen. Nå var flere nøter så gjengrodd at det var så vidt han hadde gjennomstrømming i merdene.

Laksen hadde nærmest sluttet å vokse, og det gikk ikke på mangel på fiskefôr.

Arbeidsbåten hadde han unnlatt å sende på service og den ene røkteren han hadde brukte mesteparten av tiden til å stå med hodet i motoren for at den skulle gå.

Reidar Duun blitt forfremmet til områdesjef, men han hadde ikke fullmakt til så mye som å rekvirere en binders.

Han var handlingslammet.

Nå forlangte de at han skulle skifte fôrtype, da spesiefôret Extra-Vekstra var for kostbart.

Han måtte gå over til å bruke noe kliss som var laget i Polen. Hva det inneholdt turde han ikke spørre om.

Problemene tårnet seg for Reidar Duun.

På grunn av den nye fôrblending gikk til og med fôrkanonene tett og fisken hadde sluttet å vokste.

- Bare vent, sa han.

Å måtte undertegne en taushetserklæring, gjorde vondt verre.

Det var ikke så mye at imperiet hans var blitt overtatt av andre, men nå smuldret det opp.

Ett lyspunkt var det. Etter sitt møtet med ordfører Ljosnes, hadde han fått noe å strekke seg etter.

Det var bare å vente.

Duun hadde hatt fire sjefer og ingen av dem hadde vært i nærheten av et oppdrettsanlegg tidligere. Bare en, Kalin Orloff, kunne noe som minnet om norsk.

- Bare vent, sa han til seg selv.

Harry Olsen var sportsfisker. Han investert en formue i spesialutstyr og satset på bare det beste. Nå hadde han tatt oppstilling på sin favoritte lakseplass, i elven ikke langt fra anlegget til Olav Sand.

Den øverste del av elven var statsalmenning og Harry Olsen hadde fiskekort, og på tross av at det ikke var påkrevd, hadde han spurt Sand om han fikk lov til å fiske.

Olav Sand ble smigret.

Nå var Harry Olsen kledd i kamuflasjegrønt, gikk med en ekte laksefiskerhatt som hadde fluer hektet rundt omkring på hattebåndet. I tillegg hadde Olsen kjøpt seg et sett helt nye vadedress som gikk til midt på brystet. Fiskestangen hadde kostet ham en halv månedslønn. Bare snellen og flytelinen kostet mer enn en billig tur til Syden.

For Harry Olsen var det å fiske laks en besettelse. Mens han sto mist ute i elven var han i sitt ess. Det eneste han hørte var lyden av vannet som raslet i elvegresset langs elvebredden. Her og der buldret det over

steiner, inn i mindre fossefall og ut i små stryk.

Harry Olsen var arkivar, og til dalig satt han på et lite kontor, innerst i banken, Yttrevik Sparebank, og holdt orden på arkivet.

Nå var han ute i naturen.

Inne i hodet hans det fantasibilder om uberørt villmark det å være en del av det.

Denne morgen, som hver gang han skulle på fisketur, hadde han stått opp så tidlig at han fikk med seg hvordan skogen våknet. Han fikk med seg hvordan vinden pustet lett gjennom granbar og løv mens en og annen kjøttmeis kvitret i tretoppene.

- Tiden er inne! hvisket han til seg selv.

Olsen vippet stangen over hode, kastet den frem og vippet den tilbake. Samtidig firte han ut mer og mer flyteline mens han siktet seg inn en liten kulp litt lengre nede i elven. Til slutt kastet han fremover, i et fast kast og han så på mens den lille fluen føk gjennom luften og landet akkurat der hvor han hadde planlagt.

Vannet gikk ham ikke lenger enn til knærne.

Han var uhyre fornøyd med seg selv.

Til og med lånet han hadde tatt opp for å betale for for det nye fiskeutstyret hans var en investering han følte var riktig. I øyeblikket foluserte han bare på laksen han var i ferd med å få.

Det var lørdag og Olsen hadde begynt å forberede seg kvelden i forveien.

Han var laksefisker!

Han hadde forlatt huset da det fortsatt var mørkt og han anså skumringen for å være den beste tiden til å fiske på.

Nå nærmet klokken seg ti på formiddagen, og han hadde fremdeles ikke fått napp.

Laksefiske var en tålmodighetens prøve.

Med innøvd presisjon, og for n' te gang, vippet han stangen tilbake slik at fluen ble rykket opp av vannet, seilte opp over hodet hans, gjorde en elegant bue bak holdet hans, og landet i kulpen igjen.

Han hadde gjennomførte ett nytt, perfekt kast.

Han hadde gjort de samme bevegelsene hundrevis av ganger den morgen, og var begynt å kjede seg. Samtidig ba han en stille bønn om en laks måtte bite.

Harry Olsen hadde også fullført et kveldskurs i fluebinding på Fol-

keuniversitetet, og han hadde brukt vinteren til å mestre kunsten med å kaste.

Akkurat denne fluen var hans mesterverk, men han fikk ikke napp.

Det plaget ham.

I ukevis hadde han fantasert om hvordan laksene ville la seg friste og at han halte den ene etter den andre på land.

Det at han ikke hadde fått napp skyldes at villaks var en utryddings-truet art, at det var så få tilbake og at oppdrettslaks ikke bet på fluer.

Det var hans faste overbevisning.

Desto lengre Olsen sto, jo mere fortvilet ble han. Han var ikke bare blitt kald, men ble også mer og mere skråsikker i sin sak.

Det var lakseoppdretterne som var skyld i at villaksen var blitt borte.

Litt lengre oppe i elven sto to karer til, og fisket. Bare det at de var der irriterte Harry Olsen noe grenseløst. Var det noen som ikke kunne være ekte en laksefiskere, måtte det være dem. For det første snakket de høylydt med hverandre, og for det andre hørtes det ut som om de hadde drukket.

- Å skjemme en slik edel sport på denne måten, tenkte Olsen, som også hadde sine meget bestemte meninger om hvilken type menneske som fisket laks, og det var ikke *Hvermansen* som holdt på med denne edle sporten.

Rundt ham svirret det med mygg og nå frøs han på bena og var blitt valen på fingrene. Endelig, etter å ha stått seks timer i elven, på samme sted, bestemte han seg for å vasse i land og ta seg en kopp kaffe.

Sakte sveivet han inn lina.

Da Olsen var ferdig, sikret han snellen, snudde ryggen til og tok et skuffet skritt mot land. Akkurat idet han var i ferd med å klatre over en stein, hørte han et plask. Han hvirvlet rundt, akkurat tidsnok til å se at en diger laks hoppet i den samme i kulpen der han hadde stått og fisket i siden grytidlig morgen.

Laksen måtte være på ti kilo, minst!

Den hoppet igjen.

Det var tydelig at den hadde en krok i munnen.

- Fa'en! tenkte Olsen, som så trakket forkjært, sled av steinen og raste på huk ned i det iskalde vannet, vippet bakover og ble sittende. Vadedressen ga oppdrift men ble likevel fylt med vann.

- Fa'en, gjentok Olsen.

- Eg har han! ropte en av de to mennene.

Der og da mistet Harry Olsen besinnelsen. Oppdriften i vadedressen gjorde det vanskelig, men han fant fotfeste, karret seg opp, vasset mot land og slengte fiskestangen fra seg. Så braste han inn i krattet langs elvebredden, og ble hengende fast.

Da han så klarte å rive seg løs og å komme ut på den andre siden, satte han seg ned på en stein og begynte å telle. Først talte han til ti, så til hundre.

Han var dyvåt. I tillegg hadde revet seg på tornekrattet og blødde fra små risp på armene.

- Det var så faén! mumlet han igjen og begynte å skrelle av seg vadedressen.

Han hadde vært forutseende nok til å forutse dette, og hadde med seg tørre klær. Bare at han hadde forestilt seg det annerledes. I forestillingens verden hadde han fanget en laks og at det var kampens hete som fjorde at han måtte under, slik at vadedressen ble fylt med vann.

Vadedressen lå i en haug på marken og han begynte å skrelle av seg klærene.

Det var kaldt og han hadde glemt å ta med seg et håndkle.

Mismot var begynt å slå rot.

Etter å ha fått på seg tørre klær og joggesko rettet han igjen oppmerksomheten mot de to mennene som sto litt lengre opp i elven. Laksen var nå på vei inn mot elvebredden og den andre sto klar med klepp.

- Den fisken kan ikke være en villaks, tenkte Olsen i full visshet om at en villaks ikke var gå dum, at den gikk på en tilfeldig krok. Han hadde lest at laks biter i grålysningen, og ikke ved lunsjtider.

- Dæ'ven kor fin han er, ropte den andre av de to laksefiskerne holdt den opp for at den andre skulle få se den.

Den andre, han som fanget fisken, hadde satt seg godt til rette på en stein og tatt frem en liten lommelerke.

- Dette må feires! sa han og tok seg en slurk.

Med skjelvende hånd fant Harry frem ryggsekken og tok ut termosen.

Han måtte se fisken.

Harry Olsen satte fra seg både stang, sekk og termos og gikk opp til de to laksefiskerne.

- Å bruke klepp, tenkte Olsen. - Noe så primitivt. Han, for sin del, brukte håv. En ekte sportsfisker førte fisken så tett inn til elvebredde at fisken kunne svømme inn i hoven. Først da kunne den løftes forsiktig opp på land.

Harry Olsen var til og med at en oppfatning at en ikke skulle bruke mothake på fiskekroken, slik at laksen ville ha en bedre mulighet til å rømme.

Om man fanget fisken, skulle den slippes ut igjen, for å bevare vil-laksen.

- Fin fisk, mumlet Harry. Misunnelsen hang på hver bokstav.

Men så fikk han tatt fisken nærmere i øyesyn. Ryggfinnen var slitt og halen var det nærmeste man kunne komme til å være møllspist.

Nå kjente Harry Olsen hvordan forakten steg.

Det var en oppdrettslaks!

Han så på mennene og forsøkte å plassere dem. Begge hadde fulle hårmanker og tunge arbeidshender.

- Typisk slike som jobber i veivesenet, tenkte Harry, men våget ikke å si noe.

- Fin fisk! sa den ene.

Olsen nikket. Han hadde fått bekreftet sin verste mistanke.

- Det er en oppdrettslaks, sa han forsiktig.

- Hva så, sa den andre av de to.

Olsen kastet et raskt blick på utstyret til de to mennene. De hadde ikke fiskevester med masse lommer, og stengene var noen billige greier som kunne kjøpes på nærmeste bensinstasjon. Verst var at de ikke en gang brukte håv, og de gikk i vanlige sjøstøvler i stedet for vadestøvler. Han bet seg også merke i at det hang til og med en lang gummimakk i enden av snøret!

- Hva er det? spurte han.

- En gummimakk, sa den ene av de to fiskerne.

- Flott innretning, sa den andre som hadde fått lerken på plass på baklommen igjen.

- Se, du hekter en fiskefôrpellet inn på kroken og så trekker du den opp i makken. Dermed seiler det allslags deilige lukter nedover elven

og laksen blir spinnvill.

- ... slike pellets som fiskeoppdretterne bruker? spurte Harry.

- ... og fisken biter ut´a H! sa den første.

- For noen svin, tenkte Olsen. - Dersom de fikk fisk, var det tydelig at de ikke til hensikt å sette den tilbake i elven igjen. Det var åpenbart.

Men han våget ikke å si noe.

- Er den ekte? spurte han forsiktig, og pekte på fisken. Det lød indignasjon i stemmen hans.

- Klart den er ekte, sa den ene sportsfiskeren.

- Men er det en villaks?

- Villere blir de ikke!

- Men det er jo en oppdrettslaks!

Harry Olsen ventet en negativ reaksjon, og det irriterte enda mer at de to mennene ikke så ut til å bry seg.

- Bedre enn ingenting, flirte den av de to som hadde fått laksen.

Dermed fikk Olsen en innbitt trang til å la de to mennene være i fred. Han rygget inn i krattet igjen, og så snudde han ryggen til.

- Lykke til videre, sa Olsen, og gikk tilbake til sin termos og kaffe.

Olsen hadde mistet lysten på å fiske. Han pakket sammen sakene sine og gikk tilbake til bilen. Deretter kjørte han rett ned til Solbjørgs kafé, nærmest for å få det hele på avstand. Til og med kaffen han hadde på termosen var blitt kald og han hadde mistet lysten på de to skivene med brunost han så møysommelig hadde pakket den morgen.

På Solbjørgs Kafé var det fylt til trengsel, så Olsen gikk bort til et bord der det satt en jente.

- Ledig? spurte han.

- Ja, svarte hun.

Harry Olsen hadde tatt av seg hatten, og latt den ligge i bilen, men han følte seg litt brydd av å stå med fiskevesten med alle lommene på, men satte seg likevel.

- Hva heter du? spurte han.

- Kari, og du?

- Harry, svarte han.

- Hva gjør du? spurte hun. Øynene var åpne og oppriktig nysgjerrig.

Harry så ned på fiskevesten sin.

- Jeg er laksefisker!

- Å, sa hun og tenkte seg om. Det var akkurat som om hun forsøkte å danne seg et mentalt bilde av hva en laksefisker gjorde.

- Bruker du båt?

- Nei, jeg er sportsfisker, svarte han.

- Du mener at du står ute i elven med stang og fisker villaks.

- Det er akkurat det jeg gjør.

- Så spennende!

Harry Olsen fikk en uimotståelig trang til å fortelle alt han visste om villaks. Hvor skulle han begynne? Det å fortelle at laks kom inn fra havet og trakk opp i elvene for å gyte, var for platt. Kanskje han kunne fortelle om fluebinderkurset han hadde gått på.

Det var enda mer platt.

- Om høsten trekker villaks inn fra havet og opp i elvene for å gyte, datt det ut av ham.

- Sier du det, sa jenta og lente seg godt frem. Øynene hennes boret seg inn i ham.

Harry Olsen trakk pusten. Var det én ting han kunne fortelle om, var det om villaks.

- Det er flere laksearter som er truet, fortsatte han.

- Mener du at de kan bli utryddet.

- Ja, sa Harry.

- Hvorfor fisker du dem da? spurte hun.

Der ble Harry Olsen stum.

- Vi setter dem tilbake i elven, etter at vi har fisket dem, sa han omsider.

- Er det ikke om høsten du fisker dem?

- Jo.

- Er det ikke på den tiden av året at de trekker opp i elvene for å gyte?

- Jo, svarte Olsen for annen gang.

- Jeg trodde du sa de var utrydningstruet.

Harry Olsen følte seg beklemmt.

- Jo, svarte han til slutt.

- Du kan ikke fiske på en truet fiskeart når den går inn for å gyte, sa hun. Det var en egg i stemmen hennes.

- ... hva er det du gjør? spurte han, nærmest for å avspore hele samtalen.

- Jeg skal studere og vil spesialisere meg på miljøvern, svarte hun.

- Kan man studere miljøvern?

- Selvfølgelig. Man lærer om prosessene i naturen og om hvordan ting henger sammen. Vi vil faktisk lære en god del om villaks, for det er en del av utdannelsen.

- ... spesielt om villaks? spurte Harry.

- Nei, men om forvaltning av naturen, og det er omtrent det samme.

- Vil du gjøre ting for å redde naturen? spurte han nå mer nyskjerlig.

- Klart! Jeg kunne godt tenke meg å bli medlem i Greenpeace eller lignende.

- ... medlem?

- Ja, for alle bare snakker og snakker, men det er ingen som gjør noe.

- Oppdrettslaks er årsaken, sa Harry halvt til seg selv, men hun hørte ham.

- Hva mener du?

- Vet du egentlig hvor mye oppdrettslaks som rømmer!? Det er over en halv million fisk i året. I en eneste omgang kan det rømme åtti til hundre tusen fisk, og alt i ett og samme område. Vet du hva det gjør til villaksen?

Olsen kjente at han var begynt å hisse seg opp.

- Er det så galt da?

- Oppdrettslaks er en genetisk vannskapning. Den både smitter villaksen med lakselus og den sprer sykdom. Den forrykker også balansen i naturen, med genetisk forurensing. Hver gang den parrer seg med en villaks, oppe i elvene, får den et avkom som ikke er levedyktig, sa Harry bastant.

- Det er noe som heter mangfold, sa jenten som satt overfor ham.

- At en som er så vakker kan være så dum, tenkte Harry og fortsatte.

- Om våren, når unglaksen, smolten, skal trekke ut for å beite ute i havet, må den svømme gjennom en mur av lakselus. Den er det

oppdrettslaksen som lager, og ungfisken dør som fluer. Det er rene massakren! Nesten ikke en eneste kommer så langt at den klarer å bli voksen og så vende tilbake.

- Noe så vemmelig!

- Ikke bare det, men da blir det ingen etterkommere. Stammen dør ut.

- Alt på grunn av oppdrettslaks?

- Når gener fra en oppdrettslaks blandes med dem fra en villaks, blir ikke villaksen hva den en gang var!

- Og dette mener du er galt?

- ... lakseoppdretterne har ansvaret. De har bare tatt seg til rette.

- Da må det bekjempes, sa Kari.

Der og da bestemte Harry Olsen seg for at han skulle stifte sin egen miljøbevegelse. Han skulle sørge for at elvene forble naturlige og at villaksen fikk en sjanse. Bevegelsen skulle hete Kystforbundet, og han skulle erklære lakseoppdretterne krig.

- Tenke seg til at hele fjorder er frie for lakseoppdrett, sa han; men følte samtidig at fantasien var i ferd med å få et overtak.

- Som en slags nasjonalpark? spurte Kari.

- Akkurat, sa Harry og forestilte seg at hele landet kunne ha store oppdrettsfrie soner, med uberørt natur, der villaksen fikk svømme fritt.

- Vi er i ferd med å stifte en slik miljøbevegelse, sa han forsiktig.

Nå merket Harry hvordan Kari ble rett i ryggen.

- Den blir bedre enn disse utenlandske foreningene som ikke kjenner norske forhold, fortsatte han.

- Hvor mange medlemmer er dere?

- Fa'en så denne jenta spør, tenkte Harry.

- Vi er i ferd med å starte opp over hele landet. Det skal være organisert i små celler, slik at den ene ikke vet om den neste.

- Hvorfor det, da?

- Fordi at da kan hver arbeide fritt, uten frykt for represalier.

- Det er ingen som kommer til å drive med represalier, sa Kari.

- Den vil hete Kystens Krigere, sa Olsen. - Hensikten er å få resultater, og da må vi kanskje ty til sivil ulydighet.

- ... mener du å lenke oss fast både her og der?

- Noe sånt, sa Harry.

Mens Harry Olsen og Kari satt ved sitt bord på Solbjørgs kafé, satt Olav Sand brevet han hadde fått i posten.

Han visste hva det inneholdt. Det var fra Yttrevik Kraftlag, og var en nabovarsel. I klartekst betydde dette at Yttrevik Kraftlag skulle starte med bygging av det nye kraftverket. Elveleiet var dødsdømt. Den øvre del av vassdraget, som var statsalmenning, var allerede lagt ut. Anleggsperioden var i ferd med å starte.

Om noe overrasket ham, var det hvor fort det hele hadde gått.

Anleggstrafikken hadde allerede begynt.

Olav kjente at det ble helt stille rundt ham, og at en tåre krøp inn i øyekroken.

Det at den lille elven var en lakseelv, betydde mindre. Den var ikke blant de store, og velkjente, så det at den ble ofret, skjedde uten at noen egentlig brydde seg. Faktisk rant den lille elven ikke mer enn tre kilometer inn i landet før den møtte et fossefall som var så stort at det ikke kunne forseres av laks.

Det var imidlertid rikelig med vannføring og det var utrolig mange gode gyteplasser på den korte strekningen opp mot fossen. Det var der Olav hadde lært å fiske og så hentet sine første lakseemner.

Nå skulle også det ta slutt.

Det første som skulle skje var at det ble bygget en bred anleggsvei innover i dalen. Anleggsmaskinene var på plass allerede dagen før han mottok brevet. Nå, mens han fremdeles satt med brevet i hånda, hørte han at de første kraftsalvene gikk. De var de i ferd med å skyte seg inn i fjellet i enden av dalen

Han forsto samtidig at, på tvers av forsikringene fra kraftlaget, ville det aldri mer ville renne en dråpe vann i elven som hadde betydd så mye for ham. Det som ville stå tilbake var et tørrlagte elveleie som ville stå nærmest som et arr i terrenget som førte innover mot fjellet han kunne se i bakgrunnen.

Det ville bli definitivt slutt på alt som het villaks akkurat der.

Så, mens Olav ergret seg som verst, dundret de første lastebilene opp forbi gården, den ene før og den andre. Tett etter kom det både gravemaskiner, dumpstere og tunge lastebiler, og alt på en gang, nesten som på kommando.

Det som overrasket Sand var at de som til slutt ville få glede av alt sammen, og vannet som ble ført bort, var Reidar Duun, som var i ferd med å planlegget et helt nytt smoltanlegg tett i tett ved kraftstasjonene. Sand innså også at, ved hjelp av spillvann, ville Duun få anledning til å drive uhyre rasjonelt. Han kunne til og med utkonkurrere russerne som hadde overtatt det gamle anlegget hans.

I sum ville Olav miste atter et fortrinn.

Til nød håpet Olav på at han kunne få opp nok grunnvann til at han, ved hjelp av et godt renseanlegg og resirkulering ville kunne drive klekkeriet og smoltanlegget sitt videre.

En del av prospektet var at kommunen skulle fylle inn elveleiet og å selge det som tilleggsjord.

Olav Sand ble tilbudt å kjøpe det for en rimelig penge, som en del av kompensasjonen for det tapte elveleiet.

- Ingenting blir som før, forbarmet Olav seg, og bestemte seg for å gå ned til anlegget for å fôre fisken sin.

Olav løftet blikket og skottet bort på det brakklagte smoltanlegget på den andre siden av fjorden.

Russerne drev så stort, at anlegget ikke var annet enn en salderingspost i ett regnskap.

- Kanskje han kunne få overta det?

Senere den kvelden kom det to sportsfiskere opp fra elven og satte kursen innover mot Yttrevik. På veien krysset de en sidevei som gikk opp til Sørensen Røykeri.

- Skal vi? spurte den ene.

- Vi tar en ene. Den andre virker så mye rundere og saftigere, at den bruker vi til middag på fredag.

- Damer, vin og sang, med ekte villfisket laks til middag.

- Og røkelaks og champis til forrett.

- I Østen bruker de rød laks til å pirre sexlysten, sa den ene.

- Desto rødere jo bedre!

- Da gjør vi det, svarte den andre.

Var det en ting som kjennetegnet røkerimester Sørensen, var det at han hadde en diger og fyldig bart. Det var ikke bare at den sto som en håret bjelke under nesen, men den hang godt ned forbi munnvikene. Øynene

var tindrende klare og han var nærmest trillende rund. Armene var korte, fingrene lange og en forholdsvis stor nese som hadde et blållilla skjær. Att-på-til var han skallet. Samtidig bar han på et smil som aldri forsvant og latteren satt lett. Den kom ett steds fra langt nede i hjerteroten, slik at hele mannen ristet når han lo.

Han var også glad i en dram.

I tillegg var han kjent som den som var flinkest når det gjaldt røking av laks, og det i hele landsdelen.

- Han ser ikke ut, drikker men du hvor dyktig han er til å røke laks, pleide folk å si.

Det var en sval fredagskveld da to laksefiskere kom opp til huset hans. De hadde med seg to lakser, hvorav den ene, en villaks på fem kilo, skulle røykes.

- Hei, er noen hjemme! ropte den ene av de to laksefiskerne og banket på døren.

- Kommer! ropte Sørensen, og like etter sto han i døråpningen.

- Å, det er dere, sa han idet han dro kjensel på de to laksefiskerne.

- Hva gjelder det?

- Vi skal ha røkt en laks, sa den andre og holdt den opp slik at han kunne se den. Den var skinn og mager, men hadde en stor og fin hale- og ryggfinne.

- Det er fredag og det er nesten natt, sa Sørensen, som hadde en tydelig irritert undertone i stammen. Likevel åpnet han døren og steg ut på trappeavsatsen.

- Dette haster! sa den ene.

- Ingenting haster slik, svarte Sørensen.

- Vi kan by på en dram, og så diskutere det. Hva sier du gamle ørn?

Han halte frem en helflaske Brandy Spesial og holdt den opp i lyset

- Kom igjen. Du sier vel ikke *nei* til en rask dram.

- Hva eller skal vi gjøre med den? spurte den andre som fortsatt holdt fisken. Det dryppet slim og blod på teppet, men ingen av dem lot seg merke ved det.

- Kom innenfor, sa Sørensen og gikk inn i stuen. De to laksefiskerne fulgte etter. Sørensen pekte på to stoler, og gikk bort til et hjørneskap, malt i bondeblått med rosemaling på, åpnet døren og ut tok ut tre glass, hvorav det ene var større enn de andre to.

Idet han snudde seg hadde den ene av de to laksefiskerne allerede

satt seg. Flasken de hadde med seg sto på bordet mens den andre laksefiskeren sto fortsatt rett opp og ned på stuegulvet og holdt laksen etter gjellene. Den dryppet fortsatt slim og blod på teppet.

- Hva gjør jeg med denne?

- Legg den ut på kjøkkenbenken, sa Sørensen som allerede hadde vrent korken av flasken og hadde begynt å skjenke i glassene.

Den ene sportsfiskeren gikk ut og kom tilbake.

Røkerimester Sørensen plasserte de tre glassene rundt om på bordet, en til hver. Det så ut som om de inneholdt like mye, men glasset til Sørense hadde en større diameter.

- De sier at du er den beste, sa den ene sportsfiskeren og hevet glasset.

- Hvordan vil du ha den, spurte Sørensen.

- Akkurat som dette, uten verken vann eller is.

- Jeg mente laksen.

- Den skal være einerøkt, etter alle kunstens regler.

- Det tar både to og tre dager, svarte Sørensen. - Og det blir dyrt. Jeg kan heller ikke garantere for kvaliteten. Det er jo en ekte villaks.

- Du er den beste!

- Skål!

De tre mennene løftet glassene sine og idet de satte de på bordet igjen, spurte den ene av de to sportsfiskerne.

- Hvordan gjør du det? Hva er hemmeligheten? spurte han.

- Normalt røker jeg ikke villaks, svarte Sørensen. - Den er så skrinnet og mager at det blir ikke noe igjen. Den eneste måten å få til noe som vil ligne på en røkelaks, er å pumpe den full i saltlake, slik at den eser ut og for at det blir noe som kan fordampe under røkeprosessen.

- Du klarer det, gamle ørn, sa den andre.

- Ja, vi skal ha champis og damer på fredag, og da vil vi servere egen villfisket røkelaks!

- Greit, men jeg lover ikke noe, og dere har ikke lov til å klage.

- Fortell oss hemmeligheten!

- Det er en hemmelig oppskrift jeg har arvet fra min far og hans far før det, og handler om hvordan den behandles til og med før du sløyer og renser den.

- Fortell nå da!

- Det første dere må love er ikke å fortelle det til en levende sjel!

- Greit, vi lover, sa den ene laksefiskeren og laget et kors på hal-
sen.

Røkerimester Sørensen kikket først til høyre og så til venstre. Deret-
ter strakte han hals, for å se om det sto noen i døren. Til slutt lente han
seg frem og hvisket frem noe ingen tidligere hadde visst.

- Det første du må gjøre er å drive ut de onde åndene, sa han og
fortsatte.

- Det er den ville del av laksen, den som sitter i sjelen, som gjør at
røking blir mislykket.

- Du tuller!

- Lytt nå, og ikke avbryt!

- Shhhhh, hvisket den andre, og skjenket en ny runde med brandy.

- Det er en hel seremoni knyttet til dette, og deler av den er hentet
fra urfolket langt mot nord. Skikken kommer fra Russland, ett eller
annet sted ute på steppelandet, og den kan spores helt tilbake til den
kinesiske muren. Det vil si enda lengre tilbake i tid enn da vikingene
åpnet sine handelsforbindelser til Kina.

- Skikkelige lenge, altså.

- Shhhhh!

- ... etter å ha brukt alle sine krefter på å søke tilbake til sin fødeelv,
er den utslitt. Husk at når den skal forsere både fossefall og stryk, er
laksen allerede utbrent, omtrent som en langrenns løper som har gått
sine femti mil og vel så det.

- Du må huske at laksen verken spiser eller slapper av i et eneste
sekund i hele denne tiden.

- Men den biter jo på sluk!

- Den biter ja, men det er bare en reaksjon. Den er så stresset at
den biter på hva som helst, i ren irritasjon. Den er fortsatt ikke sulten,
da den først må gyte og sørge for at den får sin etterslekt.

- Mener du at laksen ikke biter fordi at den er sulten?

- Akkurat, sa røkerimester Sørensen. - Den er gyteklar, og presset
frem, gjennom oceaner av hav, av instinktene.

- Hvordan hadde du likt å svømme mil etter mil, over hele Nor-
skehavet uten å få bestemme selv? Å bli jaget fra fjord til fjord, for så
endelig å bli tvunget opp i en eller annen elv!

Røkerimester Sørensen hørte et sukk, og det kom fra dem begge.

- Ikke bare det, fortsatte han; - Men du må vandre helt ute fra det

åpne hav, inn i fjorder som er fullt med brakkvann og til slutt over i ferskvann. Tenk på hva det gjør for vannbalansen!

- Vannbalansen?

- Ja. Havet er salt, og da forsøker ferskvann å trenge inn i kroppen. Det øver det er stadig press på å trekke ut saltene som finnes i vev, muskler, blod og indre organer.

- Du mener at den stresses?

- Opplevelsen er så sterk at det er som om du ble rykket opp fra Sahara, midtsommers, og så sluppet ned i Sibir, midtvinters.

- Jævlig overgang ..., mumlet den ene.

- Uten klær på!

- Oi!

- Utmattet, og i ubalanse tvinges laksen helt frem til sin fødeelv. Den er faktisk ikke annet enn en gedigen nervebunt. Alt er i høygir. Plutselig ser den en sluk, eller flue, foran snuten ...

- ... så angriper den! sa den andre.

- Den ville ha bitt på hva som helst, avsluttet Sørensen og seg tilbake i stolen.

Det var plutselig som om et intenst mørke løftet seg fra den likke gruppen med menn, og at to av dem hadde sett lyset.

- Som drevet av onde ånder, hvisket den første av de to.

- ... og det er disse åndene som må drives ut innen den røykes. Ellers setter det smak.

- Dæver'n, sa den andre av de to sportsfiskerne.

- Så komplisert ...!

- Alt har med hvordan laksens sjelelig tilstand setter sin endelige smak på kjøttet, sa Sørensen og bøyde seg over bordet. - Dette er ting de fleste ikke vet, og er en del av hemmeligheten.

- Men du vil røke den for oss? spurte den ene ydmyk.

- Ta en dram til, sa den andre og skjenket oppi litt mer Brandy Special.

- Greit, svarte Sørensen og hevet glasset.

- Eldhusrøkt, med einer? sa den andre, nærmest som et spørsmål.

- Eldhusrøkt, med einer, svarte Sørensen bekræftende.

Det ingen av dem så var at, ute på kjøkkenet, hadde katten til røkerimester Sørensen hoppet opp på kjøkkenbenken og sto og klappet på

laksen med den ene poten. Katten var er diger gråsvart hannkatt med gule skjæringer i pelsen. Så, midt i den mest kjøttfulle del av ryggen, satte den tennene i. Med elegansen til en panter satte den seg ned på huk og, med et årvåkent øye og to ører som beveget seg frem og tilbake, begynte den å spise.

Det tok sin tid før den siste dråpen med brennevin ble dunket ut av bunnen på flasken og falt den korte veien ned i et tomt glass.

Men, så hadde røkerimester Sørensen en flaske på lur.

- Vodka, sa Sørensen, og satte flasken midt på bordet.

Korken var allerede brutt og etiketten, hvor det sto «Smirnoff», var skikkelig slitt. Fargen var heller ikke helt blank, men hadde et brunaktig skjær.

- Den er ekte, sa Sørensen, om noen skulle våge å tvile.

- Topp, sa den ene.

- Beste sort, sa den andre sin skjenket i så det fylte halve glasset..

- Skål, sa Sørensen, som allerede hadde ført glasset mot munnen.

- Arrrgahhhh, sa den andre, som svelget fort, for å få den brennende væsken forbi smaksløkene i halsen.

En hel flaske vodka hadde aldri forsvunnet så fort.

- Det var det, karer, sa Sørensen og ga tydelig uttrykk for at oppbruddets time kommet.

- Greit gamle ørn, sa den ene.

- På onsdag, sa den andre.

- Eldhusrøkt med einer, på gamle måten, understreket Sørensen.

Ingen av dem skannet rent.

Sørensen reiste seg noe ustøtt og fulgte dem ut. Så sto han i døren mens han så at de kom seg ned trappen og satte en noe ustø kurs ned mot hovedveien igjen.

De, på sin side, var så vidt kommet ned i veien da de hørte et vræl av et kattehyl oppe fra huset.

- Han har sikkert begynt å drive ut de onde åndene, sa den ene.

De ikke hørte var et fres og så at den gamle hankatten spratt ned fra kjøkkenbenken for å komme seg unna en støvel den fikk slengt etter seg. Så, like lydløst som den kom inn, sprang en til skogs. Det som ar tilbake var en mager villaks med flere store flenger i ryggen og stykker som var borte.

- Jævla katte!

Allerede samme kveld fikk Olav Sand besøk av sin nabo, røkerimester Sørensen. I den svale kveldsluften satte de seg på trappen for å snakke om løst og fast; og Olav Sand tok frem pipen. Denne røykte han en sjelden gang, og da bare når han var i godt lag. Han røykte heller aldri alene, bare når han begynte å snakke om laks.

Han hadde bestemt seg for ikke å nevne et ord om anleggsveien eller om elven, da det var lite eller ingenting røkerimester Sørensen kunne gjøre.

- Nå? sa Olav.

Det var ikke første gang Olav og røkerimester Sørensen hadde sittet slik. Det gikk også en stund før han svarte. Han ventet på at han skulle huske nøyaktig hvordan de hadde avsluttet sin forrige samtale. Det var for over en uke siden, og de hadde sittet på den samme trappen.

- Det er fôret som bestemmer, sa han omsider.

- Jeg visste det, sa Olav, og så satte de seg begge til å vente.

Olav og røkerimester Sørensen. snakket ikke om laks som en fisk som svømte i sjøen. Det var et måltid som ble alet frem, der strøm, lys, temperatur og fôr bestemte kvaliteten.

Dette var ett av deres private øyeblikk, der de snakket om laks og delte hemmeligheter. Det at fiskefôret satte smak på kjøttet var noe de begge arbeidet med.

- Bruker du mer olje? spurte Sørensen.

- Ja, innrømmet Olav.

Det han siktet til var at Olav nå brukte minimalt med fiskeolje i fôret, og at han var betynt å tilsette andre smaksstoffer. En del av fisken hadde faktisk hvitløk i fôret.

- ... og strømforholdene er gode?

Det han siktet til var at muskulaturen ble faster hos en fisk som smømte i konstant motstrøm. Dette påvirket røykingen.

- Jeg har også mindre fisk i merdene, sa Olav. Begge visste at større trengsel ga stress, og det påvirket også kvaliteten på kjøttet.

- Lurt, sa Sørensen.

Røkerimester Sørensen var spesielt opptatt av alle variantene han hadde. Han laget ikke bare einerøkt, men fremstilte en hel rekke forskjellige smaksvarianter, som hviløksmarinert og pepperlaks.

- Den er som med vin, der vi har gode og dårlige typer.

Olav Sand nikket, og var så enig.

For sine venner fremstilte Røykerimester Sørensen en egen variant, som het «karkrøkt», og med den fikk man noe att-åt.

Innen Sørensen gikk hjem satt de lenge og betraktet naturen som lå som et speil foran dem.

- Hva mener du om denne gen-greia, spurte Sørensen.

- Alt skal være som skapt av naturens hånd, sa Olav, og deretter gikk de ned og plukket ut en stor og fin oppdrettslaks som skulle røykes allerede neste dag.

Deretter gikk Sørensen hjem, med laksen under armen. Det han lurte på var om ikke han skulle lage sin egen spesial, «karkrøkt», i stedet.

- Dette blir et edelt stykke røkelaks, sa han til seg selv, men følte samtidig en viss motløshet over at de to laksefiskerne etter all sannsynlighet ikke ville merke forskjellen.

Kapittel 3

Den natten brant det bare ett lys i den digre bygningen som huset ett Høyteknologisenteret ved Universitetet i Bergen. Dette var bare dett av de mange forskningssenterene som hadde marin forskning som et hovedområde.

Lyset tilhørte Stian Grå.

Stian Grå var stipendiat ved Institutt for Anvendt Genteknologi og arbeidet med et prosjekt han hadde verket for lenge. Han satt inne på et trangt laboratorie med begge øynene hekket godt innpå et mikroskop og studerte celledelinger. Ved siden av ham lå en stabel kladdebøker og rapporter. Blant dem var to avhandlinger skrevet av skotten Ian Wilmut, mannen som hadde klonet frem sauen Dolly.

Det som kjenetegner en vitenskapelig avhandling er at det er en prosedyre for utføring av en oppgave. Det Ian Wilmut hadde bevist, var at kloning var mulig, og at det, i prinsippet kunne utføres av hvem som helst, og de ville alltid komme til det samme resultat.

I det tilfellet gjaldt det en sau.

Stian Grå var i ferd med å forsøke seg på kloning av laks.

Sammen med notatene til Ian Wilmut hadde Grå utarbeidet en fremgangsmåte. Der hvor Ian Wilmut hadde tatt en celle fra et jur på en sau og ført den over i en tom eggcelle fra en helt annen sau, arbeidet Grå med lakseegg.

Wilmut hadde operert egget inn i egglederen til sauen.

Problemet til Grå var at laks ikke hadde eggledere, og det var dette som gjorde arbeidet hans banebrytende.

En form for kunstig befruktning, der sauene befruktet seg selv.

For Wilmut ble resultatet den klonete sauene Dolly, og den var en tro kopi av sauene som eide juren. Enda mer banebrytende var det at Dolly viste seg å være fruktbar, og bar frem et velskapt lam.

Stian Grå forsøkte å bruke grunnteknikken i sine forsøk på å kloner laks. Hvor Wilmut hadde brukt 277 forsøk på å komme i mål var Grå kommet opp i 532 forsøk, fremdeles uten å lykkes.

- Noe er fundamentalt galt, sa Grå til seg selv idet han innså at atter et forsøk var mislykket.

I hodet skummet han igjennom alle forsøkene han hadde gjort og lette etter feil eller brist i logikken forsøkene bygget på. Dette var ikke som hos et pattedyr, med eggledere og det hele. Hos fisk utvikle egget seg i det fri, og her brukte Grå en liten skål med saltvann til erstatning for egglederen. Han hadde sin mistanker om at temperaturen og blandingen i vannet i den lille skålen ikke var som de burde være.

- Det må ha noe med mikrostofer, eller vevstypen å gjøre, tenkte han, og var nærmere sannheten enn han ante.

Sakte førte Grå pipetten inn i et nytt lakseeegg. Han fulgte med i mikroskopet og studerte hvordan nålen punkterte hinnen. Forsiktig trakk han ut innholdet. Det som var tilbake var et tomt skall. Så, like sakte, fylte han egget med innholdet fra en celle fra en fullvoksen laks, og ga det et svakt elektrisk støt. Celleveggen åpnet seg og innholdet rant fritt inn i hinnen som holdt det lille egget samlet. Fikk han det til, ville den nye laksen være en tro kopi av den som lå på benken bak ham.

Metodisk skrev Grå hvert trinn inn i journalen som lå ved hans side. Øverst, i venstre marg, sto tallet 533. I en liten notisbok ved siden av, hadde han satt av en hel rekke sider til det han kalte for sprø tanker og innskytelser. Der rablet han ned notater og halvferdige setninger ettersom de falt inn i hodet hans. Neste dag, da han var uthvilt, gikk han igjennom notatene og metodisk satte dem i system.

I det siste notatet stilte han spørsmål ved om laks egentlig var en ferskvannsfisk. Skulle laksen kloner, lurte han på om ikke hele utviklingen burde skje i sjøvann.

Solbjørgs kafé var samlingssted for de som arbeidet med laks. De som

pleide å samles over en kopp kaffe, snakket om laks, om oppdrett av laks og samtalene hadde en tendens til å dreie seg om spissfindigheter. Et vanlig menneske ville ikke ha forstått et ord av hva de snakket om.

De ville faktisk ha funnet stedet så kjedelig og ukoselig at de ville ha gått et annet sted for å drikke kaffe.

Olav Sand likte stedet. Det samme gjorde Reidar Duun.

De snakket om avl.

Olav Sand var stolt over det å ha sin egen fornybare stamme, da det hindret innavl.

Reidar Duun var i ferd med å starte sitt eget smoltanlegg.

Han var opptatt av landevinningene som var gjort gjennom klasisk avl.

Ingen av dem hadde noe til overs hverken genmanipulering eller kloning, men det var et tema som opptok dem.

- Man kan avle frem en laks som ikke kan stresses, sa Reidar Duun da han visste at det allerede fantes fisk som trives i fangeskap, og som blir nærmest for et husdyr å regne.

Reidar Duun var regionsjef, hadde meget bestemte meninger om det meste.

For Duun handlet det fortsatt om at laks skulle vokse opp i et så naturlig element som mulig, og at dette gjorde at den vokste raskere, bedre og var mindre utsatt for sykdom enn laks som ble stuert sammen i en merd.

- Personligheten hos den enkelte fisk starter allerede på yngelstadiet, sa Sand.

Ved enden av bordet satt Charles Fasmer. Han var konsulent, skrev navnet sitt som Charles «Consulent» Fasmer, og var ekspert på alt som hadde med laks å gjøre.

Før i tiden var Fasmer eier av en rekke mindre aksjesposter i forskjellige oppdrettsanlegg, men han mistet dem i det store krakket på børsen. Det var en nedtur som holdt på å utradere næringen.

Det samme gjaldt for Reidar Duun, men han hadde klart å berge noen av aksjene, og eide fortsatt en del prosent i anleggene til Luxus Salmon.

Nå forsøkte han å tenke strategisk.

Han var blant dem som mente at Kalin Orloff var en stråmann for et russisk syndikat, som igjen var styrt av mafian.

Charles Fasmer delte oppfatningen.

Felles var at ingen av dem våget å snakke om det.

Derfor snakket Duun om laks, og om betydningen av genmaterialet. Det var genene som dikterte om laksen fikk en blek eller kraftig rødfarge i kjøttet.

I bakhodet arbeidet han med planer for å gjenerobre aksjemajoriteten i anleggene sine.

- Fargestoffet i fiskefôr er en av de dyreste ingrediensene og måten laksen utnytter det blir viktig, sa han, og fortsatte

- Dessuten, dersom ikke laksen ble behandlet på en korrekt måte, mistet kjøttet den knallrøde farven, og ble blek, sa han halvhjertet, for å gi sitt bidrag til diskusjonen.

- Det var spesielt røkeriene som ville ha fisken så rød som mulig, sa Fasmer, som alltid hadde vært opptatt av røyking.

- Bliir laksen stresset mister den fargen! sa Duun.

- Behandles laksen pent, slaktes fort, så vil den beholde fargen, sa Sand.

- I Kina og Japan er de helt ville etter rød sjømat. Bare det kommer fra sjøen og er rødt, så spiser de det, sa Duun.

Fasmer så spørrende på ham.

- Det har noe med sex å gjøre, fortsatte Duun.

- Du er gærn! sa Fasmer.

Han hadde studert avl av de norske laksestammer i en mannsalder, og han visste at stort rødere kunne man ikke gjøre den, uten å endre genene. Det å avle frem en sterkere rødfarge ville ta for lang tid.

- Det handler om kjønnsdrift, fortsatte Duun.

- Hos hvem?

- De der borte i Østen. De tror at rød sjømat hjelper! sa Duun, som nå hadde hisset seg opp.

- Snakker vi fremdeles om laks? sa Fasmer kaldt.

- Jo rødere, desto større utholdenhet. Det er ikke bare at den står, men den står på - ha - ha!

- Vi har allerede presset grensene for hvor rød en oppdrettslaks kan bli, sa Fasmer, og siktet til at den allerede var like rød som en stillehavslaks.

- ... laksen må bli rødere!

- Den kan ikke bli rødere.

- Da får vi lage en ny type laks.
- Avl tar tid.
- ... eller en ny type fôr, innskjøt Olav Sand, som arbeidet med å blande krill og rekeskall inn i sitt biodynamiske fôr, og hadde hatt en viss suksess med en bedret rødfarve.
- Det finnes det snarveier, sa Duun. - Noe kan hentes gjennom avl, men det går ikke fort nok.
- Det var det ja sa, sa Fasmer.
- Men japsene vil ha det slik!
- Riktig fôr, temperatur, lys og rent vann ordner det meste, sa Fasmer som ikke helt likte retningen samtalen tok.
- ... og noen lakser er forskjellige fra andre, sukket Olav Sand, som hadde satset alt på biodynamisk laks.
- Stillehavslaks, den er rød den, fortsatte Duun. - Det samme gjelder ørret. Den beholder fargen til og med under røking.
- Så får vi krysse dem med oppdrettslaks, sa Fasmer halvt på spøk.

Nå reagerte Olav Sand.

- Laks er en naturens skapning, sa han; og han var meget standhaftig på akkurat dette punkt.

Laks hadde en genetisk renhete det var viktig å ta vare på.

- Den skal avles frem og få utvikle seg normalt. All denne kryssingen lakser imellom er ikke sunt. Det å krysse inn andre arter, er noe som trosser skaperverkets vilje.

- Tenke seg til å krysse seg frem til en helt ny rødfarge, sa Duun.

- Den blir ikke naturlig, sa Olav Sand, som nå var begynt å hisse seg opp.

- Alt skal ikke være så forbasket naturlig, sa Fasmer og mente at dersom Olav hadde vist litt større vilje til å ta nye teknikker i bruk, ville han ha tjent mer enn han gjorde. Slik var det bare ikke.

To andre karer, som satt ved et bord lengre borte, med hver sin halvliter, tyvlyttet på lakseoppdretterne, og hadde det morsomt med seg selv.

De var sportsfiskere, som fisket laks.

- Holde laks i en merd! fnyste den ene.

- Fôre den opp? humret den andre.

Ingen av dem ville ha spist en oppdrettslaks om de fikk den servert

gratis på en tallerken.

- Noe så dumt! lo den første.
- Tenke seg å stå der, dag inn og dag ut, og føre på laks.
- Egentlig burde de bare slippe dem løs og la dem rømme.
- Da kunne naturen føre dem gratis!
- Og vi kunne fiske til vår hjertens lyst.
- Kanskje vi kunne få statsstøtte for å fange dem?
- Oppdretterne tjener ikke penger på det uansett, har jeg hørt.
- De får vel statstøtte de også.
- De er jo en slags adel.
- Før var det lakselorder. Nå er det lakseadel.
- Så lenge vi får fiske i fred, spiller det mindre rolle.

I en plastpose på gulvet lå laksen de hadde fanget i elven samme morgen, og nå skulle den til røking.

- Det vi har er en ekte villaks, og det er forskjellen.
- Hva er forskjellen?
- Den ene har ikke kjø!?
- Kjø!?
- Vommen henger ikke rett ned.
- Fett flyter, gamle ørn!
- Flyter den, så svømmer den på rygg! konstaterte den første.

Fasmer, Duun og Olav Sand var for oppslukt av diskusjonen omkring genteknologiens muligheter til at de la merke til de to sportefiskerne. Olav var fast i sin overbevisning om at naturen var noe man ikke tukklet med.

- Det handler å lære av naturen, å finne ut hva laksen spiser og så å gjøre det likt, fortsatte Olav Sand, som hadde utviklet sin egen filosofi på akkurat det området. Han trodde fast og bestemt på biodynamisk dyrking av laks.

- Noe blekere enn en villaks skal du lete lenge etter, slo Fasmer fast.

- Det finnes snarveier, sa Duun og myste bort på Fasmer.

- Det er fullt ut mulig å flytte gener fra en laks til en annen, og å påskynde veksten på den måten, fortsatt han.

- Hver til sitt, sa Olav bestemt. - Jeg tror fortsatt på livets skole. Dessuten er slike gen-greier forbudt.

- Du kan til og med flytte gener fra en art til en annen, få frem helt nye stammer med laks, og å oppnå bedre resultater på den måten, sa Duun for å understreke hvilke muligheter man egentlig hadde.

De to sportsfiskerne hadde bestilt hver sin nye halvliter.

- Flytte gener? sa den ene.
- De tullingene.
- Alle vet at gener svømmer fra elv til elv.
- ... har gjort norsk laks til den beste.
- ... hente gener fra en ku eller gris?
- Litt av en fisk.
- Da kan de drive oppdrett i bås.
- Bedre å flytte hele fisken.
- Jeg har flytta yngel fra elv til elv, og det gikk greit!
- Min bestefar krysset laks fra flere elver, og det gikk også greit.
- Flytte gener fra ett dyr til et annet!?
- Laks med både horn, jur og pels.
- Det må være noe det.
- Bedre at laksen ordner opp i sine egen gengreier.
- Hva vet man om gener?
- Spesielt det å flytte på dem.
- Far min flyttet på gener.
- ... å
- Han var reisende.

De tre oppdretterne var ikke kommet videre, men de hadde sine meninger, hver fra sin kant:

- Genmodifisert laks, fortsatte Olav, som ikke ville slippe tanken på at det var dem som ville gjøre hva som helst for å få en rask fortjeneste.
- Tukling med Guds skaperverk burde være ulovlig, fortsatte han.
- Du kan lage lovene, men hvem skal kontrollere dem? spurte Farsermer.

Han siktet til at forskere både i Canada og i Skottland hadde klart å endre genmønsteret i laks. Dessuten ville nok ikke myndighetene i andre land forby den slags. I EU var det allerede en rekke genmodifiserte produkter som var blitt godkjent, og det samme gjaldt for USA.

- Genmodifisert laks kommer. Det er bare et spørsmål om tid, kon-

kluderte Fasmer.

Reidar Duun virket mer enn brydd. Dette med gener var noe han ikke helt forsto. Han fattet ikke at folk ville spise den slags. Han hadde problemer nok med å spise torskerogn på boks, om ikke han skulle spise gener også. Det å spise kaviar så han på som motbydelig. Det hjalp så lite at genene ble skylt med champagne.

Men det Duun innså var at han, eller rettere sagt hans nye eiere, måtte starte med genmodifisering av laks, bare for å henge med i utviklingen. Han valgte å skifte tema.

- Er du plaget av lus? spurte han.

Nå spisset de to karene lengre inne i lokalet ørene

Olav Sand ristet på hodet.

- Jeg bruker leppefisk, sa han.

Lakselus er en liten parasitt som setter seg på laksen, og er et problem. Den gravde seg inn i huden og det klødde noe grenseløst. I tillegg etterlot den seg åpne sår. Det var også dette som gjorde at laks hoppet, for å gjøre noe med kløen.

Verre var det at fisken sluttet å spise, og da vokste den ikke. Det kostet penger.

- Det er villfisken som smitter oppdrettslaksen, sa Olav. - Lusen føres inn i fjordene, smitter over i anleggene og deretter er det oppdretterne som får skylda.

Olav Sand, på sin side, hadde lært seg til å ha leppefisk opp i merdene sine. Denne lille fisken spiste lus, og den svømte rundt og plukket laksen ren.

- Da bruker du ikke medikamenter? sa Duun nærmest som en påstand.

- Jeg driver biodynamisk, og det er miljøvennlig, repliserte Olav.

- Men lite effektivt, sa Duun, som visste at det skulle flere tusen leppefisk til for å holde lusen i sjakk. Så hadde man forholdet at hver leppefisk kunne koste både fem og seks kroner stykket, og det ble dyrt. Han, for sin del, ga laksen en lusefôr som tok knekken på omtrent det som var. Virket det ikke, spedde han på med kjemikalier. Laksen svimet av for noen dager, men etter det var den frisk som en fisk.

Alle rundt bordet visste at Olav slet tungt og at han kunne gjøre ting på en lettere måte. Problemet for Olav var at han skulle produsere et skikkelig kvalitetsprodukt, sikkert den beste laksen i landet. Han hadde

til og med en egen forsøksmerd der han føret laksen med rekeskall og krill for å få frem en mer knallrød farge på kjøttet.

Dette var laksen han sendte til Japan, til Kaimoto Okomo, mannen som eide tre prosent i anlegget hans.

- Du klarer aldri å ta deg betalt for de kvalitetene du legger i produktet, sa Duun, og mente det i fullt alvor.

- Jeg har den fineste laksen i hele distriktet, sa Olav.

Han viste også den største aktelse og omsorg når han slaktet fisken. Han forsøkte å unngå alt som het stress, til og med under flytting, da dette påvirket kvaliteten på kjøttet - og fargen.

- Det vet vi, men det hjelper så lite når ingen er villige til å betale for det.

Duun nikket sin enighet.

- Det er ikke der det stikker, sa Olav. - Det er ingen av eksportørene som gidder å hevde kvalitetene jeg produserer, og jeg kan ikke gjøre alt selv.

- Det er ikke lett å være telefonselger, mumlet Duun som leverte tusenvis av tonn med laks og var avhengig av at folk ikke stilte krav. For Duun var marginene så tøffe at om han skulle få økt sin vrakprosent, ville han tape penger.

Samtlige rundt bordet visste også at det var lenge siden Olav hadde tjent så det monnet, men med dagens priser var det så vidt det hanglet og gikk. Det at Olav ikke hadde ett eneste øre i lån på anlegget, og null i førkreditt, bare hjalp ham å overleve.

Han var en sliter.

- Du må finne nye måter å gjøre ting på, sa Fasmer, som også følte for Olav.

Olav innså at han trengte en samarbeidspartner, en med kapital. Det var for mye som måtte gjøres, og at han ikke klarte å henge med i utviklingen.

De to sportsfiskerne, som nå knapt anstrengte seg for å lytte, fortsatte å fnise.

- Leppefisk! De har trent opp leppefisk til å spise lakselus?

- Som i et sirkus!

- Alle vet at lus er det sikreste tegn på at laksen er vill; desto flere, jo villere.

- Desto flere lus jo villere, sa min bestefar.
- Og all denne avlusingen?
- De dreper den ned, og snart er lakselus en truet dyreart den også.
- Nå til dags finnes den nesten ikke på villaksen heller.
- Disse oppdretterne er i ferd med å ødelegge også det!
- Alle vet at lus får laks til å hoppe!
- Det får den også til å trekke opp i elvene.
- Rikelig med lus på fisken er den eneste måten å få den til å forsere stryk og fossefall på.
- Uten lus vil den til å slutte å hoppe.
- Da klarer den heller ikke å komme seg opp til gyte plassene.
- Og villaksen går til dunder!
- Oppdrettslaks kan ikke overta.
- Feit og dorskt. Kan ikke forsere et stryk.
- ... om den så «ville»! He-he tar du den, ville!
- Null i mosjon - null i kondis.
- Null i sex!
- Fant en snerten liten hunnlaks? Null i utholdenhet.
- Ville knapt vite hva den skulle gjøre!
- ... om den så «ville»!
- Null i avkom der i gården!
- Og mindre laks på oss.
- Om vi ikke klarer å ta den på nedturen.
- ... «nedturen»!
- Ved elvebredden med hov!
- Slipper alt utstyret.
- Denne gen-greia er komplisert!
- Nei du! Hadde de bare tatt seg en real fisketur, bare de og elva og stangen, ville de ha latt laksen rømme både titt og ofte, for å få noe i det hele tatt.
- Som oss! En jobb i veivesenet, og all den fritiden en ønsker.
- Bare mye nattskift og helgearbeid.
- Samfunnet trenger et lakseslepp. Mange tonn rømt oppdrettslaks.
- Få fylt opp elvene!
- Laks på hver enda tur.

Gruppen rundt det lille bordet løste seg opp. Fasmer hadde allerede gått og Duun hadde reist seg for å gå. Olav Sand satt fortsatt tilbake. Han var ikke ferdig med kaffen, og var ikke den som lot en halvfull kaffekopp stå tilbake.

Duun lente seg frem og hvisket Olav i øret:

- Hvordan går det med elven din? spurte han.

Olav følte en viss oppriktighet i stemmen hans.

- Rett vest, sa Olav. - De tar ikke bare vannet, men laksestammen min forsvinner.

- ... du mener?

- Den har ikke en elv å vende tilbake til. Jeg får ikke fornyet genmaterialet. Ingen friske gener, så blir det innavl.

- Det er ikke slik det virker, sa Duun. Har du stamfisk, kan du alltid krysse inn nytt.

- Det blie ikke det samme.

- Innavl tar tid! Dessuten, de beste overlever.

- Problemet er at min laksestamme forsvinner!

- Ikke være så inngrodd, Olav! Tidene forandrer seg.

- Bare et stykke vedmod, sa Sand.

- ... resirkulering?

- Har sett på det.

- Trenger knapt vann.

- Kostbart.

- Med den fete kontrakten du har med Okomo!

- Han trenger mer fisk.

- ... ah, et problem, sa Duun.

- Ja, innrømmet Sand.

- Du kan kjøpe smolt av meg, datt det ut av Duun.

- Har dere smolt til overs? spurte Olav.

- ... kan få det.

Sand kjente hvordan øynene hans smalnet.

Duun hadde et poeng.

- Du kan jo selge det gamle smoltanlegget ditt, sa Olav forsiktig og siktet til det som lå på den andre siden av fjorden. Det hadde ligget brakk i årevis.

- Russerne selger ikke.

- Kanskje ...?
  - Jeg kunne jo spørre.
  - ... og dersom ikke.
  - Da er det «Sorry Sam»! konkludete Duun. - Du får nok kjøpe smolten din av meg i fremtiden.
  - Får dere smolt til overs da? spurte Sand.
  - Du får nok vite det før eller senere, sa Duun. - Jeg skal bygge nytt!
  - Dere skal bygge nytt!
  - Nei, jeg skal bygge nytt.
  - Hvor?
  - Vegg i vegg med kraftanlegget.
- Olav kjente hvordan trettheten ség nedover pannen og la seg som en jernbjelke over øynene. Han forsto hva som hadde skjedd, at det hadde vært et spill bak i kulissene.
- Hva i allverden kan jeg gjøre med et tørt elveleie? spurte han høylydt.
  - Du kan alltid fylle den med sjøvann, sa Duun nesten ondskapsfult.
  - Morsomt, repliserte Olav, som nå kokte innvendig.
  - Du kan gjøre det om til et kulturbeite for villaks!
- Inne i seg lette Sand etter noe vettugt å svare, men fant ikke ordene. Det var alltid slik.
- De gode replikkene kom aldri når en trengte dem.

Kapittel 4

Olav Sand hadde slitt for hardt til at han var villig til gi fra seg noen form for kontroll. Var det en ting livet hadde lært ham, var det at tilbakeslagene kom, og at de ikke kom alene. Han hadde vært brislingfisker. Det hadde gått skitt. Det var plutselig for mange fabrikker som produserte sardiner på boks og til slutt var det ingen som klarte seg.

Ikke så mange år i forveien hadde man tjent grovt på laks, nå slet alle for å overleve.

På slutten av 1980-tallet hadde det samme hadde skjedd med de spede forsøk med oppdrett av torsk. Man fikk en oppsving i torskebestanden i Barentshavet, og prisene raste.

Det kunne skje igjen.

Det samme hadde skjedd med blåskjell.

Når en endelig fikk det til, raste prisene.

Det Sand hadde fått banket på plass var at, i det lange løp, var det umulig å tjene penger på fisk. Uansett hvor hardt en jobbet, ble det aldri noe tilbake.

Slik var det å være primærprodusent.

Sannheten var at det, totalt sett, var for lite fisk og annen sjømat på verdensmarkedet, men at det var andre som tjente på den.

Der bråstanset tankeganen til Olav Sand.

Det slo ham at han hadde klart det kunststykke at han tjente penger

på laksen sin, og at det var Kaimoto Okomo som var årsaken.

Mannen respektere produktet han leverte.

- Kanskje det ikke var så umulig likevel, tenkte Sand.

Det han leverte var biodynamisk laks.

Derfor hadde han bestemt seg for at om det var noe han skulle foltsette å produsere, så var det kvalitet. Biodynamisk laks var inn i tiden. Den var fri for medikamenter, ble gitt et biodynamisk fôr og var avlet frem på gamlemåten.

Han måtte verne om sin laksestamme, men visste ikke hvordan.

Reidar Duun og ordfører Ljosnes satt inne på Ljosnes sitt kontor og planla det nye smoltanlegget. Ljosnes regnte prisen på kilowatt og hva det ville bety i kommunekassen mens Duun regnet prisen på smolt og på fortjenesten.

Det lå i kortene at det gamle smoltanlegget til Duun ville få en rekke bygningstekniske pålegg slik at det ikke kunne starte opp igjen, og om så enn var, til redusert kapasitet. Det samme gjaldt smoltanlegget til Luxus Salmon.

De ville rykke tilgangen på settefisk opp ved roten.

- Vi få kontroll med fisken igjen, sa Duun.

- Med dagens priser kan vi kanskje få dem til å selge.

- Dermed vil vi få kontroll med ressursene våre, å ha de på norske hender, sa Duun, som så sitt snitt til å skaffe seg finansiering.

- ... og vi kan få drift på slakteriet, sa Ljosnes.

Begge regnet på antall nye arbeidsplasser.

Olav hadde nettopp hatt besøk av selgeren fra fôrprodusenten Gullifôr, og for n'ete gang sendt ham på dør.

Han leverte biodynamisk laks til Kaimoto Okomi og brukte ikke ferdigfôr.

Han hadde funnet sitt marked.

Hvor de moderne fôrtypene kom som lette, energirike pellets, hvor våtfôr en tung masse som klistret seg til alt. Det var tungvint å bruke. Det måtte løftes og måtte sprees utover vannflaten for hånd.

For hvert øsekar med fiskefôr han slengte utover vannflaten, ble Olav mer og mer innbitt og sikrere på at disse fôrprodusentene brukte all slags syntetiske stoffer for å gjøre pelletsene lettere å bruke.

Han hadde funnet frem til et pulver, fra oppmalte glassmaneter, som virket som et bindemiddel og som gjorde at han kunne kjøre fiskefôret gjennom en diger kjøttkvern og lage strimler. Strimlene kunne kappes i mindre biter, men de var fremdeles tunge.

- Arbeid skal være tungt, tenkte Olav Sand og slengte et nytt øsekar med fôr utover vannflaten.

Han ble mer og mer overbevist over at han ikke kunne vite med sikkerhet hva de moderne fôrtypene inneholdt. Laget han sitt eget, var han sikker.

Råvarene var bare de beste.

Han var også opptatt av å fôre for hånd. Det tillot ham å holde kontakt med fisken.

Han misunte dem som hadde fôrkanoner og andre moderne hjelpemidler som gjorde jobben automatisk. Samtidig var han overbevist om at, om de moderne fôrkanonene var mer effektive, ga de et dårligere resultat.

Konklusjonen ble, at det meste av hva fôrselgeren fra Gullifôr sa, var tull.

Han klarte ikke, med sin beste vilje, å stole på den kjekke og raske ungdommelige selgeren fra Gullifôr, som visste alt om laks.

- Den gutten har aldri slitt en dag i sitt liv, mumlet Sand og slengte et nytt øsekar med fiskefôr utover vannflaten.

Hver gang han så gutten komme kjørende, visste han at om det var noen som ikke kunne fortelle ham om oppdrett av laks, var det en fôrselger.

- Dette er det siste i vitenskap, sa den ungdommelige og kjekke og raske selgeren fra Gullifôr.

- Vi tilsetter næringsstoffer og vitaminer, sa han videre.

- Vi tilfører oljer, slik at fisken vokser fortere, la han til.

Olav hadde sett på laksen som var fôret med de nye fôrtypene, og syntes at den var feit og hadde vom.

- Bare spør Reidar Duun, sa selgeren med overbevisning.

Det som gjorde Olav Sand enda mer mistenksom var at selgeren, Tikko Gregersen, kom fra hovedstaden og hadde aldri jobbet på et anlegg.

Det han visste om laks, sto i enhver lærebok.

Om det var ett sted de ikke visste noe om oppdrett av laks, var det

i storbyene.

Sand bet seg også merke i at, mens Gregersen snakket, hadde han en artig evne til å legge det ene pristilbudet etter det andre inn i samtalen. Det Sand også oppdaget var at han kunne få både prøvepartier, førkreditter og fakturer til Thailand om han ville, og alt gratis, bare han skrev under.

- Det er bare å skrive under, sa Tikko Gregersen, som alltid holdt en ferdig utfylt kontrakt i den hånda mens han snakket. Han hadde også en mimikk med hendene, der den ble viftet frem og tilbake, og ti tider gled den faktisk rett under nesen på Olav.

I tredve år hadde Gullifôr forsøkt å få Olav Sand som kunde, og han hadde slitt ut nesten like mange selgere.

Det gikk også frem av samtaleene at Gregersen hadde vært på selgerkurs i Amerika, og det å få tegnet Olav Sand som kunde ble sett på som en prøvestein.

Internt i Gullifôr var det til og med satt opp en egen bonus for den som klarte å få Olav Sand til kunde.

Olav Sand nektet fortsatt.

I hans hode var det billigere å slite.

Problemet til Olav Sand lå imidlertid i at Kaimoto Okomo ønsker mer fisk. I klartekst at han ikke ville klare å levere, da han hadde ikke kapasitet.

Dessuten gikk verden ham imot.

Jonas Kvalvig hadde fått problemer med de første leveransene sine. Kvaliten var ikke som før og prisene måtte ned.

- Du Reidar, du Reidar, mumlet han og måtte love en markant kvalitetsforbedring.

- Det var imidlertid ikke Duun sin feil at fisken var mager, full av sår og at finnene var slitte. Det var Luxus Salmon sin måte å drive på som gjorde det slik.

Dette kunne ikke fortsette, og han tinget et møte med Orloff.

Av og til følte Olav Sand at han gikk som i en tredemølle. Om kvelden, da han endelig gikk den lange veien opp til huset, ség han nærmest ned i godstolen. Han tok frem fjernkontrollen, siktet inn mot TV'en, og klikket av.

Han likte følelsen av tretthet som ség innover i kroppen. Som oftest sovnet han midt under værmeldingen, med klærene på. Det var først neste morgen, i halvseksiden, at Olav Sand kviknet til igjen. Da sto det kaffe på kjøkkenbordet sammen med en diger stabel pannekaker.

- Olav!

Det var Olga som ropte på ham. Slik var det hver morgen, og det hadde vært slik i snart førti år.

Nå, en mannsalder etter, slet ham like mye, men fikk betalt for det. Han hadde faktisk penger på bok, og det var det ikke så mange som hadde.

Frokost var ett av de få stunder han og Olga hadde sammen. Det var frokostbordet de brukte til å fortelle hverandre om hva de holdt på med og hvilke planer de hadde.

Olav snakket stort sett om laksen sin. Han fortalte også om Duun sine snedige kommentarer om å bruke elveleiet til et kulturbeite for villaks, og fnyste av det.

Olga lyttet.

Så skiftet han tema igjen.

- Laksen i to'eren må sorteres, sa han mellom to munnfuller med pannekaker.

- Sier du det, sa Olga.

- Treer'en må også sorteres, sa Olav.

Olga nikket og registrerte det meste.

Olav fotsatte å fortelle, i korte setninger, om laksen som måtte flyttes, fôres og stelles. Olga smilte og nikket men tankene hennes var et annet sted.

Hun ble litt fjern, da hun hadde bitt seg fast i ordene: *Kulturbeite for villaks*.

Olga hadde for vane å lage sine egne prosjekter, og arbeidet med dem i det stille. Hun var en kvinne med sterk ordenssans.

- Kaimoto Okomo vil ha mer laks, mumlet Olav mellom to nye munnfull.

Over koppen med kaffe myste Olga bort på sin mann, nikket og smilte varmt.

- Jeg må kunne få noe ut av et tørt elveleie, tenkte hun.

Det Olav ikke kunne vite var at hun var blitt venner med Kaimotos to venninner, Jokko og Mikki, og at de brukte mobiltelefoner til å utveksle

meldinger.

Det var de som ha henne råd og vink om feil og mangler med laksen til Olav, og hun fikk ham til å rette på det.

Spesielt hadde Olav et problem med å få alle laksene til å bli på samme størrelse og ha samme farge.

Hun sa det til ham, og han lyttet.

Sakte men sikkert ble laksen som ble sendt til Okomo sin sushikjede jevnere, slik at det ble mindre svinn i den andre enden.

Olav var ikke engang klar over at han ble standardisert på plass, og dette var en av grunnene til at han aldri ville bli noen stor oppdretter. Om han manglet fantasi, hadde han sin nøkternhet.

Det var en av de tingene hun elsket i ham. At han var treg og traust.

Blant de ting Olav Sand ikke ville akseptere var å la et prispress gå utover fisken. Det var nok av dem som presset fisken sammen og var villige til å selge hva som helst, bare det ble solgt.

Biodynamisk laks var hans spesialprodukt, og det forpliktet.

Nytt var også at Olav Sand endelig hadde penger. Det var ikke mye men kontoen var i pluss og banken elsket ham. Titt og ofte kom banksjefen på besøk, for å selge Olav et lån.

Olav hadde anledning til å si nei, men sa lite eller ingenting, til banksjefens store frustrasjon.

Det var nå. Det hadde ikke alltid vært slik.

Dengang, da han trengte penger, fikk han avslag på avslag på sine forespørsler om lån.

Nå ble han fallbydt det ene lånet etter det andre.

Jokeren lå i det nedlagte smoltanlegget til Luxus Salmon. Han måtte utvide, men våget ikke. Å ta opp et lån var noe han ville unngå, men så ingen annen utvei.

Et slikt kjøp ville kreve millioner.

Å bli tvunget til å ta en slik beslutning gjorde ham enda mere inbitt. Han måtte fortsette på en linje der han hadde hatt suksess. Det forsterket hans tro på at det å drive et miljøtilpasset oppdrett var det eneste riktige.

Problemet var at han hadde bare en eneste kunde.

Røkerimester Sørensen var enig i at han burde ta et lån.

Olga satte pris på at mannen hadde Røkerimester Sørensen som

samtalepartner.

Olga førte regnskapene og det var hun som passet på pengene. Akkurat som Olav Sand levde for laksen sin, hadde Olga en rekke små og mellomstore prosjekter som holdt henne opptatt.

Hun hadde regnet på smoltanlegget på den andre siden av fjorden, og funnet at to millioner var en pris han kunne leve med.

Det å systematisere ting, gjøre verdien om i penger og så å formulere inntjeningsrekkene, hadde hun som hobby.

Hvor noen løste kryssord, satte hun opp konsepter og formulerte fremdriftplaner. Hun satte opp budsjetter og formulerte cash flow.

Stort sett ble det med planen, da hun ikke fant anledning til å realisere dem. Det var finansieringen som var bremseklossen.

Nå hadde hun begynt å formulere et nytt prosjekt, som hun kalte for: «*Kulturbeite for villaks*».

Det var motivert av at vannet i elven ville forsvinne.

Gang på gang gikk Olga ned til elveleiet. Hun forestilte seg at man fyllte elveleiet med sjøvann og så visualiserte hun forskjellige løsninger. Tilbake i sitt lille prosjektkontor tegnet hun ut den ene løsningen etter den andre, og ga det fasong.

Som et fantasibilde delte hun elveleiet inn i kulper, satte et digert oppdrettskar inn i hver og fant en løsning som egentlig var et stort, landbasert oppdrettsanlegg.

Hun forestilte seg at de mindre laksene ble holde til øverst del av elven mens de store ble holdt i de store karene i den nedre del.

Mellom karene ble det lagt et nettverk av rør, slik at etterhver som laksen vokste, kunne den føres fra karene i den øvre del av elven og ned i de største.

Til slutt kunne den pumpes over i anleggene som sto ute på sjøen.

For å gjøre fantasibildet komplett, skulle smålaks få svømme fritt i anlegget, mellom karene, og kunne fiskes på.

De tekniske løsningene var mer kompliserte.

En deming i elvemunningen og et par sluser ville sørge for at vannstanden holdt seg.

Etter å ha laget de første skissene og tegnet dem ut, ble hun ivrig. Kraftige pumper skulle hente dypvann fra fjorden, pumpe det helt opp og frem til den innerst i elveleiet for så å la det fosse nedover og ut i

fjorden igjen.

Inntektene skulle hentes på vanlig måte, ved oppdrett av laks.

Desto mer hun regnet på det, desto mer realiserbart ble det, men ikke nok.

Det var en kjennsgjering av mange av de større oppdretterne hadde betalt titals millioner for et sjøanlegg, og det å forrente slike beløp ble gjorde at flere oppdrettere oppover kysten slet tungt med å få endene til å møtes.

Slike anlegg var dyrere enn prosjektet hun nå skisserte.

Hun trengte bare et par millioner for å realisere et forprosjekt. Med ytterligere ti millioner, ville prosjektet stå ferdig.

Akkurat den delen var utenfor alt som het realisme.

Som hun hadde gjort så mange ganger tidligere satte hun opp sine kostnader og innbetalingsrekker, gjorde sine internrenteberegninger, og utarbeidet hun en søknad, formulerte en innbetalingsrekke og underbudsjetterte kraftig. Søknaden lød på to hundre tusen til et forprosjekt og det var stilet til Distriktsfondet.

Så gjort, så glemt.

Olga hadde ingen forhåpningener om et tilsagn.

Olav og røkerimester Sørensen fant seg et ledig øyeblikk. De gikk ned til nøstene og satte seg til å diskutere laks. Der kunne de sitte til langt utover kvelden og snakke om små forskjeller lakser imellom.

Mens Olav snakket om stress og hva det betydde for kvaliteten på kjøttet, snakket Sørensen om kvaliteten på kjøttet og hva det betydde for røkingen. Olav snakket om fettinnholdet i fôret mens Sørensen snakket om hva det betydde for fastheten i en røkt halvside.

Vanninnholdet i kjøttet var viktig. Hvor Olav var opptatt av trivselen på fisken sin, repliserte Sørensen med at det slo ut i rødfargen på fileten etter at den var røkt.

Det begge var enige om var at det var mye slurv rundt om i næringen og at det var mange som ikke tok jobben på alvor.

Hver gang det var en pause i samtalene verket Olav å spørre hva Sørensen mente om det å ta opp et lån.

Av og til ble stillheten mellom dem litt lenger enn vanlig, og Sørensen forsto at Olav hadde noe på hjertet, men sa ikke noe.

Han snakket om alt annet, for å fylle tomrommet.

Av og til så han direkte på Olav og bare nikket bekræftende.

Han var blant dem som var gjeldfri og det ante ham at det handlet om penger.

- Hva syntes du om smoltanlegget til Duun? spurte Olav til slutt.

- Litt nedfalls, sa Sørensen.

- Er det verdt noe? spurte Olav forsiktig.

- Kan tenkes.

Olav verket etter å være mer konkret, men var så vant med å holde ting for seg selv, at han våget knapt tenke på å snakke høyt om penger.

- Kunne tenke meg å kjøpe det, datt det ut av ham.

- Du har ikke valg, sa Sørensen kontant.

- Tenkte meg det, sa Olav.

- Dyrt?

- Vet ikke.

- Noen millioner?

- Hva syntes du?

- Elveleiet vil jo tørrlegges, sa Sørensen.

- Må ha en utvei.

- Du bør slå til, sa Sørensen.

Etterpå, utpå kvelden, da Olav kom opp til huset, satte han seg ved kjøkkenbordet og gjentok det meste av samtalen med Sørensen.

- Hva sa han? spurte Olga til slutt.

- Han sa «Ja», svarte Olav.

- Og ...

- Jeg må nok gjøre det.

- Skal du snakke med banken?

- Bliir nødt til det, svarte Olav.

Olav Sand var praktiker. Det meste kunne løses med litt teft. Kanskje det var derfor at Sand hadde et problem med selgere som bar på en stresskoffert og gikk med slips.

De visste alt, men kunne ingenting, var hans overbevisning.

Nå da han hadde bestemt seg for å kjøpe det nedlagte smoltanlegget til Duun, var det faktisk mulig at han måtte begynne å bruke kjøpefôr.

- Kjekk er du Tikko Gregersen, sa han til seg selv, tenkte på de nye fiskefôrtypene.

Var det en ting han ikke skulle ha, var det fôrkreditter og turer til Tailand. Han kunne heller prutte på prisen.

Olga hadde utviklet en forakt for det offentlige. Det kom av at forordningene så ut til å passe alle, med unntak av familien Sand.

Opp gjennom årene hadde Olga sendt inn mer enn sin andel søknader om økonomisk støtte eller om prosjektmidler til Distriktsfondet.

Andre fikk, men hun fikk avslag. Det var bare slik.

Nede på anleggene slet Olav med å hale på nøter og bære på fiskefôr. Hun så hvor han slet, og ønsket ham noe bedre.

- Vi må finne på noe nytt, sa Olga, både titt og ofte, og fortsatte arbeidet med sine prosjekter.

Hver gang hun fikk en idé, jobbet hun frem en løsning.

Realisering strandet på finansieringen og det var Ljosnes som anbefalte prosjektene. Det var, i praksis, han som bestemte hvem som fikk og hvem som ikke fikk.

Som den drevne politiker han var, gikk ordfører Alfred Ljosnes sine runder blant velgerne.

Olga kalte det for smisking.

Allerede dagen etter at Olav hadde bestemt seg for å ta opp et lån, dukket Ljosnes opp for å snakke om løst og fast, slik Ljosnes pleide å gjøre.

Olav var i banken, men Olga var der.

- Hei, Olga, ropte Ljosnes da han fikk øye på henne.

- Hva gjør denne karen så langt ute på landet? spurte Olga med en viss sirlighet i toneleiet.

Om det var ett menneske Olga ikke var trygg på, var det Alfred Ljosnes. Som ordfører hadde han for vane å snoke rundt for å hente idéer til prosjekter kommunen kunne tjene penger på.

Fant han en idé, gjorde han den om til et prosjekt, ga det til en av bedriftene i lokalmiljøet og så skaffet finansiering.

Det var kommunekassen og Distriktsfondet som betalte.

Ljosnes brukte sitt nettverk.

I Olgas øyne var han for spion å regne, og hadde lært seg til å være

ytterst forsiktig med det hun sa. Ljosnes bestemte ikke bare hvem som skulle få økonomisk støtte, men også hvor mye.

Poenget for Ljosnes var at han var nå på vill jakt etter måter å skape arbeidsplasser på. Det at Reidar Duun hadde mistet kontroll med sitt lakseimperium, var ikke til hinder for at han fortsatt sto høyt i kurs hos ordføreren.

Arthur Ljosnes trengte ikke bare nye prosjekter, men også noen som kunne drive dem.

Reidar Duun var et slikt menneske.

Olga, som hadde for vane å sende sine prosjekter inn til vurdering, nådde aldri opp i tevlingen.

Men hun ga seg ikke.

Det siste prosjektet hun hadde sendt til vurdering omhandlet rundfrysing av laks. Tankegangen var grei. Laks ble solgt på vekt og her kunne man bruke glassering som en måte å øke vekten på.

Dermed ble den bedre betalt.

Hun bestemte hun seg for å nevne det for ham, og gjorde det.

- Det fører ikke frem, sa Ljosnes som sin første innskytelse.

Poenget var at det ikke var Ljosnes sin første innskytelse. Han hadde studert papirene og sett av dette var en måte å gjenåpne lakseslakteriet på.

- Hvordan går det med ditt kulturbeite for villaks? spurte han for å avlede oppmerksomheten.

- Jeg har søkt, sa hun.

- Slike ting fører heller ikke frem, mumlet Ljosnes som nå var opptatt av dette med glassering av laks, da det innebar at han kunne få gjenåpnet det nedlagte slakteriet.

Han var på fisketur, og Olga visste det.

- ... og campingplassen din? flirte han hovmodig, tydelig uinteressert.

- Det er en del av hele kulturbeite prosjektet, sa hun.

- Det gir en alternativ anvendelse av elveleiet, fortsatte hun og innså at Ljosnes ikke hadde brydd seg med å lese søknaden.

- Det gjelder bare et mindre beløp, sa han.

- Slike ting koster, sa Olga

- Fortell meg om det, sa han, nærmest programforpliktet til å vise interesse.

Olga fikk et glimt i øyet. Hun begynte ivrig å fortelle om hvordan elveleiet kunne demmes opp i den ene enden, fylles med saltvann og bli til at tilvekst område for villaks.

- I tillegg kan det bli til en campingplass, med fiskemuligheter.
- Interessant, sa Ljosnes.
- Den ville tiltrekke seg turister og bli et helt nytt tilskudd til Yttrevik.
- Sier du det, sa Ljosnes, og klarte å kvele en latter.
- Den kan bli til et sted der familier samles. De kan drive grilling og kan fiske selv.

Ljosnes trengte en annen type prosjekt.

- Glassering av laks? mumlet han.
- Jeg har sendt inn en søknad der også, sa hun.
- Den er til behandling, sa Ljosnes kort.

Med ett var Olga sikker på at hun ville få avslag, men sa ikke noe.

Ljosnes, på sin side, ga uttrykk for at glassering av laks hadde et potensiale, at det kunne kjøres i industriell skala.

Hun forsto at andre ville utføre det, og valgte å tie. Det at hun var kvinne gjorde at hun ikke ble tatt seriøst.

- Interessert i å fullføre prosjektet? spurte han.
- Ble laget liksom på gøy, svarte hun.
- Det er et spørsmålet om midler, sa Ljosnes, i en nedlatende tone.
- Selvfølgelig, sa Olga.
- Må gjøres i stor målestokk, Hjemmeindustri er greit nok, men dette krever storskala. Det kan skape en arbeidsplasser sa Ljosnes.
- Det er ikke sikkert, sa Olga.

Ordfører Ljosnes rettet ryggen.

- Du må tenke stort, ha en visjon.
- Mitt kulturbeite for laks kan også skape arbeidsplasser, sa Olga nøkternt.

- Du må likevel tenke stort, bet ordføreren fra seg, tydelig irritert.
- Men folk kommer til slike steder. De reiser på utflukter og de spiser laks, svarte hun.

- Distriktsfondet ser det ikke slik, sa Ljosnes, og fortsatte.
- De støtter prosjekter som kan bety noe for distriktet, skaper sysselsetting. Campingplasser skaper ikke arbeidsplasser.

- Og det gjør ikke mine prosjekter?
- De mangler visjon! Reidar Duun er visjonær, repliserte Ljosnes.
- ... og hvor er verdiene blitt av? spurte hun, og siktet til at det nå var Luxus Salmon som nå nødt godt av investeringer. Arbeidsplassene var forsvunnet. Også lakseslakteriet lå brakk og produksjonen var flyttet til Latvia.

Ljosnes trakk på skuldrene.

- Anleggene ligger fortsatt i Yttrevik!
- Arbeidsledigheten øker og veksten har stanset opp. Kanskje det lønner seg å tenke smått.

- Vi har fremdeles prosjekter på gang, sa Ljosnes, nå innbitt.

Det Ljosnes ikke kunne fortelle var at han hadde et nytt prosjekt under utforming, og at det ville koste et flertals millioner å realisere. Det ville skape arbeidsplasser. Det ville gi et løft for foredlingsindustrien.

Det baserte seg på hennes tanker, om glassering av laks.

Luxus Salmon eide oppdrettsanleggene men man skulle atter en gang få kontroll med fisken.

- Hva med mitt forslag om et kluturbeite for laks? spurte hun!

- En campingplass er en campingplass!

Alfred Ljosnes fikk det travelt.. For ham var sløyd laks i fiskekasser av isopor et tilbakelagt stadium. Han skulle få gjenåpnet slakteriet, og da var glassering av laks veien å gå. Distriktsfondet hadde allerede sagt seg villig til bistå med finansiering, og prosjektet var nesten i boks.

Det var, tross alt, flere tusentals tonn med laks som ble produsert i Yttrevik, og den ble foredlet ombord i en utrangert tråler som lå midt inni på havna.

Nå handlet det om å få verdiskapningen tilbake til Yttrevik.

- Hva hadde en skarve liten campingplass ved siden av et uttørket elveleie å stille opp mot dette? tenkte Ljosnes, men sa det ikke.

- Elveleiet vil faktisk bli som et landbasert oppdrettsanlegg, sa Olga defensivt.

- Men det vil ikke produsere nok, ikke som et sjøanlegg.

Hva med turistene?

Hun var nå innbitt når det gjaldt å få en eller annen form for økonomisk støtte til i det minste ett prosjekt.

- Turistene kan kjøre rundt og se på naturen, sa Ljosnes og så seg

ferdig med samtalen.

- Det er dette jeg har sagt hele tiden, sa Olga idet ordføreren var kommet godt utenfor rekkevidde, og fikk styrket sin overbevisning om at mannfolk ikke lyttet til andre enn seg selv.

Da Ljosnes kom tilbake til kontoret, var han fortsatt irritert over hvor naiv en kvinne som Olga kunne være.

- Utidig heft, mumlet han for seg selv.

Tenke seg til å søke offentlig støtte til en fritidspark, med fiske og grilling. Enda mer irritert ble han da han så at søknaden lå helt på toppen av «inn»-bunken i kurven på skrivebordet til sekretæren sin, Katinka.

- Se så artig! sa Katinka med det samme Ljosnes kom inn gjennom døren og løftet opp søknaden og holdt dem frem for at ham skulle ta den, alt innen han fikk sagt et ord.

- Prosjektet til Olga? spurte han forsiktig og berørte bunken med papir.

- Dette må være noe for turistene! sa Katinka, og løftet både skissen og det kortfattede sammendraget opp foran nesen hans. Sammen med søknaden lå det en bunke papir som var nærmere én centimeter høy, og Ljosnes kunne nesten ikke forestille seg at han ville måtte lese igjennom alt sammen. Dessuten hadde han lest igjennom et par av de forrige søknadene hennes og hun var grundig som få.

- Campingplassen? spurte Ljosnes.

- Det er Olga som skal drive den. Her er søknaden. Hun burde få det til. Hun er så flink.

Øynene til Katinka lyste av iver.

- Hun skal til og med ha laks i elveleiet, nærmest som et oppdrettsanlegg, slik at turistene kan drive selvfiske.

- Sier du det? sa Ljosnes og forsøkte å samle et snev av iver.

- Hun er driftig! slo Katinka fast.

- Tenke seg til at hun har kommet på dette helt av seg selv! mumlet Ljosnes.

- ... driftig kvinne, sa Katinka.

- Vil hun klare å gjennomføre det?

- Hun holder til og med styr på økonomien til Olav. Hadde det ikke vært for henne ...

- Men en campingplass ...?

- Det er akkurat slik ting distriktet trenger. Kommunen må støtte slike tiltak, konkluderte Katinka med fasthet i stemmen. - Næringslivet trenger driftige kvinner.

- Turisme er vel viktig, sa Ljosnes knapt hørbart.

- Med en egen lakseelv, et kulturbeite for laks, vil turistene få et tilbud de ikke får noen andre steder!

- De kan både fiske og grille.

Arthur Ljosnes innnså at han hadde et problem. Når Katinka først gikk inn for en sak, var det nesten ikke var grenser for hvor ivrig hun ble. Nå lyste hele ansiktet hennes av varm hengivenhet.

Han kunne ikke stå imot.

Katinka Pedersen var liten, nett og radmager, men det var noe sprudlende over henne.

Arthur Ljosnes senket blikket og det stanset ved de små brystene hennes, som hevet og senket seg genseren, som var så alt for stor.

Hvorfor hun brukte BH fattet han ikke.

- Distriktsfondet burde kunne utrette noe her, sa han avmålt.

- Jeg visste at du ville hjelpe, utbrøt Katinka. Hun spratt frem fra bak skrivebordet og kastet armene rundt halsen hans.

- Så - så, sa Ljosnes og klappet henne på den lille, beinete rumpen.

- Vi er offentlige tjenestemenn og kan ikke oppføre oss slikt i kontortiden.

- Klart, sa Katinke som fikk et lurt drag i munnvikene innen hun smatt inn bak skrivebordet igjen og begynte å grave i papirbunkene som sto på geledd bortover skrivebordet hennes.

Både -inn og -utkurven var overfylt.

I den siste bunken fant hun fram resten av mappen til Olga.

Den var et par centimeter tykk og inneholdt skisser, tegninger, budsjetter og prosjeksjoner for inntjening.

- Her! sa hun, og holdt den opp foran ansiktet til Ljosnes.

På forsiden sto det skrevet «Kulturbeite for Laks» med sirlige bokstaver.

- Vi kan se på den senere i kveld, sa han.

- Se på dette, sa hun og åpnet mappen. Der var det skisser over store oppdrettskar, hvor de som sto i den nedre del av elven var på utallige meter i diameter. De som var øverst i elveleiet, var betraktelig mindre,

på bare noen meter.

De var alle gravd ned i grusen slik at når elveleiet ble fylt med sjøvann, sto toppene knapt over vannflaten.

- Dette blir kostbart, sa Ljosnes.

Blikket hans hadde stanset ved et tall. Der sto det kr. 200.000,-.

- Det vil svømme laks på utsiden av karene også, for at fiskerne kan fiske den, sa hun.

- Sprøtt, sa Ljosnes.

- Men det kommer til å gå med overskudd, sa Katinka samtidig som hun fant frem et eget godkjenningsskjema for økonomisk støtte til kvinner i distriktet som ønsket å starte aksjeselskaper.

Hun la det foran seg og begynte å fylle det ut.

- Må vi gjøre dette nå? spurte Ljosnes som lente seg over skrivebordet.

Katinka svarte ikke med det samme.

Ljosnes fortsatte å bøye seg fremover inntil han var så tett inntil henne at han kjente duften av henne.

- Vi kan ta det i morgen, sa Ljosnes.

- Du er i møter i hele dagen, sa hun.

Iveren i stemmen var enda mer påfallende.

Katinka likte disse kveldstimene med ordføreren. Han sendte alltid ut etter mat og de kunne sitte der og diskutere både opp og ned om kommunens fremtid. Det var i slike stunder at Katinka følte at hun var med på å skape en levende politikk.

Dette visste Ljosnes.

- Vi må forme vår fremtid, sa hun og så Ljosnes dypt inn i øynene. Begge visste at de var et team, der ord ikke alltid var nødvendig. Hun gjorde papirarbeidet, og han tok beslutningene.

- Her, sa hun til slutt, og ga godkjenningsskjema til Ljosnes.

- Du mener altså dette! sa han mens han holdt en kulepenn opp for at han skulle ta den.

Ordfører Ljosnes stirret motvillig på linjen der det sto «godkjent».

- Å ja! sa Katinka og klappet lett i hendene.

Sakte senket Ljosnes pennen mot papiret.

- Det er bare småbeløp, sa han og lot pennen henge i luften i et halvt øyeblikk innen den berørte den magiske linjen.

Han hørte at hun gispet etter luft.

Ljosnes løftet blikket.

Hun bet seg i underleppen.

Med mandig presisjon kjøte Ljosnes kulepennen ned på papiret og rablet sin underskrift.

- Der har vi en ny kvinnelig arbeidsplass! sa han og hev skjema opp opp på toppen av papirbunken i -innkurven på enden av skrivebordet hennes.

Det Ljosnes ikke kunne vite var at Katinka hadde lest igjennom forprosjektet, plusset på en ekstra null og gjort to hundre tusen om til to millioner og krysset av i rubrikkene for kommunale garantier.

Ljosnes hadde godkjent det.

Nå handlet det om å bruke de forskjellige statlige og halvstatlige nettverk til å få økt beløpet så det monnet.

Det var minst tre forskningsinstitusjoner som gladelig ville bruke kulturbeitet for å forske på trivselen hos fisken. Andre ville bruke penger på å studere hvordan villaksen stimlet foran demningen.

Noen ville til og med bruke penger på montering av pumper og kar, såfremt de fikk bestemme hvordan de virket.

Katinka påtok seg jobben med å skaffe midler til det nye kulturbeitet for villaks.

Arbeidstiden varte til tre, og allerede fem minutter over tre var det tomt i rådhuset, bortsett fra to mennesker som satt inne på ordførerens kontor. Da klokken var blitt kvart over tre, var søknaden til Olga ferdigbehandlet, underskriftene på plass og en hel rekke tilleggssøknader utferdiget.

Ljosnes satt inne på sitt kontor.

Han arbeidet med en gjennomgang av søknaden til Reidar Duun om å starte fullskalaforsøk med singelfrysing av laks. Den skulle singlefryses og glasseres.

I løpet av de siste dagene hadde Ljosnes Han sittet i timer i telefonen med sjefen for Distriktsfondet.

Endelig hadde han fått klarsignal, nærmest en rød løper inn i Statens pengebenge.

Den rustne holken som lå på havna og bearbeidet laks skulle bort og Norge skulle gjenvinne konkurransevnen

Nå satt han og gjorde den siste finish på søknaden. Det var et nitidige arbeide å sammenligne sine tall med dem i søknaden fra Olga Sand.

- Egentlig ganske flink, innrømmet han overfor seg selv i det han økte antall glasseringer fra to til tre.

- Desto mer vann, jo tyngre ble fisken.

Hvor det passet, skrev han regelrett av.

Det han også gjorde var å oppskalere prosjektet. Hver gang han kom til et kronebeløp, plusset han på et par ekstra nuller.

Han ville klare å få gjenåpnet deler av slakteriet, hente inn en en formann og en arbeidsstokk på fem.

- Dette blir et millionprosjekt, sa han og gned seg i hendene.

Han satte underskriften sin på det bakerste arket og la papirbunken i utkurven sin og ropte på Katinka.

- Der har vi ordnet med et prosjekt for singelfrysing og dobbelglasering av laks. Deler av slakteriet vil også åpne, slik at vi få i stand litt produksjon, sa han og pekte på utkurven.

- Så flink du er, sa hun.

Ljosnes kjente at brystkassen vokste.

- Og hvem er prosjektlederen? spurte hun.

- Reidar Duun, svarte Ljosnes.

- Du er så besluttsom, sa Katinka som holdt et nytt papir i hånden.

- Hva er dette? spurte Ljosnes.

- Resten av papirarbeidet til Kulturbeiteprosjektet.

- Kom igjen, sa Ljosnes og rakte frem en hånd.

Hun ga ham arket, stilte seg tett inntil ham og så på mens han formet sin underskrift for annen gang.

Mens han skrev strøk hun ham gjennom håret.

Det tørrlagte elveleiet skulle gjøres om til en saltvannselv.

Det Ljosnes skrev under på var på kommunale garantier for lån og andre finansielle ordninger.

Prosjektet skulle realiseres, for det hadde Katinka bestemt.

Ljosnes hadde ikke tatt bryet med å telle nullene.

Den som ikke måtte lide, var villaksen.

Sjøvannet skulle hentes fra fjorden, pumpes inn i enden av elven, og så renne det rett tilbake til havet igjen.

Også miljømyndighetene hadde likt idéen.

Det hadde Katinka sørget for.

Med den siste underskriften var papirarbeidet på vei til Miljøvern-departementet og til Direktoratet for Naturforvaltning, som også hadde et ord med i laget.

Ordfører Ljosnes hadde all grunn til å være fornøyd. Nå hadde han tre prosjekter som alle ville generere inntekter til kommunen. Han hadde økt produksjonen ved kraftverket med hele tyve prosent, fått til et anlegg som kunne produsere supersmolt og han hadde lagt grunnlaget for at det ville bli det eneste settefiskanlegg i distriktet.

Det han hadde gjort var å legge et grunnlag som igjen ville bringe kontrollem med oppdrettsnæringen tilbake på norske hender.

Med prosjektet for glassering av laks, hadde han også et prospekt som ville sikre gjenåpning av slakteriet.

En ting var sikkert. Han skulle ha sitt møte med Reidar Duun, og det allerede neste dag.

Katinka var nettopp ferdig med å sortere ut de andre søknadene og smilte varmt da han kom inn igjen.

- Du er så dyktig! sa Katinka, som strakte seg opp på tå, bøyde seg frem, og ga ham en diger klem på kinnet.

Ljosnes dreide hodet slik at de sto munn mot munn og ga henne en klem tilbake.

Det var en lett berøring mellom to sett lepper som hadde berørt hverandre tidligere.

Det var langt over midnatt innen ordfører Ljosnes endelig gikk hjem til sitt eget.

Neste morgen, allerede kvart over åtte, ringte det på døren hjemme hos Olga.

- Hei, det er meg, sa Katinka.
- Hei! sa Olga.
- Vet du hva? spurte Katinka.
- Nei, svarte Olga.
- Søknaden din er innvilget.
- Hvilken?
- Kulturbeiteprosjektet.
- Du tuller!
- Nei.

- Og Ljosnes gikk med på det?
- Til slutt.
- Jeg er overgitt!
- Kaffe?
- Selvfølgelig, sa Olga.

Kapittel 5

Kalin Orloff arbeidet med et helt nytt sett med tanker. Det å kunne patentere liv var nå tillatt, i USA som Europa, og andre land følger tett på. Dette har gjort at registrering av nye bioteknologiske produkter skjøt fart, og at det var store penger på spill. Det var ikke bare at nye gensekvenser ble oppdaget med rekordfart, men de fant veien til patentkontorene på løpende både. Det var også en rush når det gjaldt patentering av nye hormoner.

Flere genkombinasjoner og hormoner gjorde at såvel planter som dyr vokste fortere, ble mer resistent overfor sykdom og noen enda mer rendyrkt. Nye genkombinasjoner også for nye varianter av soya, tomater, poteter og blomster, som også sto foran en ny giv i den genteknologiske revolusjon.

Gevinstene var formidable. Forventningene var enda større.

Hvete, mais og korn var gjort resistent mot flere typer sykdom og de var motstandsdyktige mot flere av de mer kjente parasittene.

De store multinasjonale legemiddelfirmaene og laboratoriene satset milliarder på området. De var den egentlige drivkraften i den nye utviklingen og alt var omgitt av en mur av hemmelighold.

Avlingener kunne tidobles. Nye varianter av såvel planter og dyr gjorde at jordbruket produsere enda mer, for en stadig rimeligere penge.

Den som eide rettighetene hadde nøkkelen,

At det var en del motstand mot genmodifiserte planter og dyr så ut

til å bety mindre.

Det sa i det minste markedet.

Svinekoteletter var blitt så magre at de var nesten uten fettrand. Ikke bare var fettene blitt borte, men det var nå fordelt slik at det ble avleiret inne i kjøttet. Dermed ble kotelettene saftigere, og solgte bedre.

Gjennom vanlig avl hadde Norsk Svinavl gjort at grisene hadde utviklet en ekstra ryggvirvel, slik at hver gris nå produserte flere koteletter enn tidligere.

Forbrukeren var villig til å betale for det.

Hva kunne man ikke oppnå med å styre de rette genene på rett plass.

Nye arter var også kommet til, og da spesielt oxen «Belgie Blue». Den ble født med en kromosomfeil som så ble ført videre til avkommet. Verdien lå i at den hadde doble sett med muskler som igjen gjorde den til en kjøttmaskin av de store.

Den ble akseptert av forbrukeren.

For laks hadde man økt mengden helseviktige fettsyrer.

Den var i ferd med å bli akseptert av såvel USA som EU, og da ville resten av verden følge etter.

Å eie et slikt patent kunne bety en uendelighet av rikdom.

Det banket på døren.

Utenfor sto en heller oppbragt Jonas Kvalvig.

- Hva sier du Jonas? spurte Kalin Orloff.

Jonas Kvalvig hadde mistet flere av sine tidligere kunder. Kvaliteten holdt ikke mål og han kunne ikke gå lenger ned i pris.

- Hva fa´en er det du holder på med? spurte han.

- Kvaliteten? spurte Orloff, lite overrasket.

- Ja!

- Hva vil du jeg skal gjøre?

- Selge det vi har, sa Orloff.

- Jeg trenger andre løsninger.

- Du skal få dem, sa Orloff, uten å vite helt hvordan han skulle innfri kravet.

- Du kan gjenåpne slakterket; en linje.

- Vil det hjelpe?

- Tillate Duun å velge ut et eget sett med bur, og å pleie fisken skik-

kelig.

- Vet ikke om jeg får det til. Vi taper penger.

- Hva kan du vente?

- Kovoshi ...!

- Ikke legg skylda der, sa Kvalvig.

- ... dette går på direktiver!

- Vil du tjene penger på laksen din, må du ha et produkt folk er villige til å betale for.

- Greit, sa Orloff, og innså at tiden var inne til at han fortalte Kvalvig om sine planer.

Det handlet, tross alt, om levebrødet til dem begge.

Orloff fortalte Kvalvig hvordan det ble arbeidet med en genmodifisert laks i Kanada og viste ham et sett regnestykker.

- Du har ikke penger til denslags, svarte Kvalvig etter at Orloff hadde tegnet en grov skisse.

- Har jeg anledning til å la være? spurte Orloff.

- Et åpent spørsmål.

Jonas Kvalvig og Kalin Orloff satt overfor hverandre, med nakene godt bøyd og snakket lavt. Orloff hadde satt på en CD med tung klassisk musikk, og skrudd den opp. Musikken laget den nødvendige bakgrunnstøy slik at de ikke kunne bli overhørt.

Kalin Orloff hadde en «ting» når det gjaldt å bli avlyttet.

Problemet for Orloff var at Kovoshi ikke bare hadde arvet hans regnskapsmann, Igor Zarkov, men han hadde også overtatt kommandoen over hans våpendrager, Natasja Torres.

Det eneste han ikke hadde, var kontroll.

Han måtte finne veien tilbake i Syndikatets gunst.

Spørsmålet var hvordan.

Kalin Orloff hadde bestemt seg for å satse på Kvalvig. Nå da han la ut som sine planer for en ny type laks, om gener og om mulighetene, ble Kvalvig dradt inn i noe han ikke kunne komme seg ut av.

Han var blitt et gissel i systemet.

Det at Luxus Salmon tapte penger på sitt lakseengasjement var en situasjon Orloff belaget seg på å utnytte.

Løsningen lå i genmodifisert laks. Den ville vokse fort nok til at den

ville kunne rette opp omtrentlig det som var av økonomi i selskapet.

Det ville også åpne for et helt nytt sett med muligheter.

Problemet var at denne type prosjekter krevde millioner.

- Det handler bare om penger, Jonas, beroliget Orloff.

Ryktene gikk på at det ble arbeidet med genmodifisering av laks både i Chile, Skottland og på Island, og så man bort fra det som var gjort av forsøk i Kanada, var det lite eller ingenting som var tilgjengelig.

- Mer enn det, svarte Kvalvig.

- Jeg må ta sjansen, sa Orloff.

Begge var i full visshet om at alt slikt arbeid var ulovlig. De innså samtidig at dersom en av de andre oppdrettsnasjonene fikk et overtak, ville Luxus Salmon gå tapt.

- Penger kan skaffes, mumlet Orloff.

- Så hva er problemet? spurte Kvalvig som først nå fikk øye på hva Orloff var i ferd med å dra ham inn i.

- Kovoshi er mitt eneste problem, sa Orloff.

I Kanada hadde man arbeidet med genmodifisert laks i et par ti-år. Den vokste både ti og tyve ganger forttere enn en vanlig laks.

- Det handler om å gjenvinne innpass i Syndikatet, sa Kvalvig.

- Noe sånt.

Begge mennene visste at Luxus Salmon var dårlig drevet, at de ikke fikk betalt for fisken sin og at til og med produksjonen ombort i tråleren på havna midt i Yttrevik var en fiasko.

- Det er meg de tar, sa Orloff.

Kvalvig sa ikke noe. Orloff var ansvarlig for at selskapet gikk med overskudd og Kovishi var der for å påse at det gjorde akkurat det, tjente penger.

- Får du dette til, blir du tatt i nåde, mumlet Kvalvig.

- Eneste måten å bli kvitt bulgareren på, tenkte Orloff høyt.

Der våknet Kvalvig. Så dette var hva det handlet om. Han var plutselig blitt en del av et internt oppgjør i Syndikatet.

- Jeg må få kontroll over mitt eget liv, mumlet Orloff videre.

- Hva gjør vi? spurte Kvalvig som innså at han var dradt med i noe han absolutt ikke hadde lyst på. Tvert imot, man holdt mennesker som dette på lang avstand.

- Man sette seg ikke opp mot mennesker som dette, tenkte han videre og visste at han måtte lete etter en utvei.

- Egentlig er det bare å sette i gang, sa Orloff.
- Og pengene?
- Overlat det til meg.
- Du er sikker?
- Ja.

Kvalvig trodde ikke helt og fast på at Orloff ville få det til. Nå fryktet han også for sitt eget liv. m

Men penger var penger og genmanipulert laks var fremtiden.
Han hadde fått et perspektiv.

Straks etter sin samtale med Kalin Orloff, satt Kvalvig på et fly på vei til New Foundland. Han var på vei til en liten forskningsstasjon i byen St. Johns, på østsiden av øya, ut mot Atlanterhavet. Han hadde også med seg en rekke forskningsrapporter, skrevet av genetikeren Fletcher Garth.

Rapportene var så tekniske at Kvalvig hadde sitt svære strev med å komme fra side til side. At de var på engelsk var en ting, men de var gjennomsyret av spesialuttrykk han ikke hadde forutsetninger for å forstå.

I tillegg var den lett kryddret med kjemiske formler.

Flere ganger måtte han stoppe opp, bla i en teknisk ordbok, og så fortsette. Da han endelig fikk frem noe han trodde var en mening, viste det seg at også det var et fremmedord.

Å få dette til, slik at han kunne tjene penger på det, ville bli et problem for seg.

St. Johns lå ved en innsjø som frøs til om vinteren. Her var det en rekke arter som overlevde under isen, og noen ble rett og slett frosset på plass.

Når våren kom, tinte de og fortsatte som ingenting var skjedd.

- Omtrent som å gå i hi, tenkte Kvalvig.

Rapportene handlet om hvordan dyrene utviklinget en spesiell frostveske, som gjorde at de ikke bunnfrøs.

Deriblant var det en flyndre, som ble kalt vinterflyndre, som overlevde underkjølingen uten det minste problem.

Logikken til forskerne var at, om de kunne finne frem til genet som dannet frostvesken, kunne det overføres til andre arter, slik at også de kunne tåle underkjølingen.

Laks var blinket ut som et slikt forsøksdyr.

Man håpet på at man kunne drive med lakseoppdrett i sjøen utenfor St. Johns.

Det Kvalvig nå håpet på var at forskerne som hadde skrevet rapportene kunne fortelle ham hva det gikk ut på, på vanlig engelsk.

St. Johns hadde en stor, moderne internasjonal flyplass. Etter å ha landet, gikk han raskt gjennom tollen og inn i ankomsthallen.

Der sto det en mann og holdt en plakate:

«Mr. Kvalvig» sto det på plakaten.

Mannen kom fra The Ocean Sciences Center.

Kvalvig gikk bort til mannen, og rakte frem en hånd.

- Velkommen, mitt navn er Pikard, assistent til Fletcher, sa han.

Det som ga Kvalvig adgang til forskningsstasjonen var at han hadde lovet å sponse en del av forskningsprogramet, nærmest kjøpe seg inn i et prosjekt.

Fletcher Garth hadde sagt ja.

I forkant hadde Kvalvig forstått så mye at, ved hjelp av frostvæskene som vinterflyndren dannet i blodet, og gensekvensene som utviklet den, hadde Fletcher Garth og hans team med forskere utviklet en laks som tilfeldigvis vokste nærmere femti ganger så fort som vanlig laks.

Teknikken, det å overføre et sett med gener fra en art til en annen, var veldokument, på vitenskapelig maner.

Dette betydde at forsøkene kunne gjentas, gang på gang, og at en alltid ville få de samme resultatene.

Dette betydde igjen at hvem som helst kunne lage en genmodifisert laks, og at den ville overleve.

Nå var Garth på turné.

- Når man endelig får det til, må man ut å selge seg, forklarte Pikard men de gikk gjennom ankomsthallen på vei til bilen.

- Nå er også Garth havnet i rekkene som måtte bruke sin tid på å reise fra talerstol til talerstol og holde foredrag. Det gjelder å skaffe penger til at vi kan fortsette med arbeide.

- Dessuten gjelder det å helle olje på vannet. Det er for mange som er halvt hysteriske når det gjelder arbeidet vårt, fortsatte han, og forklarte at Garth var også knyttet opp mot en rekke universiteter, og tilbrakte mye av tiden til å forelese.

- Han har i det minste satt The Ocean Sciences Center på kartet, mumlet Kvalvig.

- I øyeblikket var han ett eller annet sted i British Columbia, på den andre siden av kontinentet.

Allerede under innflyvningen hadde Kvalvig sett at været over St. Johns var dårlig. Hvor surt og kaldt det var, oppdaget han idet han ble rullet igjennom en svingdør og ut op fortauet.

Temperaturen var rundt tre varmegrader og en haggelbyge, drevet av en iskald vind, trakk inn fra det kalde nord. Digre krithvite haggelkorn ble formelig sprøytet bortover gaten utenfor.

Pikard var kledd i en selskinnsparkas, som kunne ha tilhørt en eskimo, så ut som villmarkens sønn, der han sto. Jonas Kvalvig sto i småsko, dress, hvit skjorte og slips, følte seg beklemt.

- La oss komme oss ut av dette været, sa Pikard og pekte bort på parkeringsplassen.

Pikard, som var fransk-kanadier, holdt frem en selskinnsplask, maken til den han selv hadde på.

- Takk, sa Kvalvig i dyp takknemlighet.

Pikard vendte ryggen til vinden og et nytt skyllet med haggel slo bortover asfalten.

Kvalvig fikk på seg pelsen og trakk hetten godt over hodet.

Sammen sprang de bortover til en militærfarget landrover, som var av typisk overskuddsmateriell, som sto med motoren i gang. Kvalvig skled både to og tre ganger på de glatte småskonene sine, og det var så vidt han fikk opp døren og kastet seg inn i passasjerstet. Da ba han en stille bønn for at Pikard hadde vært forutseende nok til å la motoren gå slik at det lille førerhuset var varmt.

I London var temperaturen over tyve grader og det var grønt.

Den lille forskningsstasjonen lå nede ved sjøen. Lyden av rennende vann var øredøvende og det var et mylder av rør og kraner som alle førte inn og ut av et utall små og mellomstore akvarier. Lukten av sjøvann var umiskjennelig.

- Kom, sa Pikard.

Jonas Kvalvig fulgte ham inn i ett lite avlukke. Det sto flere ti-tals kar langs den ene veggen. På et bord, midt på gulvet, lå det to laks. Den

minste veide fem gram, mens den største hadde en vekt på 250 gram.

- Disse to fiskene er søsken og er like gamle, sa Pikard og forklarte at den ene var hele femti ganger større enn den andre.

«Dette kan det bli penger av,» tenkte Kvalvig.

- Vi hentet gener fra en flyndre som heter Winter flounder, og har overført dem til et lakseeegg, sa Pikard, tydelig stolt.

- Teknikken heter mikroinjесering, og er ikke fullt så vanskelig å få til som mange vil ha det til.

- Det er ikke selve injесeringen, men det å få frem et levedyktig avkom som er vanskelig.

- Det er flere hundre forsøk som ligger bak denne ene fisken, sa Pikard.

Jonas Kvalvig tok en rask hoderegning. Han solgte fisk for over 30 oppdretteanlegg, som hver produserte 600 tonn. Han eksporterte, totalt 20.000 tonn laks og ørret, og som alle andre, slet han med marginene. Kvalvig hadde fortsatt den fordel at han kunne selge fisken gjennom en hel rekke stråselkaper og at fortjenesten kunne kanaliseres omtrentlig der han ville.

I bakhodet lekte erkjennelsen på at han, og han alene, omsatte én fjerdedel så mye laks som hele den norske oppdrettsnæringen produserte knappe ti år i forveien.

Nå var det en annen tanke som krevde hele hans oppmerksomhet:

- Om han bare klarte å doble veksten på hver fisk, ville det by på ufattelige muligheter. Med litt flaks kunne hver eneste merd produsere fem ganger som mye som før.

Kvalvig hadde ikke behov for å regne videre.

Det var, praktisk talt, ingen begrensning på hvor mye en kunne produsere i løpet av et år.

- Er den forplantningsdyktig? spurte Kvalvig.

Iveren han følte klarte han ikke å skjule.

Pikard senket hodet og myste frem under den mørke luggen. Han var en ungdom på litt over tretti, men hadde øyne som kunne ha tilhørt en mann på femti.

- Sikkert noe med å bo så isolert, tenkte Kvalvig.

Uttrykket til Pikard gnistret imidlertid og han hadde typiske eskimotrekk. Øynene var kålsvarte og det samme var håret.

Bildene Kvalvig hadde sett av Fredrik Garth, var av en eldre mann i sekstiårene med typiske engelske trekk. Han hadde et bustet, gråsprengt hår som krøllet og uryddig.

- Typisk forsker, tenkte Kvalvig.

Kvalvig visste at det ikke var den makt i verden som kunne kue iveren som Pikard utstrålte. Dedikerte forskere blir slik, når det gjelder deres eget.

- Alt her oppe fryser til om vinteren, sa han og slo ut med armene. Foran dem lå den digre innsjøen, som strakte seg så langt øye kunne se. Den var åpen nå, men om ikke så mange måneder ville den være dekket av is.

- Her oppe og under slike forhold er det utelukket å drive med oppdrett av laks, sa han. - Håpet var å finne frem til en avart som kunne tåle kulden og overvintre.

- Det måtte eventuelt skje under isen, sa Kvalvig.

Pikard hevet på et øyebryn.

- Du har gjort leksen din, sa han.

- Og det andre problemet dere arbeider med er å få til en merd som også vil kunne overvintre, under isen.

Som forsker så Pikard det som den del av sin oppgave å styrke næringsgrunnlaget i ett av de mest golde distrikter i verden. Med den stilling laks hadde fått på verdensmarkedet, håpet han å kunne krysse frem en avart som kunne oppdrettes under slike forhold.

- I denne innsjøen har vi underkjøling av vannet, som gjør overvint-ring umulig for de fleste fiskarter.

- Vinterflyndre var en av de få fiskeartene i verden som klarer seg i disse nordområdene. Den produserer en slags frostveske og den tåler superkjøling. Muskulaturen holdes føyelig, stivner ikke. Til våren kvikner den til igjen.

- Genet som inneholder karaktertrekket for frostvæske, når overført til laksen, gir den fisken noe som nærmest kan kalles for en astronomisk vekst.

Kvalvig betraktet de to laksene som lå på bordet.

- Kan den forplante seg? spurte Kvalvig for annen gang.

Han hadde regnet seg frem til at med bare tre oppdrettsanlegg, kunne han produsere tre ganger som mye han nå gjorde.

Pikard kjørte hånden gjennom luggen og nikket.

- Garth startet sine forsøk med vinterflyndre så tidlig som i 1985. Det har vært litt av en kamp, da ingen vil vite hva han holder på med. Det ligger mye arbeid bak denne ene laksen.

- Men det er flere! sa Kvalvig.

- Den er allerede satt i avl.

- Hva er din oppgave? spurte Kvalvig.

- Vi kan raffinere metoden for kartlegging av de enkelte fysiologiske prosesser i den genetiske kodingen. Vi har klart å isolere mekanismen for dannelse av frostvesken. Deretter plukket vi den ut, og overførte den til egg fra laks.

- Den laksen er altså transgen, sa Kvalvig uten blyghet.

- Og avkommet blir transgent, sa Pikard og pekte på fisken med andektighet.

- Det var så tidlige som på midten av 1980-tallet at en av disse «frostveske»-laksene våre ble kjønnsmoden, og vi krysset den med en villaks. Her fikk vi en ny art, hvor sytten prosent av avkommet inneholdt det nye genet.

- Svarer det på spørsmålet?

- Forsåvidt, mumlet Kvalvig.

- Historien blir bedre, fortsatte Pikard, som nå var oppslukt i fortellingen om hvordan de nå hadde tilgang på teknikker som tillot ham å produsere en helt ny art, som ikke var en del av Guds skaperverk.

- I utgangspunktet har ikke laks de rette enzymene til at den kan produsere slik frostveske, og der er derfor vi har overført dem fra en helt annen art.

- Ved å krysse den videre, fant vi at over halvparten de nye laksene hadde fått overført det nye genet. Ved å krysse frem og tilbake, har vi nå fått frem en helt ny laksestamme. Over to tredjedeler av avkommet er bærer av dette genet, men det kan likevel ta fra fem til ti år før vi har en stamfisk som kan utnyttes kommersielt.

Det ble klart for Kvalvig at denne forskeren levde for en idé, og at den nærmest var blitt til en besettelse. Ingenting skulle hindre ham i å få det til.

- Har du betenkeligheter med dette? spurte Kvalvig som lurte på den moralske side av å holde på med slike eksperimenter. Han ville også vite om Pikard eller Garth plutselig kom til et punkt hvor de fikk moralske skrupler, og stanset det hele.

- Normalt ville jeg ikke ha tatt i genmodifisering med en pinsett, men det åpner for så store muligheter at det fascinerer. Akkurat denne laksen kan gi økt utnyttelse av våre arktiske strøk, svarte han.

- Og det skorter på penger?

- Her som så mange andre steder. Det du ser er femtenår med kunnskap, og vi er så vidt begynt.

- Og Fletcher Garth?

- Han er nødt til å dele tiden sin mellom forskning og undervisning.

Det er en rekke universiteter rundt om som bruker ham, og det hemmer også utviklingen av nye prosjekter.

- Så dere trenger en sponsor!?

Det kom mer en påstand enn et spørsmål.

- Ja.

Åpenheten forbauset Kvalvig.

- I Norge har du en genetiker som heter Stian Grå.

- Det er han som gjør at jeg er her.

- Han er både flink og frustrert. Han kunne ha blitt blant de beste, men systemet der borte tillater det ikke, sa Pikard.

- Hvorfor ikke?

- Det har noe med uforstand og politikk å gjøre, sa han og fortsatte:

- Det er for mange som har religiøse forestillinger om hva genetikker er for noe. Verre er det at deres uvitenhet kjenner ingen grenser.

- Hva mener du?

- Det er Staten som betaler regningen og ...

- ... politikere kan ikke smusse til sitt ry og rykte, sa Kvalvig og fullførte setningen for ham.

- Når en blander vitenskap og moral. Da blir det lite av begge deler, tilføyde Pikard.

- Vi har pengene og vi stiller ikke spørsmål, sa Kvalvig.

- Det er ikke det planet det skjer på, sa Pikard.

- Det vi ser er at også USA og EU begynner å få øynene opp for mulighetene med genmodifisering og er i ferd med å tillate det.

- Det handler om å flytte grenser.

- Vi ønsker bare å få Stian Grå til drive frem noen forsøk med genmodifisert laks, sa Kvalvig og viste til at alt ville skje i et landbasert anlegg, uten fare for rømming.

- Det er bra, men vi må fortsatt snakke med Fredrik Garth, da det er han som bestemmer.

- Når det kommer til det å bli offret for en heksejakt, er vi i en utsatt posisjon.

- Det vil si ...?

- At det er politikere som setter rammebetingelsene.

- ... og de styres av moralske og ikke økonomiske innskytelser.

Allerede før flyet til Jonas Kvalvig lettet fra Heathrow flyplass hadde ledelsen i Luxus Salmon bestemt seg for å ta ytterligere innstramning i økonomien. Det at Prisene Kvalvig oppnådde i markedet var langt lavere enn forventet, var også blitt et problem.

Kovoshi hadde gått av skaftene.

Kalin Orloff ble kalt inn for å forklare seg. Han måtte sette seg på et fly for så å stå skolerett for disposisjonene han hadde tatt. Nå sto han ansikt til ansikt med bulgareren.

Natasja Torres sto ved siden av mannen, og ved bordende satt Igor Zarkov med sin kalkulator.

Orloff sanset et komplott.

Bulgareren hadde allerede fått Zarkov til å spore opp enhver av Orloffs reiseregninger.

- Det er bare småbeløp, bekreftet Zarkov, men oppdaget fort at det var bedre å si minst mulig om Orloffs bevegelser.

Ruboff Kovoshi hadde lagt en diger sigar askebeholder og det røk av den. Røyken sved i øynene på Zarkov.

Kovoshi ruvet der han satt med et melkeglass, halvfult av vodka. Han virket ikke mindre da han lente seg sakte frem og la et papir foran seg og skjøv den mot midten av bordet.

Det var en e-post fra hovedkontoret i Moskva.

Orloff lente seg frem og uten å røre det, leste han raskt igjennom teksten.

«Luxus Salmon tjener ikke nok.» var overskriften.

I korte ordelag ble Kovoshi instruert i å øke overføringene.

Det irriterte Orloff at folk som aldri gjorde noe annet enn å bruke penger bare kunne kreve og kreve. Han visste hva han finansierte, og det var mye avlat blant eliten i Syndikatet.

- Kortsiktig og utarmende, tenkte Orloff, men sa det ikke.

Kovoshi var deres verktøy.

Orloff studerte ham. Mannen var helt skallet, hadde ikke et hår på hodet. Nakken var like tykt som låret på en kvinnelig kulestøter, og Orloff visste å vise den nødvendige ærefrykt.

Dessuten hadde ble han lyttet til, høyt oppe i systemet.

- Hvorfor tjener vi ikke mer? spurte Kovoshi.

Kalin Orloff løftet blikket og det ble fanget inn av Natasja. Et signal var sendt og ett mottatt. Begge visste hvordan de skulle forholde seg.

Stedet var allerede avtalt.

- Det har noe med kvaliteten å gjøre, innrømmet Orloff åpent, tydelig irritert.

- Prisene dere får er de laveste som er.

- Vi er i ferd med å spare oss til fant, sa Orloff.

- Kritiserer du meg!/? freste Kovoshi.

- Ikke enda, svarte Orloff defensivt.

Zarkov nikket støttende. Det var ikke så mye som var brukt. Bare noen reiser. Problemet var usikkerheten, at det kunne bli et pengesluk.

- Hva er det han bruker penger på? spurte Kovoshi og henvendte seg til Zarkov.

- Nesten ingenting, sa Zarkov spakt, og fortsatte:

- Han har kuttet førkostnadene til det halve, redusert på bruken av medikamenter og vaksiner og til og med transportkostnadene er en brøkdel av hva de var.

- Jeg vil likevel se sorte tall i Luxus Salmon sine regnskaper, kommanderte Kovoshi.

Natasja Torres hadde ikke sagt et eneste ord.

Orloff hadde ikke før forlatt kontoret enn at Zarkov fortsatte arbeidet med å regne ut hvor mye penger som var tjent på forskjellige sparetiltak.

Det eneste Orloff hadde sagt var at sparetiltakene gikk ut over kvaliteten på laksen og at man ikke kunne tjene penger på den slik det var.

Han sa ikke ett ord hverken om genmodifisering eller om mulighe-
tens område. Kovoshi ville ikke forstå at profitten kunne bli enorm.

Han ville heller ikke forstå at man var nødt til å bruke penger for

å tjene dem. Hadde man ikke kontroll med teknologien, kunne det bli skikkelig dyrt.

Kovoshi var ikke den som tok sjanser. Han var oppdratt i en verden der det ikke var slingringsmonn. Derfor han hang rett over skulderen til Zarkov og fulgte med på papirstrimmelen som tikket ut av kalkulatoren.

Om Zarkov ikke stolte på Orloff, stolte han i hvertfall ikke på Kovoshi.

Zarkov løftet blikket og skottet bort på Natasja Torres.

Ansiktet hennes var like ubevegelig. Det var tydelig at hun ikke ville blande seg inn i diskusjonen.

Hun var en annen han ikke våget å stole på.

- Hvordan skal vi tjene mer? spurte Kovoshi.

- Vi får stramme inn ytterligere, sa Zarkov.

- Det kan fortsatt spares!?

- Egentlig ikke ...

- Hva med Kvalvik, den nye eksportøren.

Han koster oss ikke noe som helst. Han har sine provisjoner av salget, sa Zarkov.

- Men han oppnår ikke prisene!

Zarkov våget ikke nevne det faktum at Kvalvik hadde forhandlet seg frem til en kreditt-tid på hele sekti dager, og at dette gjorde sitt til at likviditeten i Luxus Salmon var stram.

Heller ikke Natasje Torres nevnte noe om betingelsene til Kvalvig.

Det hun hadde forstått var at Orloff hadde noe på gang, men hun visste ikke hva. Orloff var ikke den som ville la seg overkjøres av en bølge som Kovosji. Han arbeidet med noe som kunne sikre selskapets fremtid. Noe annet våget han ikke.

Heller ikke dette våget hun å nevne.

Kovoshi ville ha penger i kassen, og det var hans jobb å skaffe dem.

Samme kveld, utenfor en liten leilighet i Yttrevik, ringte det på en dørklokke og døren gikk opp.

- Hei jenter!

Utenfor sto to kvinner, begge blondiner. De hadde opsatt hår, var

kledd for fest, med høyhelte sko og det hele. I hånden holdt den ene en flaske champagne mens den andre holdt en blomsterbukett. Det var fredag.

- Vi er kommet for å bli tatt i villmarkens vold, sa den ene som het Tina.

- Kom igjen! sa den ene sportsfiskeren og åpnet døren på vid gap.

Begge gikk inn i den lille leiligheten. På en liten bokhylle sto det fat med reker, røkelaks, majones og flere flasker med hvitvin. Spisebordet var dekket til fire. Musikken som spilte var Abba, og den ene låten, «*Money, Money, Money*» ville snart bli avløst av Elvis og «*Love Me Tender*».

- Gid så festlig, Arne, sa den ene.

- Alt for deg, gamle ørn, svarte han.

Begge jentene tok av seg jakkene, la dem pent over en stolrygg og Tina satte seg i sofaen. Den andre, Sofie, gikk bort til bokhyllen og sjenket i et glass med hvithvin.

- Ekte sjølvrøkt villaks? spurte hun.

- .... og sjølvfisket, sa han og skjøt frem brystkassen.

- Dette blir bra, baby, sa hun og tok en bit røkelaks og holdt den opp foran ham.

- Gid så fin og rød den er. Tenner den? spurte hun, og satte stykket inn mellom tennene og skjøt frem haken.

- Grrrr, sa den andre laksefiskeren og låste tennene om stykket som stakk frem fra mellom leppene hennes.

Laksestykket var mykt og saftig og aromaen av eine skjøt ut i smaksløkene hans. Han vrikket med hoftene, grep rundt henne og drog henne inntil seg.

- Dette blir bra! ropte Tina borte fra sofaen mens Arne forsvant ut på kjøkkenet for å hente maten: kokt laks, poteter, agurksalat og rømme. Røkelaksen skulle serveres etterpå, med reker, en ekte champagne som het *Golden Power*, og dempet belysning.

Berlin var blitt til en slags filial for Syndikatet, med de fordeler og ulemper dette innebar. Viktigst var at sannsynligheten for å bli overvåket var blitt større.

Den kvelden, da han var tilbake på sitt hotell, tok Kalin Orloff en beslutning. Han bestemte seg for å sette i gang med sitt genprosjektet

fortsette.

Vant han frem, ville det bety at han kunne gjeninntre som fullverdig medlem av den indre sirkel.

Fikk Kovoshi rede på det han holdt på med, kunne det koste ham livet.

Tapte han, ville Syndikatet oppfatte det som økonomisk svik og utroskap.

Inne i seg visste han at han ikke hadde noe valg.

Problemet for Orloff var finansieringen. Det å få til en pengestrøm var noe han kunne. Å skjule den, var noe annet. Her trengte han hjelp, og hjelpen måtte komme fra Natasje Torres.

Utallige ganger hadde han stolt på henne og hun hadde aldri sviktet.

Nå hadde Orloff ikke bare satt seg inn i teknologien rundt fremstilling av en transgen laks, men var i gang med å sette seg inn i teknikkene rundt kloning. Han visste hvor langt man var kommet og hvor langt man kunne gå.

Med at han var fjernet fra ledelsen og gikk det direkte ansvar for produksjonen av laks, visste han at han var utsatt. Nådde han ikke budsjettene, ville Kovoshi være den første til å påpeke det.

Transgen laks ville kompensere opp det meste. Han hadde allerede regnet igjennom det som var av kostnader og innså at slik Luxus Salmon ble drevet, ville de aldri oppnå en skikkelig fortjeneste.

Derimot, dersom man kunne både fem- og tidoble veksthastigheten, var mulighetene nærmest astronomiske.

Han ble svett.

Moskva forlangte at han tjente penger. De som satt høyere oppe i organisasjonen så bare på bunnlinjen. Penger var et problem, men han kunne klare å tappe av nok til at utviklingsarbeidet gikk ubemerket hen. En laks som vokste minst frem ganger det normale ville kompensere for det meste.

Kovoshi var den siste som måtte få vite.

Jo mer han tenkte på det, desto mer av en besettelse ble det. Dette var noe han måtte få til.

Kvalvig var nøkkelen, den som måtte stå for selve prosjektet.

Natasja var verktøyet.

Han hadde avtalt et møte med henne. Slik situasjonen var, lurte han

også på hvor mye han våget å stole på henne?

Hun hadde sin karriere å forholde seg til, og man krysset ikke Syndikatet.

Orloff seg og gikk bort til speilet. Der stilte han seg opp i full høyde og betraktet seg selv.

Han var begynt å bli eldre. Musklene holdt ikke den samme spenst og kroppen viste tegn til rynker. Han innså at han ikke passet til akkurat det livet lenger og at snart ville han skyves ut i kulden.

Han trengte en vinner, noe som ikke bare ville vekke oppsikt men som også ville generere penger.

Han var fullt ut klar over at et overskudd på driften av Luxus Salmon betydde mindre, da selskapet ble brukt til å vaske penger. Det var, likevel, kommet ett nytt type menneske inn i Syndikatet. Han kalte dem bare for Blårussen.

De skulle ha budsjetter til å balansere og ha overskudd i alt.

Kapittel 6

Natasja Torres sto i skyggene i en park i nærheten av hotellet der Orloff bodde, midt i Berlin.

Han gikk henne i møte.

Hun stilte seg tett inntil ham.

- Du tar sjanser, sa hun.

Etter alle disse årene? sa han.

Hun hadde vært hans problemløser og våpendrager i en årrekke, men han visste fortsatt ikke hvor langt han kunne stole på henne.

Natasja smilte.

- Vi kan ikke stå her, sa hun.

- Hvor?

- Samme som sist.

- Greit.

- Når?

- Nå.

Ordet «Nå» betydde at Kalin Orloff hadde to timer på seg.

Forskningsdirektør Konrad Mohr slengte fra seg avisen. Fete krigstyper trakk oppmerksomheten mot det at noen hadde brukt genmanipulert soyamel i fiskefôr. Det var en lovbestemt øvre grense for hvor mye genmanipulert mel en hadde lov til å ha, og en eller annen sensasjonslysten journalist hadde grepet fatt i paragrafen og gjort et nummer av det. Dette var noe som dukket opp både to og tre ganger i året, og

solgte aviser.

Problemet for Mohr var at gjentagelsens kraft holdt på å gjøre en sannhet ut av det.

- Fordømte journalister, bannet han.

Det var ingen som hadde funnet spor av genmanipulert soya i fiskefôr, men likevel blåste fete krigstyper nyheten utover hele forsiden på en lokalavis midt i ett av de største oppdrettsdistriktene i landet.

Det var ikke rent få tusen tonn laks som ble produsert i Yttrevik, og redaktørene i akkurat det området burde vite bedre. Mohr leste de sparsomme opplysningene og konkluderte med at dette var atter en journalist som hadde sovet i biologitimen..

Det som irriterte Mohr mest, var at det var helt vanlig å bruke genmodifisert soya i næringsmidler. Man fant det, blant annet, i omtrentlig det som er av bakervarer. Det er videre å finne i dyrefôr til høns, gris og ku. Det var blitt registrert i helsekost og i spebarnsmat, og alt uten av noen skrev om det. At pressen skulle bruke kostbar trykksverte på å rette fokus mot en skvett genmodifisert soya i fiskefôr, fattet han ikke.

Ryktene om at det ble brukt genmodifisert soya i fiskefôr var begynt å bli vanskelig å håndtere, politisk sett.

Konrad Mohr var helt avhengig av politisk goodwill for sine bevilgninger til forskning, og det var de som bestemte hva de skulle brukes til.

- Dette setter lakseforskning i et dårlig lys, momlet han halvt til seg selv, og var overbevist om at det var et komplott iverksatt av de tunge jordbruksorganisasjonene i utlandet. Verre var det at på skrivebordet, rett foran ham, lå det en søknad om forskningsmidler til å drive med genmanipulering av laks.

Søknaden var undertegnet Stian Grå, en av landets fremste genetikere.

Konrad Mohr hadde fått et problem.

Han løftet av telefonrøret og slo nummeret som sto øverst på søknaden.

Grå svarte i den andre enden.

- Hallo?

Mohr tok søknaden i hånden, løftet den opp over hodet, og viftet frem og tilbake med den. Øynene hans hadde smalnet og han hadde

fått en rømusset farge i kinnene. Man trengte ikke å være psykolog for å se at et utbrudd var i emning.

- Er du gal, mann! brølte han inn i røret.

- Unnskyld? spurte Grå som ikke helt hadde fått med seg hvem det var som ringte.

- Du vil vel ikke at vi skal finansiere forskning på transgen fisk! fortsatte Mohr. Det var mer en påstand enn et spørsmål. Mannen ledet Statforsk, det sentrale forskningsråd som fordelte midler ut til samtlige universiteter, høyskoler og andre institusjoner.

Mohr var blant dem som hadde som oppgave å velge hvilke prosjekter som skulle få støtt fra det offentlige, og å skille ut dem som ikke var verdig slik støtte.

- Å, det er deg, sa Grå, som etterhvert gjenkjente stemmen.

- Ja, det er meg!, og jeg vil at du skal trekke søknaden tilbake, og det med en eneste gang!

- Hva, hvorfor? spurte Grå, som enda ikke hadde klart å fokusere på hva samtalen dreide seg om.

- Vi driver ikke med denslags!

- Hvorfor ikke? spurte Grå etterhvert forsto at det gjaldt søknaden hans om å drive med genforskning på laks.

Han hadde allerede klart å flytte gener fra en oppdrettslaks og flyttet dem i egget til en villaks, men valgte å holde det for seg selv. Nå søkte han om penger, nærmest for å hvitvaske forsøkene.

- Vi flytter ikke på gener! svarte Mohr.

- Det handler om helt vanlig genteknologi, sa Grå.

Poenget for Grå, var at det å flytte på gener var noe som virket, og nå ville han skaffe seg en bekreftelse. Han ville dokumentere at, på tvers av hva mange mente, var villaks og oppdrettslaks av ett og samme og samme alen.

- Politisk selvmord! Freste Mohr.

- Dette er ikke politikk, sa Grå.

- Forskning skal konsentreres om vanlig avl! sa Mohr.

- Du er ingen genetiker, sa Grå spydig.

- Nei, men jeg sitter på pengesekken!

- Du kan stanse utviklingen. Verden går fremover!

- Det er ikke penger til denne type forsøk. Dessuten er det farlig.

- Farlig?

- De kaller den for «FrankenFisk»!
- ...journalistisk vrøvl! repliserete Grå, som syntes at samtalen hadde sunket til et lavmål.

- Slike skapninger har ikke en plass i naturen, fortsatte Mohr.

- De er allerede i naturen, sa Grå.

- Et gener er gitt en gang for alle, og man endrer det ikke, sa Mohr.

- Gener gjør ikke annet enn å endre seg, fremhevet Grå, og følte at han stanget mot en mur av uvitenhet.

Etthvert skolebarn visse at man fikk ett sett gener fra mor og ett fra far, og at avkommet fikk således et tredje sett. Gikk han ut og fikk barn, oppsto det et nytt sett kombinasjoner. Så enkelt var det, mente Grå, men han våget ikke si det.

- Vi tukler ikke med naturen eller med Guds skapninger, konkluderte Mohr. Stemmen var så kald som is.

Grå ristet på hodet.

Han hadde et problem. Det var greit at forskning innen genteknologi var kommet så mye lenger enn Mohr kunne fatte. At utviklingen skulle strande på mangel på penger, var noe han ikke kunne tilgi. Over hele den vestlige verden skred genforskningen frem med storm skritt, der den ene skanse ble brutt etter den andre. Her hadde Norge en enestående mulighet til å være ledende på genteknologi hos fisk, og det det hele strandet på penger.

Det ergret ham.

- Hvorfor er du så hissig på dette? spurte Mohr i en dempet tone.

- Det handler om patenter, svarte Grå.

- Ingen kan eie et gen, utbrøt Mohr.

Dermed var samtalen slutt. Nå innså Grå at han måtte ut av landet med sin forskning, og det plaget ham. Grå hadde gjennomført noen mindre forsøk med flytting av gener og med genetiske signalstoffer.

Muligheten for å patentere samtlige av disse nye genene var så absolutt til stede. Patentene lå som perler på en snor, og det var bare å høste. De nye stoffene, dersom de kunne syntetiseres, virket slik at rett og slett påvirket retningen utvikling et nytt liv kunne ta.

Han kunne, i ytterste konsekvens, gjøre en ørret om til en laks eller en torsk om til en hyse. Det var også mulig å fremavle helt nye arter og å gi dem de egenskapene man måtte ønske.

Alt lå i genene.
Det handlet bare om kombinasjoner.
Dessuten, alt kunne patenteres.

Kalin Orloff gikk tilbake til hotellet sitt, opp på rommet og slukte lyset. Deretter forlot han hotellrommet sitt og ut gjennom bakdøren på hotellet, og ut på gaten igjen.

Han satte kurs for det eksklusive Hyatthotellet som lå midt i sentrum. Var det ett sted man ikke traff på folk som Kovoshin, var det her.

Han var for grovkalibret.

Orloff gikk bort til heisen og fortsatte opp i 9. etasje, fortsatte ned den lange teppebelakte korridoren og stanset utenfor dør 912.

Hun hadde skrevet seg inn som Marlene Schmidt.

Han banket på.

Natasja åpnet.

Han gikk inn gjennom doren, tok tre lange skritt inn i rommet og snudde seg.

- Hun kastet et raskt blikk ut gjennom døren, kikket opp og ned korridoren og så lukket hun den etter ham. Det var ikke nødvendig å spørre om noen hadde fulgt etter ham.

Hun tok ett skritt frem og stilte seg tett inntil ham.

- Du trenger ikke å forklare, sa hun.

- Jeg er nødt til det, sa han.

- Du er i ferd med å rote deg inn i noe.

- Ja.

- Hva?

- Starter et prosjekt for genmanipulering av laks.

- Et hva-for-noe?

- Luxus Salmon tjener ikke penger.

- Jeg vet det, sa hun.

- Og jeg her ansvaret.

- Og du ønsker å kjøre et eget løp.

- Jeg får skylda, uansett.

- ... og dette prosjektet?

- Genmodifisering av laks.

- Man leker ikke med Kovoshi, sa hun.

- Jeg vet det, svarte han.

- Hvorfor meg? spurte hun.
- Du kontroller eksporten i øst.
- ... og Kvalvig i vest.
- ... pengestrømmen.

Natasje visste hva Orloff siktet til. Hun hadde muligheten til å om-
dirigere midler, å flytte dem fra konto til konto og å gi den en helt ny
identitet.

Det var blant de ting hun kunne.

- Du blir overvåket nøye.
  - Og du?
  - Ikke nå.
  - Jeg trenger hjelp.
  - Hva kan jeg gjøre? spurte hun.
  - Spørsmålet er om pengestrømmen kan tappes?
  - Du vet bedre enn det, sa hun.
  - Det handler om mer enn noen skarve laks, sa han, og fortsatte.
  - Hele mitt liv har jeg vært en loyal tjener i systemet. Jeg har alltid
levert. Poenget er at tidene har endret seg, Natasje, sa han.
  - Jeg forstår, sa hun uten å være avvisende.
  - Jeg er i fisk, og fisken heter laks.
  - ... og så?
  - Vi er i ferd med å ødelegge det. De gamle metodene virker ikke
lenger. Du kan ikke bare tyne og tyne og tro at det vil virke.
  - Det skjønner jeg, sa hun.
  - Det er ikke så lett å finne et forretningsområde med muligheter,
sa han.
  - Penger vaskes og det er hensikten.
  - Ja, men nå forlanger det at man, i tillegg, skal tjene penger på
selve Luxus Salmon.
  - Det blir litt verre, sa hun og smilte.
- Hun var ansvarlig for salget av laks til Øst-Europa og kjente mar-
ginene. Også Kvalvig slet med å få skikkelig betalt.
- Det er penger i laks, og det er mulig å gjøre begge deler. Poenget
er at man ikke er villig til å investere i å få det til.
  - Det er da ikke noe egentlig problem, sa Natasja som kjente godt
til pengestrømmene som rant gjennom systemet. Millionbeløp kom fra
narkotika, prostitusjon, våpensalg og mennesksmugling.

- Det er et problem når det forlanges at vi viser et overskudd.
  - Ser poenget, sa hun.
  - Det handler om å bygge. Det handler om å gjøre de rette ting.
  - Litt av en erkjennelse, sa hun og forsto plutselig at Orloff hadde begynt å planlegge sin retrett. At han kunne tenke seg et annet liv.
  - Laks er en god greie, sa han, og fortsatte: - Jeg kan ikke se annet enn at vi er kommet for å bli, og da må vi forholde oss deretter.
  - At vi blir vanlige forretningsfolk?
  - Ja.
  - Det du sier er at ...
  - ... at vi må skaffe oss en konkurransevne, fullførte Orloff.
  - Systemet tillater det ikke, sa Natasje.
  - Systemet må endres, sa Orloff.
- Orloff var for erfaren til at han ville våge trosse systemet. Han var også erfaren nok til å vite at det var resultatene som teller.
- Vi må ha langsiktighet!
- Natasje tenkte seg om. Hun kjente ham. Hun stolte på ham. Var han villig til å ta en sjanse som denne, måtte han være sikker. Han var også tøff nok til å gjennomføre det.
- Jeg lytter, sa hun til slutt.
  - Syndikatet forstår ikke dette med tålmodighet. De bruker ikke tid på å skape. De kjenner knapt ordet.
  - De lever av korte penger. De har ikke behov for langsiktighet av den type du snakker om.
- Begge visste at en samtale som denne var ytterst farlig, og ingen av dem våget å komme på kant med systemet.
- Hvorfor forteller du meg dette? spurte hun.
  - Du er den eneste jeg kan stole på.
  - Så du akter å bryte ut?
- Nå var det Orloff sin tur til å se på henne. Den jenta var tjapp. Hun leste tankene hans før han hadde fått de på plass.
- Du er den eneste jeg stoler på, gjentok han.
- Natasja følte seg smigret.
- Kalin ...?
  - Ja?
- Hun rakte frem en hånd og berørte ham.
- De har sine metoder.

Orloff så dumt på henne.

- Kovoshi skyr ikke.

Orloff sa fortsatt ingenting.

Natasja tok atter ett skritt frem og stilte seg så tett inntil ham at hun kjente pusten hans på ansiktet sitt.

En følelse hun hadde båret på lenge kom plutselig til overflaten. For første gang våget hun å innrømme overfor seg selv at hun elsket en mann.

Hun løftet seg opp på tå.

Orloff så ned i ansiktet hennes. Det var så vidt leppene hennes beveget seg:

- OK, sa hun.

Han var nesten tredve år eldre enn henne og hun hadde alltid vært tiltrukket av eldre menn. Han var regnet som kald og brutal og han var regnet for å være ubereinelig. Hun så det ikke slik. For hanne var han totalt forutsigbar og hun leste ham som en åpen bok. Hun forsto godt at han, i øyeblikket, hadde behov for å finne et annet grunnlag, å skape både mål og mening i det han holdt på med.

Kanskje laks var tingen.

Kanskje han var den som kunne bryte taket Syndikatet hadde på henne.

Hun valgte å satse.

- Jeg skal gjøre det.

På midten av 80-tallet kom den amerikanske forskeren Ed Lewis på sporet av kontrollgener. Han fant at visse stoffer kunne påvirke genets utvikling, at de var et slags genetisk programvare, en slags software. Det eksisterte en fellesnevner som gikk igjen i alt levende liv.

I sin ytterste konsekvens kunne disse stoffene lage beinmarg eller andre typer vev, dersom det var det man trengte. Stoffene var så bestemte at de kunne til og med få en hånd til å vokse frem på en avstumpet arm.

Bioteknologi var blitt mer enn en obskur vitenskap. Den hadde fått sin anvendelse, og det selskaper som nå investerte milliarder i å få disse tingene til å virke.

For Grå kom dette som en åpenbaring. Det tillot det ham, og en rekke andre forskere, å trekke ganske vidtrekkende konklusjoner om

hvordan kroppen var programert til å bli som den ble.

Det ga også en helt ny vinkling på spørsmålet om livets opphav.

Det ga ny innsikt i hvordan utviklingslæren egentlig virket.

Det handlet om mer enn det enkle sett med figurer av en ape som reiste seg og ble til Homo erectus.

Nå hadde han forklaringen.

For Grå var dette bevis nok. Det var faktisk et enkelt sett med biokjemiske lover som styrte livets evne til å tilpasse seg, og at det handlet om kjemi. For Grå var bevisene så sterke at han var villig til å riskere hele sin vitenskapelige karriere på å forsvare en påstand som at en dinosaur ikke var annet enn en forvokst firfinsel.

Forskningen til Ed Lewis ga ikke bare retning, men den ga forklaringen på en rekke andre trekk på hvordan liv hadde utviklet seg. Den avdekket mekanismer som igjen kunne bli til penger.

Ikke rart at bioteknologi handlet om penger, noe alvorlig med penger.

Grå fikk fantasier om hvordan han kunne knytte utviklingslærens tråder sammen til en enhetlig forståelse av hvordan det hele virket.

Noen ville si at han hadde fått en virkelighetsflukt. For ham var plutselig øglene på Gallapagosøyene nå ikke annet enn en av naturens blindgater. Han konkluderte med at også de var forvokste firfirsler, og der stoppet deres betyngning.

De nye signalstoffene var også det han trengte av bevis for å befeste en oppfatning av at mennesket stammet direkte fra apene.

Konrad Mohr, seksjonssjef i Statforsk, mente det motsatte.

- Hør her, Mohr! sa Grå.

En bønn om hjelp hang på hver bokstav.

- Det får ikke hjelpe, uansett, skrek Mohr inn i telefonrøret. Han hadde også en uimotståelig lyst til å slenge det på, men gjorde ikke. Han var likevel så oppkavet at han måtte trekke etter pusten for å holde seg selv under kontroll. Han hadde faktisk hisset seg slik opp at han egentlig ikke hadde fått ned seg et noe som helst av det som ble forsøkt sagt i den andre enden.

Det brant i Grå. Han ville gi nesten hva som helst for å få lov til å forklare at det ikke bare fantes bevis for at mennesket nedstammet fra apene, men at man faktisk hadde funnet en biokjemisk nøkkel som forklarte det hele.

- Vis litt forståelse, Konrad, hvisket han.

Fantasibildene til Grå brant bak lukkede øyelokk. Forekomsten av slike signalstoffer bekreftet hypotesen om at mennesket har sitt utspring fra nyfødte aper, og ville avlede en helt ny retning for vitenskapen.

- Nei! sa Mohr.

Den vanlige loven om at de sterkeste overlever skulle tilsi at apene ville ha oppfattet et misfoster av et avkom som noe som burde utslettes, men de gjorde det ikke. Dette vern om det nye liv, som like godt kunne skyldes et morsinstink, gjorde at de faktisk fremveksten av en helt ny rase.

Det var dette som ble til mennesket.

Årsaken til at akkurat disse misfostrene utviklet seg annerledes, skyldes en overproduksjon av egne signalstoffer, som igjen påvirket måten genene.

De forskjellige organene utviklet seg i en annen retning enn de til foreldrene. De nye apene hadde en lavere panne, var uten pels, og sto mer oppreist.

Grå hadde lyst til å forklare alt dette til Mohr, men tausheten som hadde vokst frem mellom dem tilsa at han burde holde kjeft.

- Mohr, gjentok han forsiktig.

- Ja.

- Jeg kan gjøre noe annet.

Det Grå ikke våget å si var at han hadde allerede inngått avtaler om å få tilsendt slike genetiske stimulanter fra USA. Han aktet å bruke på lakseyngel, for å se om han kunne regenerere kroppsdelene. Han visste, med sikkerhet, at dersom han kappet av en hele eller finne, så ville den vokse tilbake. Slike spesialstoffer var dyre, og han trengte pengene.

Han hadde også planer om å krysse nye gener inn i laks, for å få den til å vokse fortere.

Det han aktet å lage, var det pressen hadde døpt «Frankenfisk».

Begge visste at slike genetiske endringer er irreversible, at de ville føres fra generasjon til generasjon, og det alene skapte frykt for denne type forskning.

Poenget var at den ikke klarte å rømme.

Det Grå håpet på var at, ved å dosere slike kjemiske stoffer inn i såret etter den del av fisken han fjernet, at han kunne endre fasongen. Ved å kutte av halen, at han kunne gjøre den lenger. Fisken ville få en

helt annen filet, og derved mer verdifull.

Ved å bruke de samme stoffene på et fiskeegg, håpet han å styre fremveksten av helt nye grupper med celler. Dette var allerede gjort på kyllingfostre, der man hadde fått frem et ekstra sett med vinger. Hos mennesker var de blitt brukt til å dyrke benvev hos pasienter med kreft og med smadrede legemsdeler.

- Hva med triploid laks? spurte Mohr forsiktig.

Grå fikk et hjertesukk.

Forskning på triploid laks ville ikke bidra noe nytt, men han våget ikke si det.

- Interessant, mumlet han.

Grå innså at han hadde en liten mulighet til å bli knyttet til lite forskerteam som holdt til ved Havbruksstasjon på Matre. Forskningsstasjonen var en isolert liten utpost i den indre del av Nordhordland. Han kunne utnytte situasjonen i tillegg til at han kunne få arbeide i fred.

- Vi kan finansiere et nytt prosjekt på triploid laks, fortsatte Mohr, som hadde parringsleken hos fisk som spesialfelt. Han hadde arbeidet med doktorgraden sin de siste syv år, og hevdet selv at han nærmet seg et gjennombrudd.

Han var også spesialrådgiver til Fiskeridepartementet.

Steril oppdrettsfisk var ikke en trussel for naturen.

- Veldig interessant, sa Grå, denne gangen høyere.

- Vil du sende en ny søknad?

- Greit, sa Grå.

- Vil du trekke den gamle?

- Ja, sa Grå.

- Da fikser vi det, sa Mohr.

Grå kjente hvordan det jublet inne i brystkassen. Han var delvis i mål. Nå kunne han, i det minste, regne med en grunnbevilgning og kunne fortsette sitt arbeide. Rent faglig sett var han desperat nok til å gjøre nesten hva som helst for å få anledning til å arbeide med gener hos laks. Så var det heller ikke så vanskelig å omforme en del av forsøkene slik at de kunne brukes for å lage triploid laks.

- Du får den med det første, svarte Grå. Stemmen lød oppgitt.

Mohr smilte. Dette var bedre. Han hadde klart å overtale Grå til å gjøre noe annet enn å leke Gud med utviklingen. Det var også noe han kunne forsvare. Politikerne var opptatt av renslighet i ting de finansierte.

Å hindre at oppdrettslaks parret seg med villaks, var renslig. Der,ed ble det å skape en steril oppdrettslaks et mål i seg selv.

- Kan du få det til - en triploid laks? spurte han.

Grå slapp å tenke seg om. Å produsere triploide arter var så kjent at man kunne gjøre det så komplisert man bare ville. Rent faglig sett tvilte han på at han kunne tilføre et noe som helst.

- Vi må få disse laksene til å vokse fortere, og at flere overlever, sa Mohr.

Forskning på steril, triploid fisk var også støttet av Europarådet, der det ble bevilget et flertals millioner året. For dem handlet det om å hindre at rømt oppdrettslaks parret seg med villaks, og det hadde med miljøet å gjøre.

- Det gjelder å redde villaksen, svarte Grå.

- Du kan regne med en bevilgning, avsluttet Mohr.

Da Natasja Torres våknet var hun alene. Hun strakte seg i den store dobbeltsengen og kjente hvordan søvnen slapp sitt tak på kroppen. Akkurat det overrasket henne. Hun pleide ikke å sove hverken dypt eller tungt. Til det var det for mange løse tråder som plaget henne natten igjennom. Trygghet var heller ikke noe hun var vant til å føle.

En liten småkalibret pistol, i porselen, pleide ligge under hodeputen. Det at den var i porselen gjorde at hun kunne frakte den med seg, fra flyplass til plyplass og gjennom kontroll etter kontroll.

Den hadde kostet henne en liten formue.

Denne gangen hadde hun glemt pistolen i håndvesken, hvilket hun aldri tidligere hadde gjort.

Hun stusset over dette.

Hun hadde aldri ligget med Orloff. Hun hadde heller ikke tilbrakt en natt i samme rom som han.

Dette var faktisk en av de få gangene hun hadde delt seng med en mann i det hele tatt. At han var så mye eldre enn henne, gjorde mindre. At huden hans var begynt å vise aldringstegn, betydde også mindre.

Poenget var at hun stolte på ham.

- Jeg skal nok hjelpe deg, Orloff, sa hun til seg selv idet hun steg ut av sengen, gikk bort til håndvesken og tok pistolen med seg tilbake og la den under hodeputen.

Så la hun seg til å døse.

Orlogg var den eneste som noensinne hadde gjort at hun kunne føle seg trygg. Han var stedet der hun kunne føle ro. Også det var nytt for henne. Bare det å ligge å døse, som hun nå gjorde, var nytt.

Hun følte at hun tilhørte ham.

Også det var en ny og fremmed følelse.

Natten med Orloff hadde ikke vært som hun forventet det. Hun hadde ventet at han tok henne, som den grovsmed han var. Akkurat derfor overrasket det henne at han ikke hadde gjort en eneste tilnærmelse annen enn å massere ryggen hennes, stryke henne nedover ryggraden, på rumpen og latt de korte neglene renne oppover innsiden av lårene hennes.

Han hadde ikke grepet tak hverken i brystene hennes eller kjørt hånden sin opp i skrittet hennes.

Hun hadde kunnet legge seg tett inntil ham, føle hvordan armene hans hadde lagt seg rundt midjen hennes og hvordan han hadde trukket henne inntil seg. Varmen fra kroppen hans hadde gitt en følelse av velvære. Hun hadde kjent hvordan kåtheten steg, men klarte å kvele følelsen. Sakte hadde hun forsvunnet ned i en tung søvn, og det hadde vært det siste hun hadde husket.

Nå følte hun et velvære hun ikke visste var mulig.

- Jo, hun skulle hjelpe ham.

Hun visste også hva hun måtte gjøre.

Kovoshi måtte settes ut av spill. Dernest måtte hun få kontroll med Luxus Salmon og å sikre Orloff den nødvendige makt.

Det hun måtte gjøre sto også klart for henne. Først måtte hun åpne en rekke konti i serie med banker, som alle lå i forskjellige skatteparadiser. Deretter å starte prosessen med å kanalisere penger fra laksen som ble solgt inn gjennom de forskjellige konti. En fast andel skulle tappes over i en driftskonto som Orloff hadde tilgang til.

Hun hadde blinket ut to av kontiene som tok imot valuta fra Kvalvig sitt salg av laks. At det, med det første, ikke ville bli oppdaget hang sammen med at de samme kontiene ble brukt av Syndikatet til å hvitvaske penger som stammet fra narkotikahandel i nord-Europa og da spesielt Frankrike.

Her hadde Kvalvig sine største kunder.

Beløpene var store og kostnadene ved de forskjellige transaksjonene var uoversiktlige.

I korte ordelag, Kovoshi var i ferd med å bli en meget rik mann, bare at han ikke visste det.

Orloff ville få rikelig med tilgang til penger prosjektet sitt.

Hun ville stå helt utenfor.

Det var sent på ettermiddagen da ordfører Ljosnes gikk inn på kontoret sitt og lukket døren igjen. Han fant frem mappen der Olga Sand hadde søkt om midler til glassering av laks og bladde i den.

Så ringte han til Reidar Duun.

- Hallo, sa Duun.

- Vi må ha et møte, sa Ljosnes.

- Hva gjelder det? spurte Duun.

- Kan du stikke innom? spurte han.

- Når?

- Helst med det samme.

- Hva gjelder det?

- Jeg vil helst ikke snakke i telefonen, svarte Ljosnes.

- På denne tid av døgnet?

- Ja.

Med det samme Ljosnes lukket døren igjen skrudde Katinka, som satt på forværelset på høytaleranlegget. Hun overhørte hvert eneste ord.

Etter at han var ferdig med sin samtale med Stian Grå lente Konrad Mohr seg godt tilbake i stolen.

- Jeg bør ta av noen kilo, tenkte han og så ned på magen som bulte opp fra brystkassen. Skjorten sto i spenn, og den nederste knappen, rett over beltestedet, hadde åpnet seg.

Mohr lente seg halveis opp, kikket ned i den gropen som var navlen, og så pillet ut et stykke lo. Deretter strammet han brystkassen, knappet igjen skjorten og satte seg opp i sittende stilling.

Han var fornøyd med seg selv. Disse forskerne hadde så mange merkelige ideer om hva de skulle forske på at de trengte en som ham, som kunne veilede dem.

Det var, tross alt, skattebetalernes penger som ble brukt på dette.

Mohr klikket seg inn i PC'en sin, tok et par tastetrykk, og hentet frem et regneark.

Øverst stod det «Budsjett - Marint Satsingsområde».

Etter å ha brukt musen til å sikte seg inn på den rette linjen tok han et par nye tastetrykk. Så fortsatte han med å flytte rundt på tall.

Først byttet han om på prioritetene.

Deretter justerte han budsjettene.

Han frydet seg over at, med et prosjekt på steril laks kunne han også hente inn noen millioner fra forskjellige programmer i Europa, der de var spesielt keen på akkurat denne type forskningsarbeide

- Dette blir bra, sa han til seg selv.

Mohr hadde for vane å beklage seg over at flere prosjekter faktisk ikke fikk ett øre til annet enn til lønningene til forskerne, men det betydde mindre.

Nå skulle han få penger fra atter et EU-prosjekt.

Dessuten, forskerne han hadde på lønningslisten hadde en fabelaktig evne til å produsere både rapporter og nye søknader.

Så var det opp til ham å sile ut de beste og å anbefale dem videre.

Mohr likte jobben sin.

Deet hastet heller ikke med å bli ferdig med doktorgraden.

Der han satt gjorde han ikke annet enn å opparbeide ansinitet.

Det som nå var viktig var å få plassert Stian Grå i et lite prosjekt slik at man hadde ham under kontroll.

- Atter et prosjekt som vil ta seg godt ut på papiret, mumlet Mohr idet han studerte det nye regnearket.

Det hadde fått en artig refordeling av ellers knappe forskningsmidler. Den lille bevilgningen han hadde gitt Stian Grå var knapt merkbar.

Han løftet av telefonen og ringte Jorunn Strømberg, informasjonssjefen i Statforsk.

- Lunsj?

- Noe spesielt?

- Vi trenger en utredning.

- Om ...?

- Om folkets holdning til genmodifisering av laks.

- Det er nok av slike utredninger.

- Dette gjelder norsk laks, genmodifisert i Norge.

- Du mener vel ikke ...?

- Det er akkurat det jeg gjør.

- Noe for Bioteknologinemda, konstaterte Strømberg.
- Lunsj?
- Å ja, svarte hun.
- Så var den i boks, tenkte Mohr.

Deretter sendte han en e-post til fiskeriministerens kontor, der han informerte Fiskeridepartementet om at det var opprett et nytt prosjekt på forskning på steril laks, og at dette ville hjelpe på miljøprofilen til oppdrettsnæringen.

Nå kunne fiskeriministeren og forskningsdirektørene få noe å fortelle om i sine taler og redegjørelser. Alle visste at havbruksnæringen skulle overta etter oljen, men det var enda fem stortingsperioder frem i tid, slik at ansvaret tilhørte noen andre.

Det å redde villaksen var et prioritert satsingsområde.

Man bygget ikke en næringsvei som skulle bidra med milliarder på milliarder i statskassen ved å rote med gener.

Til det var fremtiden for sårbar.

For Stian Grå var bevilgningen knapt nok til å dekke lønna.

Det var sen kveld. En passe irritert Stian Grå gikk tilbake i laboratoriet sitt i Høyteknologisenteret for å ergre seg over hvor snever folk kunne være. Mohr hadde en grunnholdning han knapt klarte å fordøye.

Grå var ikke før kommet innenfor døren enn at telefonen ringte.

Det var Jonas Kvalvig, kjent som en av landets største fiskeeksportører som var i den andre enden av telefonrøret.

- Hallo, sa Grå.

- Er det Stian Grå? spurte stemmen.

- Ja, svarte han.

- Du kan dette med laks og genomer? spørsmålet kom som en påstand.

- Ja.

- Vi ønsker å få gjort et mindre arbeid på laks og genomer. Er du interessert?

Først ble Grå stille og deretter ble han skeptisk. Forretningsfolk av Jonas Kvalvigs kaliber interesserte seg ikke for genteknologi.

- Hva slags arbeide?

- Vi vil ha endret et laksegenom?

Stian Grå viste hva han snakket om. Han snakket om genmanipu-

lering. Han lurte på om mannen egentlige mente det han trodde at han mente.

- Genmanipulering? svarte Grå, for å sette det rette ord på det.

- Ja, genmanipulering.

Jeg kjenner teknikkene.

Kvalvig åpnet opp og begynte å fortelle om sin tur til Kanada, sitt møte med Pikard og at Grå var blitt anbefalt. Han hadde sett laksene og at han mente det burde by på forretningsmessige muligheter.

Fortellingen kom til en brå stans og det ble stille i telefonrøret.

- Hallo? spurte Grå.

- Er du interessert? spurte Kvalvig.

- Har dere penter til dette, spurte Grå og siktet til at slike prosjekter var uhyre pengekrevenne.

- Det gjelder et lite forprosjekt, svarte Kvalvig.

- ... og dere ønsker ...?

- Å se om den vil vokse i Norge.

- Dere ønsker å krysse en vinterflyndre med en laks for å se om det virker.?

- Nei, vi ønsker å importere en transgen stamfisk, og å fremstille nye.

- Det går ikke, sa Grå.

- Hvorfor ikke? spurte Kvalvig.

- Det er forbudt!

- Avkommet er strilt, kan ikke formere seg, sa Kvalvig.

Grå forsøkte å forklare Kvalvig at selve kryssingen var greit nok, men at det som tid å følge med i hvordan genen utviklet seg. Dette gjaldt for alt levende liv.

- Slikt tar tid! understreket han.

- Hva, å flytte noen gener fra villaks til en oppdrettslaks?

- Det tar også tid!

- Jeg vil fremstille en norsk laks som er transgen, sa Kvalvig.

- ... og den skal importeres fra Kanada!

- Ja!

Det var enklere å hente genene fra laks som allerede var genmanipulert, da man kunne ha en formening om resultatet.

Kvalvig hadde kjent lukten av penger.

Nå kjente Grå lukten den samme lukten.

Til og med kloning var i skuddet, men man snakket ikke høyt om det.

I andre land hadde man nedlagt et kollasalt arbeid i fremstilling av nye raser med livdyr, som okse, svin og kalv. Noen arbeidet til og med på mennesker.

Grå var spesialist på fisk.

Mesteparten av det som ble gjort av genmanipulering og kloning var motivert av mulighetene til å produsere reservedeler til mennesker. En rik alkoholiker kunne få seg en ny lever og en med Alshaimers kunne få seg en bedre hjerne. Mest spennende var muligheten til å forlenge liv. Også her arbeidet man med kjemiske stoffer som kunne få forskjellige organer til å gro seg til igjen - som nytt og friskt vev.

Dette var ting som egentlig ikke interesserte Grå, men det hjalp å vinne forståelse hos pengesterke sponsorer som Kvalvig. Innerst inne var Grå opptatt av andre ting.

- Hva med genstimulanter? spurte Kvalvig.

Nå kjente Grå at det iset kaldt nedover ryggen. Kvalvig hadde gjort hjemmeleksen sin. Genstimulanter var en svarvei. De kunne brukes til å stimulere vekstsentet hos laks og å få den til å vokse med astronomisk fart.

- Ikke noe egentlig problem, svarte Grå.

- Ingen har gjort dette tidligere, sa Kvalvig.

- Det vil bare ta litt lengre tid, svarte Grå.

- Jeg vil ha en laks som vokser fortere, blir lenger og har en større filet. Den må må også ha færre bein.

- Akkurat som man har gjort for svin, sa Grå og siktet til at norsk svinavl hadde fått frem en variant av vanlig norsk gris som hadde en ekstra rygghvirvel - og dermed flere koteletter.

Dette var gjort gjennom vanlig avl.

Det kunne også gjøres ved hjelp av genstimulanter.

Det Stian Grå var utrygg på, var hvor akkurat dette senteret lå. Til det var ikke gensekvensene hos laks klarlagt godt nok. Dette hang igjen sammen med at, i vitenskapelige kretser, var ikke interessen for fisk stor nok til at han kunne støtte seg til litteraturen.

Hvem brydde seg egentlig om en fisk vokste seg dobbel så stor på en tredjedel av tiden.

Man ble ikke berømt av å jobbe med fisk.

- Det gjelder bare å fremskaffe en genmanipulert laks, som noe å starte med? spurte Kvalvig.
- Det er en mulighet, svarte Grå.
- Hvor tidlige kan du starte?
- Fort.
- Gjør det, sa Kvalvig.
- Det vil bli dyrt.
- Her snakker vi om resultater, svarte Kvalvig.
- Jeg skal se hva jeg kan gjøre, lovet Grå.

Ikke før hadde Kvalvig lagt på røret enn at Grå ringte til forskningsstasjonen på New Foundland. Han kjente at han ble både varm og svett, og at han skalv på hånda. Kunne dette være åpningen han hadde ventet på?

Det var Hercule Pikard som tok telefonen.

- Hei, Hercule.
  - Stian?
  - Ja! svarte Grå på fransk.
  - Noe vi kan hjelpe med?
  - Vi arbeider med å få klonet noe laks, sa han.
  - Prosjektet til Kvalvig?
- Fa'en så du er informert, tenkte Grå.
- Ja.
  - Vi har allerede drøftet det, sa Pikard.

Begge visste at Kvalvig ville betale godt for å få akkurat disse fiskene fløyet til Norge. At de var forsøksdyr, gjorde det enklere å få dem inn i landet.

- Jeg trenger noe stamfisk, sa Grå. - seks hunner og en hann.

For Grå var dette det fagområdet det knyttet seg størst spenning til. Mulighetene var store, og det var ingen som stilte spørsmål; med unntak av de som var fanatisk opptatt av villaksens ve og vel.

Samtidig var Grå blitt prosjektleder - i forskningsrådet.

Pikard visste at Grå var en av de skarpeste mest respekterte hjernene og når det gjaldt biokjemi hos fisk. Ikke bare kunne han overføre gener fra en art til en annen, men han hadde også en teft når det gjaldt å styre prosessen.

- Trenger du hele stamtavlen?

- Ja, svarte Grå.

Uten full sporbarhet ville den vitenskapelige verdien av forsøkene hans være null verdt.

Papirarbeidet betydde at han måtte betale nærmere fem tusen kroner for hver fisk, men det ville også bli færre spørsmål.

Grå hadde også oppfattet at Jonas Kvalvig ikke likte at det ble stilt for mange spørsmål.

Desto større frihet, bare resultatene var der.

Grå innså at han også kunne etterprøve teoriene til Ed Lewis på fisk. Det interessante var at når slike prosesser først ble satt i gang, var de permanente. Hver endring ville avleires i art etter art, og gi opphav til helt nye sett med egenskaper. Om en firfirsle kunne bli til en dinosaur, hva kunne man gjøre med en laks?

Det var mandag og Ruboff Kovoshi var overbevist om at noen brukte penger på en uautorisert måte.

Det hadde, med andre ord, oppstått en lekkasje.

- Zarkov! ropte han.

Kalin Zarkov kom springende inn fra det lille kontoret han hadde og inn på det store møterommet Kovoshi hadde gjort til sitt eget.

Der stilte han seg nærmest i grunnstilling.

- Det renner penger ut av systemet! sa Kovoshi som viftet febrilsk med en utskrift av det siste kvartalsregnskap.

Øynene hans var som is.

- Det koster å drive, sa Zarkov unnskyldende.

Zarkov var oppmerksom på at det var brukt på en rekke unødvendige reiser, til Kanada og andre steder i verden, men det handlet om kundepleie.

Laksen skulle, tross alt, selges.

Den siste reiseregningen var i forbindelse med import av laks fra Kanada.

Det siste han ville var å komme i klemme mellom Kovoshi og Orloff.

- Hvorfor en kanadisk laks? spurte Kovoshi.

- Den skal bli til en stamfisk, gjentok Zarkov og senket blikket.

Hans jobb var ikke bare å holde rede på pengene, men også å sørge for at de ble kanalisert inn på spesielle øremerkede kontoer rundt om i

verden.

- Stamfisk!?
- Ja, en pappa og en mammafisk for at stammen skal bli bedre.
- Penger skal bare inn - ikke ut! freste Kovoshi.
- Vi må kjøpe fiskefôr og betale lønninger.
- Alt skal kuttes til det halve.
- Det er er en grense, forsøkte Zarkov å si.
- Ikke når de kan kjøpe laks fra Kanada.
- Den er bestilt av Orloff.
- ... og betalt av Kvalvig.
- For at Kvalvig skal tjene penger?
- Ja.

Kvalvig skal tjene penger, ikke bruke dem, freste Kovoshi.

Nå kjente Zarkov at han ble redd.

- Han er i ferd med å selge det gamle smoltanlegget, ivret han i selvforsvar.

- Da skal også de pengene i kassen, sa Kovoshi.

Samtidig med at Kovoshi hadde sitt møte med Zarkov, var det to menn som bevegede seg fra skygge til skygge inne på eiendommen til Olav Sand.

De to skyggene tilhørte Reidar Duun og Ordfører Ljosnes, som lusket seg opp på oppsiden av gården og ned mot et uthus på baksiden.

Det var der Olga hadde sitt lille prosjektkontor.

Ljosnes hadde lest søknaden fra Olga, oppdaget at tallrekkene og prosedyrene var ufullstendige og at han måtte få et bedre grunnlag for å gjennomføre prosjektet. På tross av at glassering var en glimrende idé, var det ikke bare å sette i gang.

Ljosnes hadde ikke brukt mer enn et brøkdél av et sekund på innse at dobbelglassering kunne sikre driften ved slakteriet. Det ville ikke bare øke vekten på fisken, men det ville også generere et overskudd. Dermed ville det skape arbeidsplasser.

Å selge frosset vann til laksepriser var en glup idé.

Reidar Duun syntes det samme.

Etter et kort møte, hvor de hadde drøftet mulighetene, hadde de også funnet ut at underlagsmaterialet var for spinkelt. Det ga bare halve historien.

De skulle imidlertid få det til.

De aktet å bryte seg inn, og å stjele dataene de manglet.

Nå holdt seg til skyggene og smyget seg bortover.

- Tror du at vi finner det? spurte Duun.

- Burde ikke være så vanskelig, svarte Ljosnes idet han tok tak i dørklinken som ville føre dem inn til Olgas lille prosjektkontor.

Døren var ulåst.

Kapittel 7

Det var en vanlig lørdag, utpå ettermiddagen, og Olga Sand og Kattinka satt ved kjøkkenbordet. Vinduet åpnet ut mot bøen på baksiden av huset og de kunne se det lille uthuset til Olga, som var hennes prosjektkontor.

- Hva vil skje når han oppdager det, spurte Olga.
- Det vil gå år og dag innen det skjer, svarte hun.
- Men to millioner?
- ... og garantier for ti millioner til.
- Vil det ikke bli oppdaget?
- Han har bare anbefalt den. Nå handler det om å skaffe de rette underskriftene. Et kulturbeite for å redde en hel laksestamme er noe ingen vil stå imot.
- Og det ordner du?
- Det er gått inn i systemet. Det er ingen som vil innrømme at de har begått en feil.
- Og pengene?
- Det er bare å sette i gang. Du kan få Olav til å bestille pumper med det samme, og å få dem koblet opp.
- Hva med anleggsarbeidet?
- Det er også ordnet. Det er plusset inn i budsjettet for oppdemning av elveleiet.
- Hvorfor hjalp du meg?

- Jeg er lei av ikke å komme noe sted. Alt er gått i stå. Jeg ønsker mer av fremtiden min.
- Men du har jo en god jobb.
- Som sekretær til Ljosnes?
- Ja.
- Jeg ønsker mer ut av livet enn det.
- Tror du at Ljosnes vil merke noe?
- Nei, ikke i første omgang.
- Hva ønsker du?
- Å bli en slags partner.
- ... i prosjektet.
- Nei, at vi finner ut av nye prosjekter. At vi blir forretningskvinner. At vi griper en del av mulighetene det er så mange av.
- Hvorfor meg?
- Jeg har lest søknadene dine i en årrekke. Det er flere av dem som ville virke, om du bare fikk en mulighet.
- Det blir ikke penger av prosjektene mine, sa Olga.
- Feil. Senest, prosjektet ditt om glassering av laks, blir det penger av, sa Katinka.
- Ljosnes sa nei.
- Ljosnes har gitt det til Duun og sammen er de i ferd med å realisere det.
- ... hvordan?
- Han tok prosjektmappen din, sa Katinka.
- ... og?
- Nå er de i full gang.
- Hva mener du?
- De er i ferd med å installere seg i det gamle slakteriet og å utvikle måter å gjøre det på.
- Men det virker ikke, sa Olga.
- Hva mener du?
- Den var laget på gøy, for å terge Ljosnes.
- Han har i det minste tatt den på alvor.
- Du mener at han har rappet prosjektet mitt.
- Han trenger prosjekter.
- .. og nå?
- Han og Duun har ikke bare tatt prosjektet men de har brudt seg

inn i kontoret ditt, og tatt resten.

- ... du mener vel ikke?
- At den er stjålet og skal utvikles videre.
- Du tuller.
- Det er faktisk bevilget én million til fullføring.
- Hvordan vet du dette.
- Ja, jeg overhørte ham.
- Lytter du?
- Jeg lytter til det meste, sa Katinka.
- Hvor skal vi starte?
- Vi kan starte med å sette opp et skilt, «*Kulturbeite for villaks*».
- Hvilken betydning vil det ha?
- Det vil gjøre det hele offisielt.

Olga slet fortsatt med at hun ikke hadde våget å fortelle Olav om at hun hadde fått penger til å bygge en liten demning i munning på elveleiet og å pumpe det full av sjøvann.

Ved nærmere ettertanke innså hun at han ville faktisk ha minst mulig med et slikt prosjekt å gjøre.

Det var lenge siden Reidar Duun begynte å lete etter nye veier å tjene penger på. Nå hadde han fått en plan som gjorde at han kunne øke vekten på fisken, og dermed ta seg bedre betalt.

Han bladde i notatene til Olga Sand.

Ved å dyppe en frossenlaks i vann ville det legge seg et nytt belegg is på laksen og det ville øke vekten betraktelig. Deretter var det vare å gjenta det, gang etter gang.

Laksen ville bevare sine kvaliteter samtidig som den ble tyngre og tyngre. Isen ville forsegle ferskheten, noe enhver ville forstå.

Nå gjaldt det bare å utvikle et system som ville gjøre det, og han hadde finansieringen.

Dersom glasseringen virket, kunne han kjøpe laks på rot, få den slaktet og sitte tilbake med en pen fortjeneste.

Til alt overmål, hadde Reidar Duun fått både løsningen og finansieringen rett opp i hendene. Nå gjennomgikk han alle dataene i rapporten han hadde, og regnet på fortjenesten.

- Det var bare å ta frem gangetabellen.

Kalle Grom, Reidar Duun sin produksjonssjef, var den som skulle gjøre jobben, for det var Duun og Ljosnes blitt enige om.

Nå sto han inne på fryselageret og jaktet på måter som tillot en effektiv glassering. Han dypet laksen i vann, la de til side og lot den fryse. Deretter tok han en ny laks og gjentok operasjonen.

Kalle Grom likte jobben.

- Ett gram her og ett gram der, og tilsammen blir det tonn, sang han for seg selv mens han lurte på hvorledes han skulle få det til.

Duun og ordfører Ljosnes hadde, i all hemmelighet, stiftet et eget selskap, PlusAqua AS, og de aktet å patentere løsningen til Grom, bare han fikk det til.

- Fisk og stadig mere fisk, sang Kalle Grom videre.

Det var tydelig at han var begynt å forstå de mer enkle sammenhenger.

- Mere fisk og større fisk, koste hva det koste vil, ble hans faste overbevisning.

Han hadde også fått nyss i at Jonas Kvalvig arbeidet med en metode for å øke størrelsen på laksen, og dersom det var tilfellet, og han fikk være med på det, var han villig til å tilgi det meste.

Problemet for Duun var at han ikke fikk produsere fisken han ønsket å produsere. Han var bundet av direktiver fra det offentlige og en rekke sparetiltak fra ledelsen.

I tillegg jaktet myndighetene på alle som drev med fiskefusker.

her var Luxus Salmon spesielt utsatt, da fisken ble foredlet ombord i tråleren ute på havna.

Eneste løsningen han så til å tjene mer, var å få fisken til å veie mer.

Fra øyeblikket da fisken ble veid, til den var fremme i markedet, mistet den vann. Den ble bare lettere og lettere og det den tapte ble til flerfoldige prosent.

Vekt var penger.

Duun hadde allerede for vane å slenge med kilo eller to ekstra i hver forsendelse, som godt mål, og det var regelen fremfor unntaket.

Kunden ventet det.

Duun hadde nå fått en større slant med penger for å drive med praktisk forskning. Han hadde søkt om midler for å bedre på kvaliteten, og å gjøre noe med veken.

Nå hadde han fått innvilget søknaden.

Han skulle tjene millioner, på vekt.

Grom var en tett liten plugg, hadde ansvaret for slakteriet og var forfremmet til FoU-sjef. Det var han som måtte finne løsningen.

Vekten skulle økes, koste hva det koste ville.

Om det var en ting som var billig, var det vann. Bare en slik filleting som det å legge fisken i ferskvann, hjalp. Her sørget det osmotiske trykket for at vann trakk inn i fisken og gjorde den tyngre.

Nå skulle det settes i system.

Det var flere måter å øke vannmengden på. Nå gjaldt det gjaldt å finne andre. Desto tyngre fisken ble, og desto mere ville de tjene.

- Dersom du fryser fisken med det samme den kommer opp av vannet, blir det mindre vann som renner av, sa Duun til sin nyutnevnte FoU-sjef.

- Dersom vi dypper den i vann, og fryser den gang etter gang, blir den enda tyngre, sa Grom.

- Akkurat som ved glassering, sa Duun og tenkte på reker.

Vi kan gjenta og gjenta prosessen, fryse og å dyppe i vann og fryse den igjen. Dermed blir det dannet lag på lag med is. Fisken ble tyngre og tyngre og vi får bedre betalt. Gjør vi det nok ganger ...

Kalle Grom smilte.

- Trippelglassering; har du forsøkt det?

- Hva er trippelglassering?

- Én mer enn dobbel!

Grom kjente at han ble varm rundt hjertet. Han var gjort ansvarlig for forskning og utvikling, og da skulle han forske og utvikle. Han innså at trippelglassering kunne bety store penger og økt fortjeneste. Han hadde lest en rekke mindre forskningsrapporter om frysing, og det kunne bety alt når det gjaldt utbyttet. Det handlet om hvor mye vann fisken beholdt, og om hvor mye som forsvant. Spesielt under tining. Han formelig så millionene foran seg. Her skulle det bli søknader og det skulle bli enda mer i økonomisk støtte.

Han hadde også lest at fisken kunne pakkes i en ny og bedre plast, som holdt på vannet. Hvilken plast som var best, var det Kalle Grom som skulle finne ut av.

Å ha hver enkel laks i sin enkle lille pose, og så å fylle den med vann, var en logisk slutning som ble tatt der og da.

Flere rapporter inneholdt side opp og side ned med beskrivelser av fordelene med papp og kartong, til forskjell for plast, og det var egne bøker om formen på pappesken fisken kunne ligge på. Han hadde sett ut regninger som viste at enballasje var en billig måte å øke dekningsbidraget på.

Papp var rimelig, og det var mange ganger billigere enn fisken den ble pakket i.

Han hadde også lest at fisken kunne behandles med spesielle gasser, som hindret bakteriene å vokse, og som ga bedre holdbarhet.

Modifisert atmosfære het det, og her fikk man fjernet surstoff ved å bruke kulloksyd i stedet.

- En krone her og en krone der, mumlet Grom, som innså at det å være FoU-sjef var et stort skritt i riktig retning.

Det måtte være mer raffinerte måter å gjøre det på, tenkte han, og husket at han hadde lest noe om genmodifisering. Det het GMO, og man sikkert ale frem en laks som holdt på vannet, og som ble tyngre av den grunn.

Grom likte seg i sin nye stilling

Idet Grom forlot kontoret braste han rett inn i armene på ordfører Ljosnes, som var på vei inn gjennom døren for et møte med Duun. Begge hadde slik hastverk at de presset seg forbi hverandre i den smale døråpningen, og da Ljosnes smatt igjennom, smalt han døren igjen bak seg.

- Bølle! mumlet han.

- Ljosnes, sa Duun, og kom mot han med utstrakt hånd.

- Hvordan går det med prosjektet? spurte Ljosnes, som satte fart, i form av lange skritt for å komme Duun i møte.

- Du traff ham i døren.

Ljosnes snudde seg halvt.

- Ham!

- Ja, Grom.

- Er det ham som ...?

- Som skal gjøre fisken tyngre.

- Er den blitt tyngre?

- Å ja!

- Hvor mye?

- Veldig mye!
- Hvordan?
- Med det siste i teknologi! Laksen sprøytes full av saltlake, som igjen binder vannet. Det øker vekten flerfoldige prosent. Resten handler om fortjeneste!
- Du store min tid.
- Forskning er tingen!
- Vel anvendte penger, konkluderte Ljosnes.

Mens de to mennene diskuterte hvordan de skulle skaffe penger til finansiering av et nytt røykeri og hvordan nye eier konstellasjoner innen oppdrettsnæringen kunne bli, sto Kalle Grom inne på fryselageret og forsøkte å få fisken han holdt på med til å veie mer. Gradestokken sto på tretti grader minus, og han frøs. Pusten inn rev kulden i halsen og videre ned i lungene. Hver gang han pustet ut hang det en sky av iskald dugg rett foran ansiktet hans. Grom løftet på hodet. Over alt lå det stivfrosne fisker. Foran ham sto det en bøtte med isvann og i hånden holdt han en hel side filetert laks.

Grom var lyseblå rundt munnen. Han hakket tenner og hendene skalv. Atter en gang dyppet han fileten ned i bøtten med isvann og holdt den opp for at vannet skulle stivne.

- Dd ... dette gg ... går aldri vel, hakket han frem og dyppet laksefileten ned i bøtten for n'te gang. Vannet var så kaldt at iskrystaller hadde begynt å danne seg og det var nesten som sirup. Da Grom løftet laksesiden opp av bøtten igjen frøs vannet til is, la seg som et belegg utenpå fisken. Belegget lå som en krystalhvit hinne og så ut som sne.

Han veide den.

Laksesiden var blitt to prosent tyngre. Når han tinte den igjen, holdt den ikke bare fasongen, men var like fin i fisken.

Nå var det Kalle Grom sin tur til å banke på døren.

- Kom inn! ropte Duun.

Døren smalt opp og Grom tok et digert skritt inn i rommet. Han var kledd i hvit vinterfrakk, med bustet hår og hadde et tykt strikkeskjert rundt halsen. Da han så at ordføreren var der fortsatt, labbet han inn med stor, ivrige skritt slik at de våte gummisålene satte spor i det dype teppet. I hånden holdt han et digert stykke is, nærmere en meter lang.

Det var formet som en laks og midt inni kunne en skimte fasongen på en fisk.

- Ferdig allerede, spurte Ljosnes vanntro.

- Bare begynnelsen, sa Duun.

- H...er, hakket Grom, og lempet isstykket opp på det blankpolerte skrivebordet til Duun med en slik kraft at ordfører Ljosnes vippet bakover i stolen og holdt på å miste balansen. Dette var øyeblikket Grom hadde ventet på, å vise hvor langt han var kommet i forskningen.

- Se, en fisk! sa han.

Samtidig var den så vidt å tine, slik at et tynt film med vann la seg på border. Dermed begynte fisken å gli sakte bortover den blankpolerte bordflaten.

- Fisken! ropte Grom.

Duun smatt frem og klarte å redde unna et stort fat med smørbrød med skinke, rostbiff og noen med røkelaks, beregnet på ordføreren. I tillegg lå det et stykke fersk laksefilet på et fat på en egen brikke; og der sto det også en liten skål med soya saus og to sett spisepinner.

- Her! sa han til Grom og skjøv den frosne laksen slik at den seilte tilbake over bordflaten.

Reidar Duun spiste ikke fisk, og grep tak i et smørbrød med skinke.

- f..f..f... erdig! hakket Grom og pekte pp laksen. Han drog den varme luften i rommet inn gjennom den halvtette, knallblå nesen.

- Vår forskningssjef, sa Duun, og viftet mot Grom.

- Vi har truffet hverandre før, sa Ljosnes.

Kalle Grom hadde fått ansvaret for å utvikle nye og bedre måter å tjene penger på. Ved å fryse laksefileter i saltvann regnet han med at den ville bli tyngre og oppnå bedre vekt.

Laks ble, tross alt, solgt på vekt.

Ljosnes så på isblokken og på vannet som rant sakte men sikkert mot kanten på skrivebordet.

- Hva er dette!?

- K..k..k ..ald fisk! stammet Grom.

Han var blitt så forkjølet at han klarte nesten ikke å snakke rent.

Kvalvig dyttet til isstykket som så fløt bortover bordet og vippet utfor kanten. Isblokken, med laksen inni, måtte veie minst ti kilo.

Grom stupte frem, strakte ut begge armene og grep blokken innen

den traff gulvet. Duun bare ristet lett fortvilet på hodet. Han hadde fått en halv million kroner av staten for å finne nye måter å kjøle fisk på, og han måtte bruke pengene. Dersom ikke, ville det være slutt på den del av inntektene.

- Enn om du, under trykk, blåste kullos inn i vannet? Da blir den lettere, og isen blir ikke fullt så merkbart, foreslo han. - Dessuten vil den tine fortere, sa Duun.

- Glimrende, sa Ljosnes.

- Det hadde vært enklere om de hadde lagt laksen i en brødpose og fylt den med sjøvann, sa Duun nesten hånlig.

Grom kjente hvorledes hjerte sank i den iskalde brystkassen.

«Ledelsen forstår så lite,» tenkte han og kjente at tennene fortsatte å hakke på tross av at han forsøkte å bite dem igjen.

Tanken på at genene på laksen kunne endres, ville ikke slippe taket.

Grom hadde stått nede i fryserommet i tre døgn, nærmest i ett strekk.

- Dersom fisken tiner akkurat nok, ville den beholde vannet og ikke tørke ut. Det ville bety millioner i ren gevinst. - Tørr fisk krymper, sa han,

Varmen i rommet var endelig begynt å tine Kalle Grom, slik at han klarte å slutte å hakke tenner.

Stammingen forsvant også.

Kalle Grom hadde oppfattet at desto mer vann en klarte å legge på utsiden av fisken, jo tyngre ble den. Han hadde også oppfattet at det gjaldt å selge mer vann og mindre fisk.

Fisken ble bare tyngre og enda tyngre.

Det plaget Grom at mesteparten av laksen var mye lettere enn den var når han tok den opp av vannet, og han visste ikke hvorfor.

- Vi kan legge den i en brødpose av plast, og så fryse å den? foreslo Grom nesten stolt.

- Klart, sa Duun. - Problemet blir bare å få en eller annen til å kjøpe en brødpose full av frosset vann med en laks midt i.

Du er jammen god!, sa Ljosnes og satte tennene i et stort smørbrød med røkelaks.

Så fikk han noe i halsen.

Han hostet og harket, og halte frem et digert fiskebein.

- Et bein! sa han og gjorde en stygg grimase.
- All fisk har bein, sa Duun foraktelig og fortsatte, - Japanerne spiser den rå.

- Det heter sushi, sa Grom forsiktig.

- Har du smakt det? spurte Ljosnes

- Nei.

- Ingen spiser rå fisk!

- Klart de gjør, sa Duun. Han tok et godt tak i fileten, fant frem tollekniven og skar av en snei. Med fingrene plukket han ut et stykke bein og så slapp han filetbiten ned i skålen med soyasaus. Der lot han det ligge i noen sekunder innen han tok frem en binders, rettet den ut og fisket opp laksestykket.

- Dette er gode greier, sa han. - Vet du at japanerne betaler over tusen kroner kiloet for laks til sushi.

- Sier du det? sa Ljosnes som løftet sushibiten av bindersen og stappet den i munnen.

Han tygget, holdt seg under nesene, og svelget.

- Kan vi få tusen kroner kiloet for dette? spurte Ljosnes. Spørsmålet kom nærest som en påstand.

- Så sant som sagt! sa Duun.

Ljosnes virket skeptisk. Han la både laksesmørbrødet og sushibiten til side og tok seg et smørbrød med røkt skinke og sviske.

- Kan vi virkelig få dette til?

- Så klart! sa Duun og kastet et blick på Grom.

- Sett i gang!

Det var fredag og det banket på døren hos Olga. Utenfor sto Katinka.

- Hei, kom inn, sa Olga.

Katinka gikk inn og satte seg ved kjøkkenbordet, mens Olga satte over kaffe.

- Er vi klar? spurte Katinka.

- Som vanlig, sa Olga.

Helt siden Olga hadde fått innvilget sin søknad om å bygge et kulturbeite for laks, hadde de to kvinnene begynt å planlegge.

- Har du sagt det til ham?

- Har ikke våget, sa Olga.

- Det er han som må gjøre det.

- Jeg vet det.
- Da kan vi planlegge andre ting.
- Jenteting, sa Olga.

Olga og Katinka hadde bestemt seg for at de skulle starte en business, og nå lette de etter ideer. Så snart Olav var ferdig med å bygge om elveleiet, hadde de tenkt å starte en fritidspark. Der kunne de selge fiskekort, leie ut til camping og grilling.

Det som lå som en klam hånd over det hele var at begge visste at ordføreren egentlig hadde rett. Det var ikke var store penger å tjene på det å drive en campingplass. Det var heller ikke penger å tjene på at folk fikk leie seg et bord og fikk grille pølser og laks.

Bare at de ikke var villige til å innrømme det.

- Vi må finne noe som gjør at vi blir rike, sa Katinka.
- Om ikke rike, i det minste velstående, sa Olga.
- Er vi enige da?
- Fifty-fifty, sa Olga.
- Fifty-fifty, bekreftet Katinka.
- Jeg henter et glass sherry.
- Da er vi i business!
- Det eneste vi trenger er noe vi kan tjene penger på.
- Hva med prosjektet ...?
- Ljosnes har vært innom.
- Hva sa du?
- At vi er også godt i gang med prosjektet.
- Hva sa han?
- Han spurte om jeg i virkeligheten trodde på dette med kulturbeite av laks.
- Og du svarte?
- At jeg hadde ordnet med finansiering.
- .... og han fnyste, sa Katinka og lyste skadefro.

Hun hadde falt pladask for ideen med å fylle elveleiet med sjøvann og å fylle den med laks. Det var nesten noe poetisk over det, å gi vil-laksen som hadde vandret ut et tilbud om å komme tilbake.

Også Ljosnes hadde fattet det poenget, og forsøkte å ta en del av æren for at det ble realisert.

Han hadde, tross alt, godkjent forprosjektet.

Den politiske gevinsten ville være til uvurderelig hjelp for ham

selv i sin videre karriere. Han hadde et mål, og det var å komme på Stortinget og å bli minister.

- Han syntes det var glupt, sa Olga som også hadde innsett av de politiske gevinstene var gode.

Noen ville unngå en masse kritikk.

- Vi vil altså redde villaksen? spurte Katinka naivt.

- Egentlig ikke, svarte Olga. - Om den vender tilbake, vil den ikke klare å gyte. Det hele tar seg imidlertid godt ut på papiret. Villaksen har ikke mistet en elv, den har bare fått en bedre en. Nå kan den vende tilbake, bli ført inn gjennom en av slusene, og få alt hva den trenger av både fiskefôr og stell.

- I tillegg kan folk fiske på den.

- Nesten som et Disneyland i miniatyr, ivret Katinka.

- Ja.

- Genialt, konkluderte Katinka som hadde fortsatt med sine bestrebelser på å skaffe finansiering.

Det plaget ingen av dem at Ljosnes mente at de aldri ville tjene penger på konseptet. Det var for smått. Yttrevik, som en av verdens ledende produsenter av laks, trengte noe annet.

De forsto begge at Ljosnes valgte å satse på Reidar Duun. Også han hadde erfaring med å tenke stort.

- Han har rett, sa Katinka plutselig.

- Om hva?

- At vi ikke kommer til å tjene penger på dette.

- Nei, men det kan gå i balanse, sa Olga fornøyd.

- Vi bør snakke med Olav.

- Enig, sa Olga.

De to kvinnene var ikke før blitt enige om å fortelle Olav om planene for et kulturbeite i det nedlagte elveleiet enn at mannen kom inn på kjøkkenet.

- Hei, jenter, sa han.

Olav Sand gikk bort til kjøkkenskapet, tok ut en kopp og så gikk han bort til komfyren og sjenket i en kopp kaffe.

- Så at du var her, sa han til Katinka. - Visste at hun hadde satt på kaffen.

- Sett deg, Olav, sa Olga.

Arbeidsdelingen mellom Olav og Olga hadde alltid vært gitt. Han holdt på med alt som het oppdrett, mens hun gjorde andre ting. Olav hadde sett at hun bar på noe, men han spurte aldri. Han visste at det ville komme når tiden var inne.

Han satte seg til for å lytte til henne.

- OK, sa han nærmest som et spørsmål.

- OK, svarte hun.

Ansiktet hennes åpnet seg i et stort smil.

- Elven, jeg har ordnet med elveleiet, sa hun.

- Hva mener du?

- Jeg har fått to millioner som til et forprosjekt som vil gjøre den om til et kulturbeite for villaks.

Olav visste hva hun snakket om. Lenge hadde de spøkt om ikke de burde gjøre elveleiet om til akkurat det, et kulturbeite for laks. Det med pengene var nytt.

- Hva mener du med to millioner?

- Fra Distriktsfondet!

- ... og det er gitt garantier, innskjøt Katinka.

- Jeg tror at du må starte med begynnelsen, sa Olav.

Først da begynte Olga å fortelle.

Hun fortalte om søknaden og om Katinka og om hvordan hun hadde plusset en ekstra «null» på søknaden. At midlene var på plass og at det var bare å sette i gang med arbeidet.

- Nå tuller du, sa Olav.

- Nei, på alvor, sa Katinka.

- Og hva vil du at jeg skal gjøre?

- Være enig.

Olav ble stille. Det var Olga som styrte økomonien og det var hun som håndterte pengene. Det tomme elveleiet ville ligge som et sår i naturen og han kunne godt tenke seg å utvide.

- Du har regnet på det? spurte han.

- Ja, svarte hun.

- Kanskje, sa han.

- Jeg trenger mer enn et kanskje, sa Olga.

- Mener du at det er riktig, så sett i gang, sa Olav til slutt.

Katinka trakk et lettelsens sukk. Hun hadde allerede avtalt med Vegdirektoratet at de skulle bruke massene som ble fjernet i den indre

del av elveleiet og å bygge demningen.

Kvalvig trengte et eget sted der han kunne arbeide uforstyrret med genprosjektet. Han ville også isolere Grå slik at han ikke kom i kontakt med andre. En forsnakkelse kunne koste dyrt.

Reidar Duun hadde akkurat fulgt ordfører Ljosnes til døren og var tilbake på kontoret da telefonen ringte.

I den andre enden av telefonrøret satt Jonas Kvalvig.

- Hallo, sa det.

- Hei, sa Duun. Han gjenkjente stemmen.

- Er du alene? spurte Kvalvig.

- Ja.

- Hvordan går det med kvaliteten, innledet ham med å si.

- Vi har gått avsatt et helt anlegg til fisken din. Den både skal føres skikkelig og ha rikelig med plass. Allerede nå har den lagt på seg og sårene har begynt å gro.

- Hvor mange tonn?

- Åtte hundre i første omgang.

- Da skal den til Frankrike, da han hadde lovet den til LeFitte.

Den forrige laksen nærmest skapte skandale blant kundene hans.

- Har en ny tjeneste å be om.

- Ikke hvis det gjelder penger.

- Det gjelder det nedlagte smoltanlegget.

- Det som Sand er i ferd med å kjøpe?

- Jeg ønsker å bruke det.

- Det må klareres med Orloff.

- Har allerede klarert det.

- Så hvorfor spør du meg? spurte Duun.

- Har tenkt å gjøre noen forsøk med en ny type smolt.

- Du!?

- Man vet aldri.

Reidar Duun var fullt ut klar over at smoltanlegget skulle stenges og han så helst at Luxus Salmon eller Kvalvig tapte penger på det enn at Olav gjorde det.

Samtidig visste han at, uten anlegget, ville ikke Olav klare å produsere nok settefisk til at han kunne opprettholde driften.

Han måtte kjøpe den av Duun selv.

Om Sand kjøpte anlegget ville det kreve så mye gjeld at det ville hindre ham i å gjøre andre ting. Alt ville gå til bankene. Fikk han støtte, vil det gå til Distriktsfondet, i form av renter.

Olav Sand var i ingen misunnelsesverdig situasjon.

Han var blitt husmann, fange i sitt eget system.

Han måtte gi slipp på det eneste som tillot ham frihet, det å være gjeldfri.

- Jeg ønsker å leie anlegget, sa Kvalvig.

- Det vil koste ...!

- Jeg tror ikke akkurat det.

- Trenger du det hele?

- I utgangspunktet nei. Bare klekkeriet og noen kar til settefisk.

- Fullt mulig, sa han.

Duun skjønte fort at Kvalvig ikke var villig til å betale noe som helst og at dette var, i utgangspunktet, noe Orloff hadde funnet på.

Reidar Duun nikket i telefonen.

Han stusset over at Orloff hadde involvert Kvalvig og han var enda mer overrasket over at Kvalvig i det hele tatt var involvert i noe annet enn salg av fisk.

- Han luktet penger, og var åpen.

- Du kan alltid kjøpe det rett ut og bli eier, sa han passe hånlig, da han visste at russerne ikke ville selge.

- Har ikke tenkt å kjøpe anlegget, sa Kvalvig.

- Olav Sand er interessert, sa Duun og håpet han kunne presse frem en bedre avtale.

- Da får du snakke med Orloff, sa Kvalvig.

- Greit, men om Sand kommer med et tilbud, tror jeg ikke at Luxus Salmon vil si nei.

- Det er noen forsøk som skal gjennomføres.

- Blitt hepp på litt FoU, spurte Duun lett hånlig og forsto at Kvalvig, eller russerne, hadde skaffet seg noen forskningsmidler.

- De gjelder noen forsøk på avl.

- Alt kan ordnes, sa Duun.

Inne i seg tenkte mannen: «... dumme du!».

Om det var noe som kostet dyrt, var det forskning på avl. Dessuten var det nok av andre som kunne tilby godt arvemateriale.

- Stedet har rikelig med vann, og vannet holder en jevn temperatur,

sa Duun i omtrentlig det han var tenkt å gi av salgsargumenter.

- Det var du som bygget det, sa Kvalvig.

Reidar Duun var med ett villig til å fortelle det han visste.

- Med penger fra Distriktsfondet, og det ble ikke spart på noe, fortalte han, og fortsatte:

Det er til og med et dypvannsinntak, der pumpet opp vann fra dyp-havet. Vannet er helt rent og holder en jevn temperatur året igjennom. Den er på nøyaktig fire grader.

- Ja vel, sa Kvalvig, som hadde mindre forståelse for slikt.

Duun sanset det.

- Vil du egentlig dette? spurte han forsiktig.

- Ja, sa Kvalvig med en overbevisning som kom innenfra.

- Hva vet du egentlig om oppdrett?

- Jeg vil treng hjelp.

- Du har hverken midler eller kunnskap til å involvere deg i noe som dette, sa Duun og fikk seg en plan.

plan gikk ut på at han kunne kjøpe anlegget av russerne og leiet det ut til Kvalvig. Virket det ikke for Kvalvig, kunne han snu seg rett rundt og selge det til Sand.

Så ble han betenkt.

Russerne ville ikke tåle at noen tjente penger på deres ting.

Det ville likevel bety en rask fortjeneste.

Han kunne begynne å etablere seg på nytt.

- Hvor mye vil du betale? spurte han.

- Jeg har sagt at dette er et Luxus Salmon prosjekt og at det er de som holder anlegget. Jeg skal bare forsikre meg om at alt virker som det skal.

Kvalvig kunne dette med hoderegning. Han visste hvor mye settefisk anlegget måtte produsere for at det skulle gå i balanse. Med de prisene en hadde på yngel og smolt, var også det en umulighet.

Men, med genmodifisert laks, ville alle slike begrensninger opphøre.

- Det anlegget vil aldri drives med overskudd, og det vet du, sa Kvalvig.

- Det har kostet millioner å bygge!

- Det var dengang.

- Det er pumper og kar, rørgater og bygninger.

- ... og alt står tomt, sa Kvalvig.
- En fast sum i måneden. Driften havner på meg og jeg må svare til Orloff. Han må igjen svare til Kovoshi, og jeg vil ikke inn i den trekanten.
- Du får snakke med Orloff, sa Kvalvig.

Stian Grå hadde alltid vært fascinert av kloning, og nå hadde han funnet finansiering. Helt siden han hadde hørt om den danske veterinæren Steen Willadsen, hadde han lekt med tanken om å kunne foreta dypfrysing av befruktete lakseeegg, for så legge inn genmateriale fra et annet.

Willadsen hadde allerede klart å plassere fosteret til en sau i livmoren til en geit, og fått den til å overleve. Han fikk frem et dyr som var to arter i ett, halvparten sau og den andre halvparten geit. Han hadde også produsert blandingsraser av sau og ku. Nå lekte Stian Grå med tanken om å krysse kveite og laks, der han fikk frem en fisk med en mer forbrukervennlig fasong på kotelettene enn det som hittil hadde vært tilfelle.

Da Grå fikk budsjettet sitt godkjent av Konrad Mohr, viste det seg at det bare var småpenger tilbake, knapt nok til en lønning, hans egen. Nå, etter samtalen med Kvalvig, hadde han ikke bare finansieringen på plass, men han hadde også fått tilgang til et laboratorium - i et ekte oppdrettsanlegg.

- Vitenskapsmannens rolle er å bryte naturens lover, ikke å bekrefte eller akseptere at de er der, sa Stian Grå til seg selv og begynte å planlegge de første forsøkene.

Det første Stian Grå forberedte seg på var å legge to kjerner inn i ett og samme egg, og så få dem til å vokse sammen til en. Han valgte laks og en variant av den transgene laksen fra New Foundland da, om de var forskjellige, var de like så nært beslektet som sau og geit.

- Hvorfor akkurat de to, spurte Kvalvig.

- For å øke muligheten for at de overlever, svarte Grå. - Denne kanadiske laksen har allerede ett sett med gener som er hentet fra vinterflyndre, som tilbringer deler av sitt liv i sterkt underkjølt vann, og er en egenskap som har vist seg å være svært viktig når det gjelder vekst. Når vannet blir varmere, om sommeren, har vinterflyndren en kort men meget hektisk vekstsesong. Idet man klarte å få overført

denne egenskapen til laks, viste det seg at veksten skjøt fart på en måte som bare fantasien har som grense. Nå kan man spørre om den samme egenskapen vil kunne føres videre, som en blanding av kanadisk- og norsk oppdrettslaks.

- Kan vi klare det? spurte Kvalvig, som atter en gang hadde begynte å regne.

- Får jeg det til, trenger du ikke bry deg om lønnsomheten, svarte Grå, som mente å ha den nødvendige kontroll.

- Vil den kunne vokse i norske merder?

- Så klart. Artene er så nært beslektet at det skulle gå, sa Grå.

- Hva om man blandet inn andre arter, som Svalbardrøye eller ørret. Ørret har jo en veldig fin rødfarge?

- Det vil også virke, men der må det forskes enda mer, og det vil ta tid. Det beste er at vi holder oss til det vi kan, sa Grå.

Jonas Kvalvig kjente at han ble varm under skjortekragen. Dersom man kunne få laks med den samme rødfargen til ørret, var det ingen grenser for hva man ikke kunne få til.

Allerede neste dag møtte Stian Grå opp på det som skulle bli hans nye arbeidsplass. Han hadde med seg en rekke beholdere, i stål, med kjøleelementer. De inneholdt lakseeegg. Noen var hentet på New Foundland, andre var vanlige lakseeegg.

Stedet lå avsides til, det var stille, og folketomt. Dette passet Grå utmerket. Det eneste han trengte var et lite rom, noen flate kar og kontroll med temperaturen. Ett blick på anlegget, og han oppdaget fort at han kunne holde fisk i karene helt til de måtte i sjøen. Han så også at pumpene var koblet opp slik at rekke kar kunne inneholde sjøvann, noe som ville gjøre mulighetene større. Resten ville bli et spørsmål om teknologi.

Laksen som skulle produsere de første eggene ble fløyet til Flesland og så lastet om bord i et sjøfly for å bli fraktet nordover. Grå hadde ordnet med papirene og fisken var pakket i store isoporkasser og skulle rett i karantene. Der måtte den være livet ut, men eggene kunne overføres til norske forhold.

Laksen var gyteklar, og det var egentlig ikke tiden å flytte på den, men det var uunngåelig.

Skulle han ha egg fra akkurat denne laksen, måtte det være nå. Det Stian Grå visste var at dette var en av de mest kritiske fasene i laksens liv, og eggene burde helst ikke ha blitt utsatt for flytting.

Mens han holdt på, hørte han en bil som kjørte opp foran anlegget. Mannen som steg ut var Jonas Kvalvig, og han var alene.

Grå gikk ham i møte.

- Hei, sa Kvalvig.
- Velkommen, sa Grå.
- Er du installert? Har du fått hjelp?

Grå nikket.

- Ja, Pikard blir med.
- Trenger du flere?
- Ikke for øyeblikket.

Deretter fikk Kvalvig en summarisk gjennomgang av forsøkene den første måneden. Først skulle Grå bruke lakseegg fra vanlig norsk oppdrettslaks og skulle overføre dem til den kanadiske varianten, for å se om de begynte å utvikle seg. Han understreket overfor Kvalvig at det ville ta tid, for det lå i sakens natur. Man kunne ikke forsere celledelingen hos egg. Akkurat her måtte naturen gå sin gang.

- Hva blir de kritiske faktorene? spurte Kvalvig.

- Er man ikke forsiktig med temperaturen i den tidlige fasen, vil det påvirke eggets utviklingsmønster, forklarte Grå. - På dette stadiet, dersom vi visste mer, kunne vi faktisk bestemme om en laksestamme ville vokse raskere og bedre enn en annen.

- Og så?

- Så vil vi forsøke å gå den andre veien, å bruke egg fra transgen laks og å legge inn celled materiale fra en norsk en.

- Jeg vil ha helt nye gener, sa Kvalvig.

- Det er ingenting som heter «helt nye gener», sa Grå. - Hvert dyr har ett sett, og de fungerer som en kjemisk fabrikk. De bestemmer hvordan ting skal virke, og hvordan funksjonene skal bli. Vi er ikke kommet så langt at vi kan plukke ut et enkelt gen, og vite hvordan det vil reagere.

- Hva foreslår du, da?
- At vi kloner laksen.
- ... kloner?
- Laksen fra Canada.

- ... hvordan?
- Vi vet ikke hvordan de enkelte genene reagerer, så det er lettere å bruke en transgen fisk, og å klonе det.
- Dette var nytt for Jonas Kvalvig.
- Fisken vokser allerede fort, så det er bare å kopiere det. Resultatet blir det samme, gang på gang på gang.
- Som på et samleband?
- Riktig!
- Så hva skal jeg med all denne andre laksen?
- Krysse den. svarte Grå.

Orloff hadde gitt Duun beskjed om å hente noen kar med laks som skulle ankomme Yttrevik i fly. Han hadde gått om bord i arbeidsbåten «Salmo», og satt seg til å vente. Det var mørkt og han lyttet etter motorduren fra et sjøfly.

- Merkelig så stille det kan være på sjøen, tenkte han der han sto rett opp og ned i mørket og lyttet.

Til slutt syntes han at han hørte flyduren, og speidet mot himmelen. Der så han to lys i mørket, oppe på himmelen. Et av lysene var grønt, det fra barbord vingene, og ett hvitt. Det var halelyset. Sjøflyet kom inn lavt, tett over tretoppene.

- Den gutten har nerv, tenkte Duun idet det tok en ekstra vending og sirklet over anlegget hans.

Han forsto ikke hvordan piloten våget å ta sjansen.

- Galskap, gjentok han overfor seg selv idet han så at flyet skulle komme inn for landing. Det kunne ligge alt fra små til mellomstore skjær tett under vannflaten og et og annet rekved kunne ligge å flyte. Han forsto heller ikke hvorfor transporten måtte skje om natten, etter at det var blitt mørkt; men Orloff hadde insistert på det.

Idet flyet nærmet seg vannflaten skrudde Duun på to mektige lyskastere han hadde på taket av styrehuset og så skrudde han på de mektige arbeidslysene. Han innrettet dem slik at de pekte nedover langs vannflaten og lyste opp en lang stripe bortover det mørke vannet. Lysstripen forsvant til slutt i mørket, ute mot havet.

Flyet kom nå enda lavere. Det siktet seg inn mot lysstripen, og skrudde på landingslysene.

Motoren kunne knapt høres da det kom glidende inn over vannfla-

ten.

Akkurat idet flyet traff vannspeilet økte motorduren. Han ruset motoren for å holde nesepartiet oppe og Duun hørte lyden av fossende vann. I lysskjæret fra lyskastere så han hvordan hvitt vann fosset rundt pontongene. Deretter hørte han at motoren stilnet og at flyet seg ned i vannet for så å gli fremover.

Piloten slukket landingslysene, og det ble mørkt igjen. Det eneste Duun nå så var det røde lyset fra den ene vingetuppen og et hvitt blinkende lys på toppen på halen.

Flykroppen dreide rundt sin egen akse, kjørte frem for så å stanse rett bortenfor det ene anlegget.

Duun bannet lavt. Det lå en rekke blåser fra fortøyninger spredt jevnt rundt anlegget og flyet kunne ha truffet en hvilken som helst av dem.

- Javla amatør, mumlet Duun.

Det var en natt uten måne, men Duun kunne likevel se at det var to menn i flyet. Han følte seg som en tyv i natten. Han skjøv girspanen fremover og koblet inn propellen, og «Salmo» gled fremover for å komme flyet i møte.

Duun brukte sidepropellene i et forsøk på å parkere så nært under den ene vingen som mulig.

- Du flyr som en villmann, sa han til piloten.

- Jeg hadde klar seiling. Landingstripen var godt opplyst.

- Hva slags galskap er dette? spurte Duun.

- Det var slik Orloff ønsket det, og han betaler godt, sa piloten.

- Jævla sans for dramatik! mumlet Duun høyt, og gjenkjente mannen som satt ved siden av piloten. Det var Stian Grå.

- Hva gjør du her?

- Hjelpe til, sa Grå.

- I kassene?

- Fisk.

- Fisk?

Grå reiste seg og klatret ut av flyet. Så balanserte han bortover den ene pontongen og åpnet bagasjeluken. Der sto det to store kar, fulle av levende laks og sjøvann.

Det gikk så opp for Duun at det å overføre fisken til arbeidsbåten ville bli vanskelig, av den enkle grunn at lasterommet var både smalt,

trang og karene var tunge.

- Hvordan i allverden fikk du de inn i det lille bagasjerommet? spurte Duun.

- Først losset vi karet og så etterfyllte vi med vann. Til slutt overførte vi fisken, sa flygeren, som het Døsvig.

Han var ikke kommersiell flyver, bare medlem av Yttrevik Flyklubb, og hadde flyving som hobby.

- Og hvordan har du tenkt at vi skal få de ut igjen? spurte Duun.

- Fisken først, så vannet og til slutt karet, sa Grå.

«Jævla idiot», tenkte Duun, men sa det ikke. Han hadde to fordelere. En var at «Salmo» var utstyrt med fiskepumpe, og det andre at den hadde en liten brønn om bord.

- Her! sa Duun irritert, og ga Grå en hov.

Allerede den natten ble laksene overført til noen større kar inne på det nedlagte anlegget. Grå hadde vært der en hel uke i forveien og forbedret at det skulle taes i bruk. Her skulle laksene strykes og eggene tatt vare på. De skulle brukes senere, og danne grunnlaget for forsøkene som skulle følge.

Grå fikk også en telefon fra Pikard, der han beklaget at han ikke kunne stille.

- Vi greier oss nok, sa Grå.

Bulgareren Kovoshi følte ikke bare at ting var utenfor kontroll, men han var blitt sikker på at Orloff drev et dobbeltspill. At mannen ikke bare kanaliserte penger ut av systemet, men at han også var i ferd med å utvikle en business på si.

Han beordret ham overvåket.

Ikke at det var noe nytt.

Orloff ble ikke bare skygget, men han ble også avlyttet.

I Yttrevik var dette heller påfallende, da det pleide å stå en varebil utenfor hybelen hans, og på utsiden var den merket med «Hansen Rør og Kloakk».

Inne i hybelen var det plassert flere små, nesten usynlige mikrofoner. For Orloff var heller ikke dette noe nytt, og han hadde lokaliserte de fleste av dem. Hvert ord som ble sagt ble overført til en mottaker i varebilen som til tider kjørte opp foran leiligheten hans og parkerte rett

over gaten.

Inne i varebilen satt det én mann, med båndspilleren på og høretelefoner tredd godt nedover hodet.

Kovoshi hadde allerede en større samling av opptak, som besto av samtaler mellom både mellom Orloff og Kvalvig. Samtaler mellom Reidar Duun og Ordfører Ljosnes og han var til og med. De hadde til og med kommet på sporet av Stian Grå.

Ordet «genmodifisert» var begynt å bli en del av samtalene.

Han hadde også oppdaget at såvel Kvalvig som Reidar Duun og Stian Grå var med på det, som han koblet til samtaler mellom Duun og hans produksjonssjef, Kalle Grom.

Han antok at også dette handlet om gener og om genteknologi.

Kovoshi bestemte seg for å finne ut av det, og tok et fly til Yttrevik.

Han bestemte seg også for å vite hva laksenæringen i den lille bygda holdt på med, og hvor langt de var kommet.

Den beste måten å gjøre det på, var å forhøre de impliserte partene.

Kalle Grom, som var på vei hjem fra en lengre turnus i fryselageret, forsto mindre da en varebil med skiltet «Rør og Kloakk» kjørte opp ved siden av ham og stanset. En sidedør gled opp og to svære menn i finlandshetter hoppet ut, grep tak i ham og slepte ham inn i bilen.

- Hva i H ..., tenkte Kalle Grom.

Han fikk et bind for øynene og varebilen skjøt fart.

Hendene som holdt ham var grove og sterke og eimen av svette, sigarrøyk og en blanding av sur galle og alkohol fylte neseborene hans.

Mennene spiste hvitløk.

- Hva du gjør!?! spurte en grøtet, utenlandsk stemme.

Grom kjente at blodet skjøt opp i holdet, at føtterne ble kalde og at han holdt på å svime av.

- Svar! sa stemmen, og rysket i ham.

- Jeg ...

En håndflate klasket ham over ansiktet.

- Svar!

- Jeg lager fisk, svarte han omsider.

- Du driver med gener!

- Jeg skal få fisken til å bli tyngre.
- Hvor mye tyngre?
- Tyve ... klarte han å si.
- Tyve ganger så stor!
- Tyve prosent ...
- Orloff betaler deg ...!
- Hvem ...?

Det var tydelig at Grom visste lite eller ingenting om arbeidet som ble utført på gener.

- Hiv ham ut ...! kommanderte stemmen.

Kalle Grom kjente at varebilen bråstanset, at døren gle opp og at han ble dyttet ut.

Kalle Grom landet uskadd i en grøft godt utenfor Yttrevik sentrum.

Var det en ting han ikke våget, var det å fjerne bindet han hadde for øynene før han med sikkerhet visste at bilen og mennene var langt borte.

Kovoshi fortsatte, og fant veien til det nedlagte smoltanlegge på den andre siden av fjorden. Her gikk han rett frem og inn på kontoret. Det var, tross alt, Luxus Salmon sitt anlegg.

Kontoret var tomt.

Han gikk inn i produksjonshallen, der det var noen store, mørtegrønne kar, som innholdt noen fisk.

Laksene var store, omtrent på ti kilo hver og var i gytedrakt.

- Hva er dette? spurte Kovoshi seg selv og hørte samtidig at en bil kom kjørende opp og stanset utenfor anlegget.

Det var Orloff.

Han sanset Kovishi sitt nærvær idet han steg ut av bilen.

Kapittel 9

Harry Olsen var ikke bare i opprør men han hadde valgt å starte Kystkrigerne. Han hadde leiet en hel etasje i en nedlagt sjøbod, innredet den med noen benker, en talerstol og han hadde drapert en gammel sildenot i taket for å skape miljø. Deretter hadde han skrevet over tre hundre små lapper, hengt dem over hele Yttrevik og innkalt til møte.

Tema var villaksens utryddelse.

Det som hadde gitt utslaget var at han hadde truffet Stian Grå på en forskerkonferanse om villaks. Der hadde han hørt hans meninger om genmanipulering og om kloning av dyr og reagert kraftig. Det som gjorde det verre var at han også hadde snakket med andre, og flere forskere bekreftet at vitenskapen var kommet langt på dette området.

Hvor de fleste snakket om genmanipulering av planter og husdyr, hadde Stian Grå snakket om genmanipulering av laks.

- Vi er kommet langt og skal lenger, hadde Grå sagt.

Verre var det at utviklingen bare gikk fortere og at det ikke så ut til å være noen vei å stoppe den på. Grå hadde til og med påstått at genmanipulert laks ville bli utviklet også i Norge, og at det ikke var langt unna. Man hadde allerede forskjellige varianter av genmodifisert laks i Chile og i Canada.

- Innen få år vil genmodifisert laks være like vanlig som genmodifisert soya er i bakervarer, hadde Grå slått fast og understreket at dette

også gjaldt for Norge.

At Kystforbundet ville erklære krig mot alt som het oppdrettslaks, var det eneste Harry Olsen var sikker på.

- Disse menneskene skyr ingenting, sa han høyt, nesten ved enhver anledning, og var fast overbevist om at fiskeoppdretterne sto i første rekke blant verstingene.

Det Olsen hadde fått vite var at lakseelven hans skulle tørrlegges og at den skulle fylles med oppdrettslaks. Det nystiftede Kystforbundet hadde klart å samle syv personer til møte og Olsen syntes at det var en god begynnelse.

Sjøboden som var bygget på 1800-tallet var sårt i mangel av vedlikehold, men Olsen hadde planer også for dette. Vinduene var enkle og veggene glisne. De gangene vinden sto rett inn fra nord, skvulpet sjøen oppunder tregulvet.

Stedet hadde sjel, og man hadde miljø.

På den ene veggen hang det et stort kart over norskekysten og over det hele sto det knappenåler med røde og grønne hoder. Hver av de røde knappenålen merket et sted der det var kommet meldinger om rømt oppdrettslaks. De grønne knappenålene sto for elver der laksen sto i fare.

Kystforbundet var også i ferd med å skaffe seg et landsdekkende nettverk, bare at man ikke var kommet så langt.

Hovedkvarteret skulle ligge i Yttrevik.

Avdelingen skulle hete Kystens Krigere.

Olsen ba om stillhet.

- Våre avdelinger langs kysten er i ferd mobiliseres, sa Olsen. Han så selv ikke bare som leder, men også som koordinator for de enkelte gruppene, etterhvert som de etablerte seg.

Kystforbundet skulle drives som en militær avdeling og geriljakrig skulle bli måten man gjorde ting på.

De enkelte cellene hadde som oppgave å holde øynene åpne for meldinger om rømt oppdrettslaks. Kystens Krigere skulle så spore laksen tilbake til eierne, og innrapportere dem. Deretter skulle det legges slagplaner for hva som skulle gjøres for at oppdrettslaks ikke skulle få vandre opp i elvene.

Laks var flaggsaken.

Nettverket skulle utvides til å gå langt utenfor Norges grenser, og

det skulle skaffes kontakter i USA, Canada og Alaska. Det var snakk om å gjøre Yttrevik til senter for en internasjonal bevegelse.

Om villaksen hadde en ytre trussel, var det oppdrettslaks. Den truet ikke bare villaksen i Norge, men det samme gjaldt for Canada, Chile og USA. I deler av Alaska var det faktisk forbudt å drive med oppdrett av laks, på grunn av trusselen.

Det handlet om gener.

Det handlet om et elveleie som skulle gjøres til et fristed for oppdrettslaks.

Det var tre mennesker som hadde møtt frem til Harry Olsen sin første samling av Kystforbund til møte. Det var Kari og to sportsfiskere som satte seg bakerst i salen.

Harry innså fort at jobben besto nå i å inspirere til at man tok opp kampen mot fiendtlige gener. Det handlet om å forsvare en natur som var i ferd med å raseres.

Har reiste seg, gikk opp på talerstolen og stirret utover den lille forsamlingen på tre, og kremptet.

- Vi har flere internasjonale avtaler å støtte oss til, innledet han med å si, og fortsatte:

- I første rekke gjelder det i Rio Konvensjonen. Den ble skapt av en norsk statsminister. Nøkkelordet er «føre var». Det handler om å bevare naturen som den er. Det handler om å hindre inngrep!

- Her er Norge den ledende i verden!

- Det gjelder å vise et ansvar.

Han overrasket seg selv. Den ene kraftsalven avløste den neste. Ord han ikke trodde at han hadde forlot hans munn på løpende bånd og skyllet utover salen.

- Vi har glemt hvordan vi skal ta vare på naturen!

Han var overrasket hvordan ordene fant hverandre.

- Vi må tenke «føre var»! tordnet han og følte seg som den fødte leder.

- Vi må handle «føre var!».

Na hadde han omsider hadde å hisse seg slik opp at han ikke helt husket poenget.

- Fienden er rømte oppdrettslaks! husket han.

- Villaksen må vernes, og det er vår jobb!

Denne lille gruppen var bare en begynnelse!

Han så utover forsamlingen på tre. De to som satt bakerst i rommet på hver sin stol, hadde vippt dem oppetter veggen. Med seg hadde de en liten bag, og den inneholdt pils.

- Dette er noe for sportsfiskere som oss, sa den ene.

- Så får vi være med på å redde villaksen, sa den andre.

- Disse helvetes oppdretterne, som samler laks i bur og så slipper den løs ute i naturen.

- Forurensar elvene både med lus og laks.

Harry Olsen husket de to mennene fra sin fisketur, og likte ikke at de var møtt opp til møtet. De hadde ikke den rette forståelse for laksens problemer. De var ikke seriøse, men de kan bli medlemmer tenkte Olsen.

Men, de utgjorde halvparten av hele Kystforbundet.

Han fortsatte med sitt innlegg.

- Laks her i Yttrevik er truet. Det skal bygges en lakseeelv som skal fylles med oppdrettslaks, og dette må vi stoppe.

- Det er ekte villaks vi skal ha i den elven!

- Vi kan få elven fredet, starte på nytt. Etter noen år kan laksen vende tilbake.

- Samtidig med at de fyller elveleiet med sjøvann vil alt annet liv i elven lide samme skjebne. Det vil dø!

- Hva kan vi gjøre? avbrøt Kari, som syntes det var spennende å støtte Harry i sine tanker.

I fritiden trente hun på kong fu og på judo. I tillegg gikk hun på aerobics, for å holde seg i form. Hun hadde nettopp fylt 18 år, skulle bli student, og hadde funnet ut at Harry Olsen var en av dem som satte handling bak ordene.

- Snerten lita snelle, sa den ene av karene bak i rommet.

- Hatt henne med på fisketur! sa den andre.

- Få henne på kroken!

- Stille der bak, avbet Olsen, og fortsatte. - Ting dør, men slik er det i naturen. Elven må reddes.

- Men det finnes ikke vann, sa Kari som plutselig forstå at årsaken til at elven skulle tørrlegges var at vannet ble omdirigert til den andre siden av fjellet.

- Laksen trenger elven, konstaterte Olsen flatt. - Den skal, tross alt,

kunne få legge sine egg der. Uten nye generasjoner dør stammene ut.

- Da kan oppdretterne sette ut ny laks, sa den ene av de to mennene bakerst i salen.

- Det blir en slags renselsesprosess, sa den andre.

- Kanskje vi slipper å kjøpe fiskekort?

- Det eneste vi har fanget, er oppdrettslaks.

- ... og en sjørret, tilføyde den andre.

- ... nå skal vi hjelpe laksen med å overleve.

- Men hva vil du gjøre? spurte Kari.

- Vi må ødelegge demningen! sa Olsen. - Vi må redde hele elven.

- Det er ulovlig, sa Kari.

- Når ingen andre gjør det, er det vi som må gjøre det!

- Ikke fullt så greit, sa Kari.

- Jeg snakker med Forurensingstilsynet, forskerne, Naturforvaltningen, Miljøvernmyndighetene, og ingen av dem er villige til å gjøre noe.

Kari smilte blygt.

- Det er ulovlig, og det er jeg ikke med på, sa hun.

Hun reiste seg og tok sin jakke og gikk.

De to mennene som satt bakerst i rommet åpnet hver sin nye pils.

Nå sto Olsen tilbake, med to halvfulle sportsfiskere og en knust drøm.

Han fortvilte. Han hadde sannsynligvis mistet draget på den eneste kvinnen han noensinne hadde brydd seg om.

Hun var i det minste sikker på at hun ikke ville bli medlem i Kystforbundet.

Katinka hadde full kontroll med arbeidslagene som arbeidet innerst i dalen og var i ferd med å flytte elveleiet. Hun hadde ordnet det slik at de kjørte fyllmassene ned og bygget en demning i enden av elven. Den ble høyere og høyere, og til slutt var det bare en smal åpning som lot vannet renne fritt ut i fjorden.

De hadde også bygget en voll der det skulle støpes et rom for pumpehuset, og de la rørgater langs hele elvestubben slik at rør kunne legges.

Alt dette skjedde på rekordtid.

Bare det at noen våget å tenke tanken på at det var mulig å sette ut genetisk laks traff Harry Olsen som et sjokk. At det kunne skje i norske elver, gjorde ham nesten lam. Nå, da han satt på forværelse til advokatene Greve, Lorentz, Salomonsen og Knudsen, kokte han av en blanding av fortvilet raseri og hevnrang. Han måtte gjøre noe, og denne gang måtte det gjøres lovlig.

Laksen skulle reddes ved hjelp av lovlige midler.

Skulle han erklære krig mot oppdretterne, var det best å begynne med en advokat. Hun skulle se at han var både ressurssterk og lovlydig.

Nå ventet han på at en advokat skulle bli ledig.

I sitt stille sinn håpet han å få Kasper Salomonsen til advokat. Det var kjent, og hadde et navn det sto respekt av. Mannen hadde hatt flere saker som ble dekket av media, og vunnet dem alle. Derfor valgte han akkurat dette advokatkontoret.

- Hva gjelder det? spurte damen bak skranken. Hun hadde et lite skilt på brystet hvor det sto «Hanne Mai».

- Jeg trenger en advokat, sa Olsen.

Hanne Mai lente seg godt fremover. Harry, som fulgte bevegelsen, stirret plutselig blankt ned i en kløft som skilte to fyldige bryst. Der og da mistet han alt som heter kontakt med øynene hennes.

- Det gjelder laks, sa han og tvang seg til å løfte blikket. - Jeg vil saksøke en oppdretter, fortsatte han. Det formelig lyste indignasjon av ham, men han klarte ikke å løfte blikket - helt.

Hanne Mai oppfattet bare to ord, saksøke og oppdretter.

- Ett øyeblikk, sa hun og smilte samtidig som hun rakte frem en hånd og klappet Olsen over håndbaken, som for å si: - Du er kommet til rett sted, gutten min.

Så snudde hun ryggen til og gikk bortover gulvet. Det var først da at Harry at hvordan den knallrøde kjolen var formet slik at den sluttet tett inntil henne. Den var som å gå i et pølseskinn, og måten hun bevegde seg på, ga Olsen frysninger. De høyhelte skoene gjorde at hun gikk med en egen vuggende rytme.

«Disse lakseoppdrettene er stinn i penger,» tenkte Hanne Mai, og visste at dette måtte bli en sak for Tankred. Gutten foran henne virket både tynn, dum og spinkel, men hun hadde lært at man aldri skal dømme etter utseende. Hun var, tross alt, en advokatsekretær.

Hanne Mai kakket lett på en dør, åpnet den på gløtt, og gled inn bak den.

- Tankred skulle endelig få seg en kunde med skikkelige penger, tenkte hun.

- En lakseoppdretter! sa Hanne Mai.

Tankred Lorentz sto midt på gulvet. Han løftet blikket fra bunken ringpermer som lå strødd utover skrivebordet og betraktet henne.

Tankred Lorentz likte å betrakte henne.

- En oppdretter?

- Ja, han ønsker å saksøke noen, en som heter Havbrukslag.

- Havbrukslaget er en forening, sa Lorentz.

- Han nevnte noe om en formann, en som representerte alle oppdretterne.

- Hva heter han? spurte Lorentz mildt.

- Han sa noe om Kalle Ringrov.

Lorentz husket at han hadde sett Ringrov på TV og var det én mann som ikke evnet å forsvare seg, måtte det være ham.

- Jeg tar saken, svarte Lorentz.

- En forening, mumlet Hanne Mai halvt fraværende. Hun kjente hvordan håpet for at Tankred Lorentz skulle få seg en lukrativ kunde forsvant. Hun hadde en ting for Tankred Lorentz.

Hun gikk tilbake til skranken og vinket Harry Olsen frem.

- Han er nok den rette for deg, sa hun. - Han blir straks ledig. De store blå øynene stirret blankt på Olsen.

- Håper han har penger, tenkte hun.

- Ti minutter, om du kan vente? Hun og pekte på sofagruppen langs den ene veggen.

Inne på kontoret fikk Tankred Lorentz det travelt. Det ville ta omtrent ti minutter å rydde skrivebordet, og da var han godt på vei inn i en ny, påbegynt time. Sakte tok han papir etter papir og løftet det inn i ringpermen foran seg. Han arbeidet også som bobestyrer for skifteretten, og konkursbo var noe han gjorde mellom de andre oppdragene han hadde.

Lorentz arbeidet stort sett med opprydding i konkursbo, og hver gang han hadde lite å gjøre, tok han frem to eller tre saker og begynte å systematisere innholdet. Det var brev, telefoner, tvistesaker og faktura som skulle inndrives.

Kronrad Lorentz var tilfreds med ordningen, og var gjennomført pirkete.

- Nøyaktighet er en dyd, pleide han å si. Til og med de minste fakturaer måtte etterprøves, da boet hadde et ansvar overfor kreditorene.

Navnet til Tankred Lorentz sto på en liste i Byretten, og hver gang noen gikk konkurs, var han med i trekningen om oppdraget som bostyrer. Det var vanskelige tider for næringslivet, og Lorentz hadde hatt mange konkurser den senere tid. Av og til kunne han arbeide både med to og tre saker samtidig.

Lorentz reiste seg, gikk bort og åpnet den tunge eikedøren ut i forværelse.

- Olsen?

Harry Olsen løftet blikket og la fra seg et velbrukt eksemplar av bladet Havbruk. Så reiste han seg opp av den dype stolen og med lange skritt krysset han gulvet. To ganger måtte han snu seg for å kaste et blick på Hanne Mai. Så sto han foran den utstrakte hånd til advokat Lorentz.

- Kom inn, sa Lorentz, som knakk lett i livet, som et slags bukk, idet Olsen trådte inn i et advokatkontor som så ut som et kontor for advokater. To tunge bokhyller på langs av en av veggene rammet inn et stort sort-hvitt bilde fra forrige århundre. Det var av en rekke menn, i knickers og lyse bredbremmede hatter, som viste frem en lang rekke store lakser som lå i gresset foran en hytte. Bokhyllene, fylle av bøker som nesten alle var like store, dannet en ramme rundt det. Ikke en så ut til å være ny, og alt innbundet i skinn.

- Min far og farfar var begge advokater, sa Lorentz.

- Det er den laksen vi forsøker å redde, innskjøt Olsen.

Lorentz så på den unge mannen i et nytt lys. Over bildet hang det en fiskestang og i et glassmonter ved siden av, hang det flere fluer, som også var knyttet av hans far.

Tankred Lorentz kom fra en lang slekt med laksefiskere.

- Nå ...! sa advokat Lorentz og lente seg frem over det tunge skrivebordet i gammel eik.

- Oppdrettere er noen griske svin, sa Olsen kontant.

Det var så mye som brygget i ham, at han hadde problemer med å fokusere, finne ord. Han forsto at han satt foran en likemann, en som likte å stå ute i den frie natur, med flue og stang, og fiske laks.

At Tankred Lorentz var sportsfisker, var det eneste som var sikkert. Det var en mann som brydde seg verken om mygg eller uvær, bare han fikk dyrke sin sport.

- Laksen er truet. Over åtti prosent av laksen som fanges i elvene er oppdrettslaks, og det er et bevis på rømming. Verre er det at oppdrettslaksen gyter sammen med villaksen, og da forurenses stammen.

Tankred Lorentz lente seg tilbake i den dype kontorstolen, som var i mørk hud.

- Har du noe imot at jeg røker, sa han og tok frem en pipe.

Harry Olsen avskydde alle som røkte. Men akkurat Tankred Lorentz klarte han å tilgi. Det var, tross alt, hans kontor.

Da Harry Olsen endelig reiste seg fra stolen og forlot kontoret til advokat Tankred Lorentz, var han trygg på at saken var i de rette hender. Han og advokaten hadde snakket i nesten en time om laks og om laksefiske. Olsen, for sin del, hadde fortalt om spenningen og den som slapp unna. Nå skulle de Kystforbundet bruke loven for å hindre at mer laks rømte fra oppdrettsanleggene. Det skulle bli slutt på at oppdrettslaks fikk vandre opp i elvene. Luxus Salmon, som hadde mistet over hundre tonn laks gjennom et hull i nota, skulle anmeldes for miljøkriminalitet.

Det Tankred Lorentz ikke kunne vite var at det bare var at det bare var to tonn med oppdrettslaks som hadde rømt ut gjennom et hull i nota. Videre at rømmingen var meldt til Fiskeridirektoratet og at det var blitt utstedt fisketillatelse i den indre del av fjorden, for å fange den igjen.

Det han heller ikke kunne vite var at laksen som var på rømmen ville til slutt finne seg til rette i fjorden og styrke bestanden av villaks.

Problemet for Reidar Duun og Luxus Salmon var at en slik rømming kostet penger, at det var Syndikatet sine penger.

De russiske eierene hadde ikke hadde til hensikt å bidra til en styrking av de ville lakestammer på den måten.

Reidar Duun og et helt lag gikk rett ut og satte ut flere laksegarn, rundt anlegget.

De klarte å fange omtrent halvparten.

Han sendte sin melding til miljømyndighetene, som skulle ha beskjed om slik rømming, da det handlet om forsikringen.

Den kvelden skjedde det flere ting samtidig. Den ene var at arbeidet

oppe i fjellet var ferdig og at vannet som rant ned i elven ble omdirigerigert. Demingen i den andre enden av elven ble også ferdig, og slusene kunne lukkes.

Det eneste som manglet var for Olav Sand å sette i gang ut av elven ble ferdig, at vannet sluttet å renne i elven til Sand. Det eneste som manglet var for Sand å sette i gang det nye pumpeanlegget, men dette måtte vente. Det var fortsatt for mye som manglet for at sjøvann kunne pumpes opp i den øvre del av elveleiet for så å få renne nedover og ut gjennom slusene i den andre enden.

Det som var klart, var planen for å overføre ett tonn oppdrettslaks fra sjøanlegget til elveleiet, for se om den ville trives.

Kapittel 10

Det var i fremdeles mørkt. Harry Olsen og Tankred Lorentz hadde parkert bilen inne på en skogsvei, og så banet vei inn gjennom skogen. Harry hadde med seg en lommelykt, men batteriene var i ferd med å gå tom. Lysstrålen var knapt sterk nok til at den kunne følge den.

Det var heller ingen sti.

I det fjerne hørte de suget av rennende vann.

Tankred likte seg ikke. Han var ikke vant med å gå i skogen og han var heller ikke vant til å være oppe på denne tid på døgnet. Lukten av skog var fremmed, burde ha vært forfriskende, men søvn sved i øynene. Bedre ble det ikke av at Harry Olsen grep tak i en gren, bøyde den med seg, og så slapp den. Grenen vippet tilbake og den traff Tankred tvert over ansiktet så det smalt.

- Beklager, sa Olsen.

Tankred Lorentz fortsatte å trampe gjennom skogen, med hodet godt bøyd. Han holdt blikket festet på hele til Olsen, og fulgte etter.

Her er det, sa Olsen endelig, idet de brøytet seg gjennom et nytt kratt og ut i en liten åpning ut mot elven.

- Dette er Ytredalselva. Lengre inne, der strykene pleide å være het det Indredalselva.

- Det er den egentlige lakseelven, sa han.

Tankred Lorentz hadde tatt med seg bestefarens fluestang, vadestøvler og en loslitt sikspenslue med flere fluer som var heftet fast langs siden. Dette var første gang han hadde fisket i hele sitt liv, men våget ikke si det.

Elven var bred og grunn, men vannet hadde sluttet å flyte. Der var vannhull og kulper over alt, men de sto stille.

- Det renner jo ikke, sa Olsen.

- Sikkert lite nedbør, kommenterte Lorentz og med forsiktige skritt gikk han ut i elven, og vasset til han sto lårdypt i vann.

Harry Olsen Tankred fulgte etter, men men han gikk ikke lenger ut enn at vennet nådde ham til knærene.

Lorentz kjente at steinene han hadde under føtterne var sleipe og at vannet trakk inn i vadestøvlene.

Han ble våt.

Gummien i vadestøvlene hadde mørknet og var begynt å slå spreker.

Det var ikke uten beundring at han så hvordan Olsen vippet fluestangen frem og tilbake, hørte hvordan lina hvinte gjennom luften. Slik eleganse. For hvert kast ble det spilt ut mer og mer line og den lille fluen ble plassert lenger og lenger ute i elven.

Tankred Lorentz var mer forsiktig. Om det var en ting han ikke ville, var det å vise at han var blank. Han snudde ryggen til Olsen og slapp fluen forsiktig ned i vannet. Så begynte han å fire gøtt.

Fluen ble grepet av strømmen, og linen fulgte etter. Den ble grepet av en virvel, og ført inn mot elvebredden igjen.

Harry Olsen drev fortsatt å kastet med fluestangen. Fluen ble revet opp av elven, og så sendt ut igjen.

Tankred Lorentz tviholdt på stangen.

Der rykket det til. Først som napp, så som fast fisk. Stangen gjorde et vipp, og linen hvite ut fra snellen. Han kjente hvordan adrenalinen kicket inn og plutselig skalv han over hele kroppen.

- Laks! utbrøt han, i et høytonalt hyl.

Det var ikke en laks, men en liten ørret, men det kunne ikke Tankred Lorentz vite. Linen var gammel, mørken, og fisken slapp nesten med det første.

- Du er blitt laksefisker! ropte Harry Olsen.

Det var en tydelig skuffet Tankred Lorentz begynte å sveive inn,

og det ble ikke mange meter. Resten, nærmere tyve meter, satt fast i kroken og den ulykksalige ørreten.

- Det var så fa'en, utbrøt han.

Forskjellen var at nå, for første gang, var Tankred Lorentz blitt ett med naturen. Han var ett med sin bestefar.

Harry Olsen innså at tiden var inne. Han kunne fortelle om laksens egenart, hvordan hver laksestamme hadde sin egen elv.

I millioner av år hadde naturen sørget for at noen lakser overlever, mens andre ikke gjorde det, og det var elven som bestemte.

- Strie elver skapte lange, strømlinjeformede lakser. Der hvor elver var flate, rant stille, var det andre typer laks som fikk vokse frem. Der stillte ikke naturen de samme krav.

- Interessant, sa Lorentz, som ikke helt forsto hvor Olsen ville.

- Hva med de steder der elven renner stri i den øvre delen? spurte han. - Blir det da spenstige laks i den øvre del, mens det er mer dørske laks i den nedre?

- Hver elv har sin egenart! bet Olsen. - Nå er det oppdrettslaks som er i ferd med å ødelegge det.

- Den er laget ved menneskehånd. Det er avlet frem for å holdes i bur, og er blitt en vannskapning, fortsatte han.

- Den vokser for fort, har en farge som ikke er naturlig, og dersom den krysses med en villaks, vil det forurense naturens egne laksestammer. Slik er det med gener.

- Jeg trodde det var meningen, sa Lorentz.

Olsen forsto at han hadde en skoleringsjobb. Skulle denne advokaten kjempe deres sak, måtte han forstå.

- Rømt oppdrettslaks er ikke som andre lakser, sa han. - Den trekker opp i elven og forurenser! sa han med trykk på hver bokstav.

- Men vi kan fange dem, sa Lorentz ivrig.

- Det er ikke poenget, bet Olsen.

En laks er en laks, mente Lorentz. Som advokat sa han ikke et ord. Det var bedre å la Olsen fortelle hans oppfatning. Han var kunde, og Lorentz skrev timer.

Det Olsen ikke visste var at akkurat denne fisketuren kom til å koste ham flere tusen kroner i honorar, som «befaring».

Tankred Lorentz nødt dirringen han kjente i kroppen. Han hadde

hatt en ekte laks på kroken!

- Var det en oppdrettslaks jeg fikk, spurte han naivt.

- Sikkert, sa Olsen. - På denne tid av året utgjør oppdrettslaks over femti prosent.

- Til andre tider? spurte Lorentz forsiktig.

- Senere på høsten kan den utgjøre over åtti prosent, svarte Olsen.

- Og tidligere?

- Bare tyve prosent.

- Hva er forskjellen?

- Den ene er ikke ekte!

Harry Olsen kjente irritasjonen stige. Hadde han satset på feil advokat? Tankred Lorentz, på tvers av fiskestangen og bildene på veggen, var ingen sportsfisker.

Tankred Lorentz, som hadde fått sitt første napp ute i en natur han aldri hadde vært i tidligere, var ekstatisk.

- Jeg driter i hvor stor fisken er, så lenge jeg får en, tenkte Lorentz. Men, som advokat lyttet han til det Harry Olsen hadde å si.

Taksameteret gikk.

Akkurat da slo fiskestangen til Harry Olsen ned i en diger bue og det hvinte fra snellen.

- Jeg har en, ropte han, og sprang ut i elven så det sprutet. Han holdt stangen høyt, og ga line. Så begynte han å bremse på linen som skjød ut av snellen.

- Den er diger! ropte Olsen.

- En ekte villaks, ropte Lorentz tilbake.

Harry Olsen brukte det han hadde av kunster. Han ga line, og så halte han inn. Hver gang laksen ga fart og svømte nedover elven, matet Olsen den med line. Så, da laksen tok seg en pause, begynte han å sveive inn igjen.

Det tok ikke mer enn fem minutter enn at laksen kom inn på så grunt vann at Lorentz fikk øye på den.

Så hoppet laksen. Den slo med halen og løftet seg klar vannflaten innen den, med et klask, var tilbake i sitt rette element.

Det tok ytterligere to lange minutter innen advokat Lorentz kunne føre et nett under den, rykke til og så slepe den på land.

- Se på den sizen! Tipper den veier minst tre kilo, sa Olsen.

- ... og det fargespillet, sa Lorentz.
- Sølvblank, sa Olsen. - Lakser bli slik om høsten.
- Se på de finnene, sa Lorentz. De virker slitt.
- Det er jaggu en oppdrettslaks, sa Harry Olsen foraktelig.

Samtidig måtte han beundre fisken, kjenne etterslepet av spenningen han hadde følt.

Der og da forsto både Lorentz og Olsen at kampen mot oppdrettslaks i norske elver var tapt. Øyebikket hadde skapt et bånd mellom dem, og det fantes ikke et eneste forsvar som ville holde i en rettsal.

Pifften hadde gått ut av kampen.

- Jeg tror vi dropper hele saken, konkluderte Olsen.
- Det vil være mitt råd, innrømmet Lorentz.
- Det er bedre å få laks enn ikke å få noe.
- Jeg glemmer regingen.
- Hva sier du til en fisketur i morgen?
- Tror du at den biter?
- Sikkert.
- Merkelig, sa Lorentz.
- Hva?
- At vannet i elven smaker salt.

Olsen dypet en hånd i elven, løftet den til munnen og smakte på vannet.

Det var sjøvann.

Tilbake i Berlin, satt Kovoshi i telefonen med sine overordnede i Moskva. Han hadde bedt Natasja Torres være tilstede. Dette med at penger ble brukt uten at han visste om det, var ikke godtatt. Han ville vite hvordan han skulle forholde seg.

Å kvitte seg med Orloff, var enkelt. Det krevde bare en godkjenning.

Det var verre med Kvalvig og Duun, som var medsvorne.

Så var det Olav Sand, og den kona hans, som også så ut til å være involvert.

- Hvor langt er de kommet? spurte stemmen i den andre enden av telefonen.

- De har kjøpt et oppdrettsanlegg, og holder på med noen forsøk. De har import laks fra Canada, og skal blande den med norsk.

- Hvilket betyr?
- At de bruker noe uhorvelig med penger.
- Våre penger?
- har ikke klart å finne ut av det, svarte Kovishi ærlig.
- Hvor kommer de fra?
- Fiskeeksportøren, Jonas Filur!
- Hvordan vet du det?
- Han er den eneste som har muligheter til det, svarte Kovishi.
- Har du sjekket ham.

Det såm lå i spørsmålet var om Kvalvig var blitt avlyttet eller om man hadde forhørt noen.

- Han har muligheten, gjentok Kovoshi.
- Avlyttet?
- Jobber med saken.
- Orloff?
- Jobber med saken.
- Spurt noen andre?
- En som jobber for Duun, sa Kovoshi.
- Hva sa han?
- Han var for redd til å si noe som helst.

Natasja Torres lyttet til hvert eneste ord. Hun forsøkte å danne seg et bilde av den andre enden av samtalen, og det var ikke vanskelig. Hun forstod også hvorfor hun var der.

Kovoshi søkte ryggdekning.

Han ville at hun skulle være involvert. Om det oppsto en lekasje, ville han vite hvor den kom fra. Hun var ikke bare sjef for laksen som ble sendt mellom Norge og de tidligere østblokklandene men hun fløy regelmessig mellom Norge og Berlin, for å holde ham orientert.

Kovishi likte ikke at Kvalvig eksporterte fisken til Luxus Salmon. Han likte heller ikke betingelsene mannen hadde fått.

Hun holdt alt under sitt oppsyn.

Kovishi var i ferd med å avslutte sin samtale med sine overordnede.

- Noe spesielt? spurte Kovishi til slutt.
- Nei, sa stemmen i den andre enden av røret.
- Greit, sa han og la på røret.

Han henvendte seg direkte til Natasja.

- Denne gengreia, jeg skjønner ikke så mye av det, sa han.

- Det er ikke så vanskelig, sa Natasja Torres og så ham direkte inn i øynene. Deretter gikk hun bort, hentet et glass og fylte det halvt opp med vodka og satte det foran ham.

- Jeg skal forklare det for deg, sa hun.

Kovoshi løftet blikket men reagerte knapt på sensualiteten hennes.

- De lever i fantasiens verden, fortsatte hun.

- Hva mener du? spurte han.

- Jakten på laksegener er vanskelig, sa hun, og fortsatte. - De har funnet frem til en forsker som vet alt om genstimulanter og om kloning. De arbeider med å kloner laks og de regner med å få det til.

- Kloning?

- At fiskene kan bli et speilbilde av seg selv. Det er bare å velge ut de største og de beste, og så å duplisere dem.

- Vil de klare det?

- De tror på det.

- ... nøkkelen til det å redde økonomien i Luxus Salmon, smilte Kovoshi og tok en slurk av glasset.

- Prinsippet er greit, sa hun. - Laksen vil vokse seg stor på en brøkdel av tiden.

- Og det blir det penger av, konstaterte Kovoshi.

- Ja, sa hun.

- Hva med kloningen?

- Neppe.

- Så hvorfor?

- De tror at dette er veien å gjenvinne Moskvas gunst.

- Og laksen?

- Den kan tjene store penger, meget store penger.

- Men det koster, tenkte Kovoshi og ett eller annet sted i bakhodet vokste mistilliten.

- Jeg må vite mer dette, og om Kvalvig! sa han beslutsomt.

Han forestilte seg at Kalin Orloff hadde en hemmelig linje inn til ledelsen i Moskva, og at de hadde gitt sitt klarsignal.

Men, desto mer han tenkte over det, stemte ikke det heller.

Orloff trengte finansiering og Kvalvig hadde ikke økonomien til det. Pengene var for store.

Han bestemte seg til å ga enda hardere til verks når det gjaldt spa-retiltakene. Han skulle ikke bli utmanøvrert?

- Grådige lille satan, hvisket han.

Nå visste han alt, takket være Natasja Torres. Resten var opp til ham. Nå gjaldt det bare å skaffe seg full oversikt over hva de to foretok seg.

- Vi fortsetter senere, sa han.

- Greit, sa hun.

Ikke før var hun ute av rommet enn at han løftet han av telefonrøret og ringte Moskva igjen.

- De driver et dobbeltspill, sa han inn i røret.

I Yttrevik, på den andre siden av fjorden fra laboratoriet der Stian Grå var blitt plassert, lå et veldrevet oppdrettsanlegg. Hver kveld satte Grå seg til for å betrakte oppdretteren som, lutrygget, gikk opp mot det lille hvite huset midt på et lite jorde.

Det tilhørte Olav Sand.

Grå hadde hørt at han var en traust kar som produserte biodynamisk laks. Han hadde også hørt at elven til Sand var blitt tørrlagt og at han hadde forsøkt å kjøpe anlegget der han nå arbeidet.

- Skal si den karen jobber, flirte Grå beundringsverdig. Han hadde heller ikke tro på at biodynamisk laks hadde en fremtid. Til det var laks for anonymt et produkt.

Grå fant likeledes underholdning i hvordan kona, en gang om dagen, til samme tid, kom ut på tunet og ropte han inn til middag. Samtidig så han hvordan Olav plutselig fikk det enda mer travelt, og at det gikk sport i det å drøye ut tiden.

- De to har vært gift lenge, tenkte han.

Han tippet at etter Sand hadde spist sin middag la han seg strak ut på sofaen.

Tankerekken hans ble brutt av duren fra en moped som kom ned veien til anlegget. Han snudde seg. Det var en moped, en gammel TempoLett som kom ned til anlegget.

På toppen av mopeden satt det et fjell av en kvinne.

Det var Olga Sand.

Han stusset, men så vinket han.

- Hei!

Hun så ham, men slapp ikke styret.

- Naboen fra den andre siden av fjorden? ropte Grå over duren fra mopeden.

- Hallo! ropte hun tilbake, men på grunn av at det var et hull i lyd-potten hørte han henne ikke,

Hun skrudde av gassen, satte den i fri, og stanset den.

Grå merket at en kleshenger holdt forskjermen på plass, men sa ikke noe.

- Tenkte jeg måtte hilse på den nye naboen, sa Olga, og steg av. Hun vipphet maskinen opp på midtstøtten, og hentet frem en kurv hun hadde på bagasjebrettet og tok ut et brett og holdt det foran seg.

- Vafler, sa hun.

- Da skal jeg lage kaffe, sa Stian.

Olga Sand og Stian Grå satte seg godt til rette på kaikanten.

- Jeg har ikke hatt tid til å hilse før nå, sa Olga, ordknapp og rett frem.

Stian, på sin side, visste at de hadde fulgt med i omtrent alt han gjorde. De hadde sikkert også kartlagt rytmen i døgnet hans, akkurat som han hadde kartlagt deres.

Det var ikke så mye å ta seg til i Yttrevik.

- Dere jobber lange dager, sa Grå.

- Vi driver biodynamisk, sa hun, som om det skulle forklare alt.

- Tungvindt, sa Grå forsiktig.

- Det kan vel gjøres lettere, sa Olga og smilte.

- Vanskelig å unngå alle disse moderne midlene.

- ... og det skal være et slit skal man gjøre det riktig, svarte hun.

- Man må ha tro på det en gjør, svarte Grå like forsiktig.

- Det er ikke jeg som vil ha det slik.

- Hvem da?

- Han, sa Olga og pekte utover fjorden.

- Hvorfor da ...?

- Det er en «gutteting», sa hun og smilte lurt.

- En «Gutteting»?

- Ja, å gjøre det tungvindt.

Nå var det Grås tur til å smile.

- Du er forsker? forsatte hun. Påstanden kom nærmest som et spørs-

mål.

- Ja, svarte han. - ... på laks.

- Hva gjør du?

- Arbeider med genmodifisering, svarte Grå.

- Slik at laksen vokser raskere, og blir større?

- Noe sånt.

- Kan du få vår laks til å vokse fortere? spurte hun godmodig, nesten på spøk.

- Fullt ut mulig, svarte Grå uten å trekke en mine.

Olga ble stille. Så, for å skifte tema begynte hun å fortelle om elven, og sitt kulturbeite for laks.

- Har hørt om det, svarte Grå.

- Tror du ikke på det?

- Jo, svarte Grå kontant.

Han var biokjemiker, og da var det naturlig at han hadde meninger om hvordan slike ting kunne virke.

- Jeg trenger en å snakke med, sa Olga.

- Hva mener du?

- Det er så mye jeg ikke vet. Det går på tekniske løsninger og hvordan det vil virke.

- Hvordan har du tenkt det?

- Vi har demmet opp det tørrlagte eleveleiet. Nå skal vi forsøke å fylle det med fisk. Vi har satt ut en rekke kar og det er lagt rør mellom dem. Vi vil bare at det skal virke.

- Hva mener du med å virke?

- Få det til å bli lønnsomt.

- Det blir ikke lett, sa Grå.

- Har du tanker ...?

- Jeg kan gi både råd og vink, men der stopper det.

Mens de satt på kaikanten, drakk kaffe og spiste vafler, studerte Grå mopeden.

- Jeg kan godt fikse den, sa han.

- Nei, sa Olga. - Også det er en «gutteting». Olav liker å ha kontroll.

- Jeg er jo nabo, sa Grå.

- Jeg vil heller vite om gener.

- Hva vil du vite?
- Om du kan få laks til å vokse fortere?
- Det kan jeg.
- Og den blir like fin?
- Ja, men mindre biodynamisk.

Olga så over viken, på mannen som skjøv en tung trillebår ut mellom merdene. I årevis hadde Olav Sand kokt, blandet og slitt for å skaffe nok naturfôr.

- Det ville gjøre livet lettere.
- ... og han vil få tid til andre ting.
- Andre «gutteting»!

Nå var det Olgas tur til å smile.

Allerede neste kveld, etter at Olav hadde sovnet i godstolen, satte Olga seg på mopeden og kjørte rundt viken. Stian ventet henne. Sammen gikk de inn i det lille laboratoriet og Grå, i en heller kjedelig monolog, forklarte hvordan han holdt på å befrukte eggene. At han fjernet innholdet i et fiskeegg og satte inn et nytt.

- Det er ikke så veldig komplisert, sa han og viste frem utstyret, både mikroskop og kanyler.

- Utstyret, på tross av at det var enkelt, var noe av det mest avanserte en kan kjøpe for penger, forklarte han mens de gikk inn i akvarierommet. Der i et større kar, svømte det småfisk.

- Disse er genmanipulert, sa Grå.
- Hvor kommer de fra, spurte hun.
- Fra Kanada.
- Er det lovlig?
- Ikke helt.
- Hvor fort vokser de?
- Tretti ganger fortere enn vanlig laks.
- Kan fiskene overføres til våre anlegg også?

- Klart, sa Grå, som godt kunne tenke seg å få noen til å røykte dem.

- Hvordan vil det virke?

- De vil vokse så det suser. Ellers er de som vanlig laks, og ingen vil merke forskjellen.

- Hva med Olav?

- Heller ikke han. Med det magre fôret han bruker, vil fisken vokse omtrent som vanlig oppdrettslaks.

Atter en gang ble Olga stille. Så sa hun:

- Han kommer til å tro at han endelig har klart det.

- Klart hva?

- Å få biodynamisk laks til å vokse fortere enn vanlig laks.

- Det er i seg selv en fysisk umulighet, sa Grå.

- Det man ikke vet, vet man ikke, så hvilken rolle spiller det?

- Det han ikke vet, skader ikke, smilte Grå.

Allerede den natten ble det ryddet plass i et kar inne på smoltanlegget til Olav Sand, og et trettitals genmodifisert smålaks fikk seg et nytt hjem.

Hun hadde fått en plan.

Hun hadde også funnet et bruk for det nedlagte elveleiet.

Det som skulle bli et kulturbeite for villaks, skulle bli et tilvekstanlegg for genmanipulert laks fra Kanada.

Deretter fant Olga frem et gammelt syltetøyglass og fylte det med en blanding av sukker, grovt hvetemel og noe vitaminpulver. Så skrev hun vitamfôr på en etikett og klistret den møysommelig på utsiden. Til slutt plasserte hun glasset ved siden av karet.

Hun fortalte om Stian Grå og om laksen han holdt på med, at det gikk noe yngel ute i ett av karene inne på smoltanlegget og at den var genmanipulert.

Olav satt taus.

Han trodd at han hadde noe å si, men hadde ikke ord. Han forsøkte å absorbere det, men alt virket virkelighetsfjern.

- ... en million! sa han til slutt.

- Det er bare å komme i gang.

- ... og et kar full av genmodifisert laks?

- Ja.

- Hva mener du at vi skal gjøre med den?

- Se om det virker?

- Jeg driver jo biodynasmisk.

- Du trenger ikke å blande dem.

- ... og?

- Den vil vokse uhyre raskt, svarte Olga og tilføyde at de ikke trengte

å utvide anlegget, da de bare trengte å øke omløpshastigheten på fisken som allerede var i anlegget.

Begge visste at det var et åpent spørsmål hva Kaimoto Okomo, deres største kunde, ville si; men lot emnet ligge.

- Du Olga, du Olga, sa Olav knapt hørbart.

Olav og Olga brukte resten av dagen til å snakke igjennom planene for det nye havbeiteanlegget og om den nye laksen. De ble også enige om å besøke Grå allerede samme ettermiddag.

Kapittel 11

Neste kveld gikk både Olga og Olav over til den andre siden av fjorden for å besøke Stian Grå. Det var spesielt Olav som brant inne med flere spørsmål enn svar og han hadde store kvaler for hva de hadde gitt seg i kast med.

Som Olga sa, han måtte lære og han måtte lære fort.

Først måtte han forsones seg med at han skulle arbeide med genmodifisert laks og deretter skulle han lære seg til å føre frem den nye fisken, var det en god del han måtte forstå.

Det handlet ikke bare om å genmanipulert laks, men om en helt ny art, som var en blanding av laks og røye, og den skulle settes i produksjon.

Olav Sand var meget motvillig. Det stred mot alle hans prinsipper både når det gjaldt biodynamisk laks og måten å drive på.

- Dette er Stian, sa Olga.

De hilste på hverandre.

- Er dette blitt gjort før? spurte Olav.

- Foreldrefiskene er en blanding av laks og vinterflyndre mens de som allerede er overført til karene dine er en blanding av laks og røye, sa han.

- Og det betyr?

- At det er en helt ny art.

- Hvordan er det med kloning? spurte han videre.
- Når eggene er klargjort, skal vi forsøke å klonе frem laksen som ligger på bordet bak oss, sa Grå.
- Og det vil si?
- At vi skjærer ut et stykke av gonadene, isolerer en celle og plasserer innholdet i ett av eggene, sa Grå og pekte bort på noen lakseeegg som lå i en skål ved siden av et mikroskop.
- Hvorfor jobber du helt her ute? spurte han, full av nyskjerrighet.
- Det er dem som mener at dette er lyssky virksomhet, så det er like greit å la det gå troll i ord, sa Grå.
- Du mener at det er ulovlig?
- Ikke ulovlig, men oppfattes som umoralsk, svarte han.
- Du tukler altså med Skaperverket.
- Nei, egentlig ikke. Dersom det hadde vært naturstridig, ville naturen selv ha stanset det.

Grå gikk rett løs på den store laksen. Han blottla gonaden og tok et snitt. Så la han den under mikroskopet.

- Kom, sa han.

Olav Sand bøyde seg over mikroskopet, og så inne noe annet enn en grå masse.

Grå, på sin side, hadde opparbeidet en god følelse for at akkurat disse cellene ville virke. Med innøvd presisjon tok han et lakseeegg, som var hentet fra en av Olav Sand sine vanlige lakser, og tømte det for innholdet. Deretter tok han en kanyle, siktet den inn under mikroskopet og løftet ut en cellekjærne. Denne førte han inn i egget slik at den skulle virke som en ny kjerne.

- Der, sa han.

Til slutt tok han to strømførende ledninger og ga egget et lite støt.

- Nå er det bare å vente å se, sa han.

Deretter tok Grå frem en liten sylinder i rustfritt stål. Like forsiktig løftet han ut et lakseeegg som var kommet fra kanada og la det under mikroskopet. Atter en gang tok han en celle førte den inn i egget.

- Nå arbeidet Grå metodisk.

Egentlig gjentok han operasjonene, men denne gangen stammet egget fra laksen, slik at den faktisk ville bli en tro kopi av seg selv.

- Hva gjør du egentlig? spurte Olav.
- ... lager en identisk kopi av laksen bak oss og nikket i retning

bordet.

- Hvorfor akkurat den?

- Av alle laksene som er genmanipulert frem, er det denne som vokste fortest og hadde den beste fasongen. Også fargen i kjøttet var knallrødt.

- Hvor kommer cellene fra?

- Genmateriale kan en hente fra hvor som helst, forklarte Grå mens han førte en syltynn kanyle inn gjennom den elastiske hinnen som omsluttet lakseeget. Like forsiktig, og som han nå hadde gjort så mange tusen ganger før, trakk ut innholdet. Det var spesielt kjernen som måtte ut.

- Hvorfor gjør ikke alle det? spurte Olav som nå syntes at det hele virket nesten naturlig.

- Det har med kunnskap å gjøre, svarte Grå.

- Men genene?

- De følger med laksen, helt automatisk.

- Å, jeg trodde genene var noe som forsvant etter at vi ..., så rødmet han.

- Nei, forklarte Grå. - Gener er som små biokjemiske fabrikker. De er drivverket i alt som heter liv. De både skaper og endrer celler. Selv jeg, som har jobbet med dette i årevis, slutter ikke å bli overrasket over spennvidden i hva de gjør.

- Du mener at det ikke bare er ... vel du vet, som er genen.

- Nei, svarte Grå, og fortsatte:

Et gen er bare et sett instruksjoner som forklarer organismen hvilken retning utviklingen skal gå i. Resten ordner livet selv.

- Vil dette virke? spurte Olav.

- Klart det vil, svarte Grå. - Problemet er at jeg ikke vet akkurat hvilken som gensekvens gjør hva. Sannsynligheten for å mislykkes er enorm. Men, med et komplett sett, vil dyret utvikle seg selv.

- Danne både hode, nerver, hale og ryggrad?

- Alt, og i den rette rekkefølgen.

- Når begynner det?

- Det har allerede begynt, svarte Grå idet kan klarte å skille ut en enkel cellekjerne fra gonaden og førte den inn i egget. Deretter ga han vannet det fløt i et lite elektrisk støt.

- Der, med litt flaks, har vi kimen til nytt liv.

- Når vet vi med sikkert.
- De må først klekke og bli til larve. Den må både startføres og den må bli til yngel. Til slutt må den vokse seg stor og være uten skavanker. Alt tar tid.
- Så det blir først om et par år at vi kan se om det har vært vellykket.
- Med denne laksen tar det ikke mer enn tre måneder, sa Grå.
- Nå ble Olav stum. Hun tenkte seg lenge om før hun spurte om forskning var like tilfeldig som det virket.
- Ikke tilfeldig, men systematisk, svarte Grå.
- Jeg mener at du kan finne på forsøk og kalle det forskning.
- Så lenge det er en grunn for det du gjør og ...
- Hva med å ta av laksen vår? spurte hun.
- Ikke noe problem, svarte Grå. - Men hvorfor?
- Fordi at de har tørrlagt elveleiet vårt og at den vil dø ut.
- Greit, sa Grå, - Og for å vise hvordan det virker, kommer vi til å snu opp ned på hele prosedyren og gjøre noe helt nytt.
- Vi kommer til å lage en hel rekke varianter av laksen din. I stedet for å legge eggene i ferskvann, slik jeg har gjort hele tiden, vil det skje i forskjellige grader av uttynnet sjøvann.
- Og får vi det til?
- Da kan du få de, svarte Grå.
- Da kan vi rydde plass borte hos oss også, sa hun ivrig.
- Vi kan lage noen ekstra, svarte Grå.

Orloff hadde en mobiltelefon som ikke var registrert. Natasje hadde en tilsvarende. Den ringte. I korte ordelag fortalte Natasja at Kvalvig skulle fjernes. Det var flere som ikke likte hvordan han hadde tatt seg til rette når det gjaldt kredittider, provisjoner og måten han brukte markedet på.

Orloff visste instinktivt at det var Kovishi som ville utføre det. Han visste også at han ikke kunne stanse det.

Det var senere den dagen at Kovoshi ringte ham og ba om en omvisning på anleggene. Dette var også første gang Kovoshi hadde vist den minste interesse i hvordan laks ble oppdrettet. Han var allerde på vei fra Berlin til Norge, og ville lande i Yttrevik ut på ettermiddagen.

- Om Jonas Kvalvig kunne være der?

- Klart, sa Orloff.
- Vi bør helst være alene.
- Så klart, gjentok Orloff.

Det skulle være et slags strategimøte.

Kovoshi hadde ikke ført lagt på røret enn at Orloff ringte Kvalvig. Han hadde bare tid og vei.

Også han måtte ta sine forhåndsregler.

- Kan du kjøre båt? spurte han idet Kvalvig tok telefonen.
- Ja, sa Kvalvig, som var båt vant.
- Hva med en arbeidsbåt?

Slike båter var på knappe femti fot, var av en katamarantype med to skrog og var meget anvendelig. Den het M/S «Salmon Rider», var på knappe 50 fot og det ble ikke krevd sertifikat for å kjøre den.

- Har vært bort i det, innrømmet Kvalvig.
- Hva med en tur på sjøen?

Kvalvig syntes det virket merkelig. Hans forhold til Orloff var begrenset til ting som kunne gjøres på kontoret. De hadde hatt et besøk på smoltanlegget og hilst på Grå, men der stanset det.

- Kanskje russeren hadde lyst til å bli bedre kjent? tenkte han.
- Kovoshi kommer, sa Orloff.

Kvalvig kjente at det gikk kaldt nedover ryggen.

- Hva vil han?
- Lære litt mer om oppdrett, sa Orloff.
- Det kan vi alltid få til, sa Kvalvig og kjente usikkerheten i sin egen stemme.

- Han ønsker å se hvordan det virker.

Kvalvig reagerte også på hvor formell Orloff var.

- Det kan vi få til, sa Kvalvig.
- Det er noen fortøyninger som må flyttes. Klarer vi å håndtere det?

- Hvorfor tar du ikke Duun med deg? Han kan slikt.

- Han er på reise, løy Orloff. Dessuten ønsker han et møte, for å diskutere strategien fremover.

- Det er ikke så mye strategi i det å selge laks, svarte Kvalvig.
- Kjekt med en liten tur på sjøen, sa Orloff.
- Jeg kan knapt håndtere en båt på den størrelsen, sa Kvalvig.
- Jeg ser helst at vi tar denne turen sammen, sa Orloff.

Orloff husket også at Duun hadde nevnt noe om at ankerkjettingene på anlegget måtte strekkes.

- Passende jobb for en ettermiddag på sjøen, tenkte han.
- Vi kan kalle det et treningsøkt, sa Kvalvig, som forsto at det lå noe bak og at spørsmål var noe han ikke burde komme med.

Da Kvalvig kom ned på kaia, var Orloff allerede ombord, med motoren i gang. og han sto og ventet på ham. På tross av at han gikk i norske klær så mannen fremdeles mer ut som en gangster enn en oppdretter.

- Klar? spurte han.

Motoren på arbeidsbåten var i gang, det hang et anker på flere tonn i kranen og det lå en diger taukveil på dekk.

- Hva hadde du tenkt deg? spurte Kvalvig idet han hoppet ombord.

- Å flytte noen fortøyninger, for å avstive anlegget, svarte han.

- Vet du hva du gjør?

- Fikk en grei forklaring av Duun, svarte Orloff. - De skal settes på rett vinkel til anlegget. Der første henger over ripen, slik at det er bare å kjøre opp, hekte det på plass, kjøre ut og så å senke det.

- De andre?

- Vi tar bare dette ene, sa Orloff, - Duun kan ordne resten.

- Greit nok, sa Kvalvig.

Natasja hadde fått det travelt. Hun visste omtrentlig hva som skulle skje og hun regnet med at Orloff ville få overtaket. Nå handlet det om å legge en økonomisk kabal, slik at bitene falt på de riktige plassene.

Det første hun gjorde var å kjøpe en mindre pizzakjede.

Den hadde hovedkontor i Italia, hadde filialer i flere europeiske land, og den tjente ikke penger.

Hun fikk den for en rimelig penge og det ble Kovoshi som sto som eier.

Om det fantes noe bedre sted å vaske penger enn en pizzakjede, skulle en lete lenge etter det. De eneste innkjøpene var mel og noen bokser med pizzasaus, og resten handlet om fiktive gjester.

På papiret ville det se ut som om Kovishi hadde startet for seg selv.

Kvalvig kunne nok om arbeidet på et oppdrettsanlegg og om arbeidsbåter til at han kunne arbeide som røker. Det å kjøre båt og manuvrere kranen var en del av det.

Kalin Orloff hadde også lært seg det meste av rutineene. Han hadde arbeidet sammen med Reidar Duun ved flere anledninger og satt seg inn i rutineene. Derfor regnet Kvalvig med at Orloff ville ta hånd om de kompliserte oppgavene.

Det å plassere et anker var egentlig smal sak. Det gjaldt bare å sikre seg at det var fortøyd i anlegget, kjøre sakte ut, rettvinklet på den ene langsiden.

Når tau og kjetting var stramt, var det bare å dra i en renneløkke og å vente. Ankeret, på tre tonn ville løsne og synke ned i dypet. Idet det traff bunn ville bæremomentet gjøre at det grov seg ned i havbunnen, og bli der.

De ventet bare på Kovoshi.

Kvalvig lekte seg litt med spakene på kranen og trente litt på å heve og senke ankeret.

Orloff var også sjøvant.

Ankeret hang rett under vannflaten. Trossen, som dannet renneløkken, var tjoret til gavlen.

Normalt ville de ha brukt en kapstan til å senke ankeret, slik at de hadde styring hele veien ned, men Orloff hadde valgt en enklere løsning. Idet renneløkken løsnet, ville ankeret svinge i posisjon og rase rett ned mot bunnen.

- Det gjør det lettere å manuvrere på plass, sa Orloff mens han arbeidet.

En stor sort Mercedes med sotete vinduer kom kjørende ned på kaia.

Den stanset og Kovoshi steg ut av bilen.

Kvalvig formelig følte hvordan humøret til Orloff ble borte.

Han virket redd.

Kovoshi? spurte han lavt.

Det var en koloss av en mann som kom mot dem.

Også Kvalvig kjente et stikk av redsel.

- Skal han virkelig være med?

- Det er sjefen min. Også han må lære.

- Greit, sa Kvalvig.

Om mannen var diger var han lett på foten. Han hoppet ombord, gikk først bort til Kvalvig og tok ham i hånden.

- Gleder meg, sa han.

Om Orloff hadde store hender, måtte hendene til Kovoshi beskrives som enorme.

Deretter henvendte han seg til Orloff.

- Klar?

- Ja, sa Orloff.

Kovoshi snakket et heller dårlig engelsk.

Idet Kovoshi trakk ombord i M/S «Salmon Rider», satte Natasja i gang med en ny serie med pengeoverføringer. Hun flyttet penger fra salget av fisk markedene i øst og plasserte dem på atter en konto som tilhørte Kovoshi. Deretter flyttet hun dem derfor og over i en liten gruppe med kontorer i De Nederlandske Antiller og til slutt havnet de i en bank i Nord-italia.

Det var en kjent sak at Kovoshi hadde hatt problemer med myndighetene i Sofie, som igjen hadde tette bånd til den bulgarske mafia.

For den som klarte å spore pengene, ville det se ut som om Kovoshi hadde kjøpt seg fri.

Om det var noen som var flinke til å spore egne penger, var det Syndikatet. Det var ikke bare at de eide Luxus Salmon, men det var en del av deres imperium.

Økonomisk utroskap var gevngodt med forrederi, og det hadde bare en utgang.

Kovoshi var en merket mann.

Kvalvig sto ved spakene. Orloff løsnet fortøyningene og de la forsiktig fra kai. I noen få knops fart stevnet han mot et usynlig punkt som var rett vinklet på oppdrettsanlegget.

Mens Kvalvig kjørte båten sto Orloff og Kovoshi ute på det store dekket og Orloff forklarte om oppdrett, anlegg, føring og om hvordan det var å drive et slikt anlegg. så godt han kunne, pekte mot anlegget og tegnet vinkler i luften med armene.

- Dette liker jeg ikke, tenkte Kvalvig idet han kjørte inn til oppdrettsanlegget, la til, slik at Orloff kunne feste den tunge ankerkjettingen i et feste.

- Kjør rett vest, sa Orloff.

Kvalvig ga litt gass. Båten seg fremover. Den digre kveilen med kjetting begynte å spille ut over akterenden og forsvant ned i dypet.

- Hold kursen, sa Orloff.

Kvalvig merket heller ikke at Orloff nå trakk seg tilbake, stilt seg opp for å holde oversikten.

Ankerkjettingen begynte å stramme til.

- Der skal ankeret senkes, sa Orloff og pekte over på en plass ute på sjøen.

Kvalvig slakket på farten. Så satte han motoren i fri og lot båten sige fremover.

- La den sige, sa Orloff.

Kvalvig gikk nå ut av styrehuset og aktover mot kranen.

- Skal jeg ta den?

- Ja, sa Orloff.

Mens Kvalvig gikk bort til spakene som styrte kranen, grep Orloff tak i renneløkka og bøyde seg over siden, for å følge med i ankeret.

Båten ség i posisjon.

Orloff hadde tatt to nye skritt frem, og stilt seg tett inntil Kovoshi.

Kovoshi hadde tatt frem en pistol, med lydtemper, og rettet den mot Kvalvig.

- Hva i ...? sa Kvalvig.

Samtidig med at Kovoshi hevet pistolen og siktet inn mot Kvalvig drog Orloff i renneløkken samtidig som han dunket Kovoshi i ryggen.

Kovoshi tok ett skritt frem, for å gjenvinne balansen.

Han plantet foten midt i taukveilen som var renneløkka, og som var i ferd med å rase over båtripen.

- Good-bye, sa Orloff.

Kveilen låste seg rundt ankelen på Kovoshi. Han ble dradt til siden, klasket inn i rekkverket og reget over ripen.

Alt skjedde i løpet av et brøkdels sekund.

I løpet av det samme sekundet var han forsvunnet ned i dypet.

Han rakk ikke engang hyle.

- Hva i Hel ..., utbrøt Kvalvig.

- Ankerhåndtering er er farlig busniess, sa Orloff.

Han tok ett skritt frem, grep tak i pistolen som lå tilbake, og slengte

den over rekkverket.

Jonas Kvalvig kjente at knærene ga etter og ség ned i sittende stilling.

- Du har nettop mistet anker, sa Orlov.

Kvalvig så innover mot anlegget. Kjettingen som skulle holde anketer var også borte.

- Nå får vi ham aldri opp igjen, klarte Kvalvig å stamme frem.

- Det er ikke meningen, svarte Orloff som gikk inn i styrehuset, presset spakene fremover og kjørte tilbake til land.

- Hvorfor? spurte Kvalvig.

- Han ville ha deg ute av spillet. Han trodde han kunne tjene på det.

- Mener du at ...

- Ja.

- Vi får melde fra, sa Kvalvig tydelig rystet.

- Det kan vi ikke.

- Hva!

- For mange spørsmål.

- Hva mener du?

- Vil du forklare at han skulle ta livet av deg?

Kvalvig ble stum. Han hadde startet som eksportør av laks og nå var han involvert til halsen i et internt oppgjør blant russisk mafia.

- Jeg vil ut av dette! klarte han til slutt å si.

- Sa la havet ta seg av ham, sa Orloff.

Jonas Kvalvig gikk bort til ripen på båten og begynte å brette seg.

Det eneste som nå opptok Orloff var at alle spor måtte slettes. Genprosjektet måtte forsvinne og pengene måtte på plass igjen. De som allerede var kanallsert ut av systemet, gjennom nettverket av kontoer Natasja hadde opprettet, ville gjøre sitt. Kovoshi sitt navn ville dukke opp på de mest utenkelige steder, og systemet ville starte sin jakt. Noe ville bli funnet, noe ikke.

Først handlet det om å skaffe seg den nødvendige likviditet slik at Luxus Salmon var hevet over mistanke.

Var det en ting Natasja kunne, var det dette.

Olav Sand fikk en telefon. Stemmen i den andre enden tilhørte Kalin

Orloff. Han snakket et heller dårlig norsk.

- Du ønsket å kjøpe smoltanlegget på den andre siden av fjorden? spurte Orloff.

Olav kjente at hjertet hoppet over et slag og arbeidet for å holde sin egen stemme under kontroll. Endelig var det noe som gikk i hans farvør.

- Ja, svarte han.

- Tre millioner, driftsbygninger og det hele, sa Orloff.

- Mange penger, svarte Olav.

- Banken din har allerede sagt «ja». Den er taksert til tre millioner.

- Tre millioner?

- Jeg trenger ikke anlegget så sårt, sa Olav i et forsøk på å gjøre seg kostelig.

- Du vet og jeg vet at du ikke kan utvide slik det står. Dette er din eneste løsning.

- Hvor lang tid har jeg, spurte Olav.

- Helst i dag, sa Orloff.

- Vanskelig å selge. Det er ikke så mange kjøpere av et slikt anlegg.

- Kvalvig, sa Orloff.

Olav kjente at han fikk panikk. Han visste at Kvalvig holdt på med noe gengreier ute på anlegget og det var logisk at han ønsket å kjøpe det.

- Og dersom jeg sier «ja»?

- Vi møtes i banken om en time.

- Prisen?

- Den står fast! Vi ønsker bare å kvitte oss med det.

- Greit, sa Sand.

Samme kveld som Olav Sand overtok anlegget fra Luxus Salmon mottok Stian Grå en telefon fra Kvalvig om at genprosjektet skulle skrinlegges. Telefonsamtalen ble etterfulgt av en av en telefaks som bekreftet beskjeden han hadde fått.

Smoltanlegget var solgt, og Stian Grå ville få betalt ut sin oppsigelsestid, som var på tre måneder.

Begrunnelse var de dårlige tidene for laksenæringen og at en investor

hadde trukket seg. Videre at laksen skulle destrueres.

Grå fortsatt med telefonen i hånden da telefaksen begynte å tikke inn. Han leste teksten med vanntro. Det var allerede lagt ut flere millioner på å få igangsatt prosjektet. De tunge investeringene var tatt og resten ville bli småpenger i forhold.

Verre var det at hadde arbeidet med genmodifisering. Det gjorde ham til en merket mann og han innså at han ville få problemer med å få seg en forskerjobb.

Alt neste morgen hadde Grå våknet til alvoreti hans nye situasjon. Han hadde tre måneder på seg til å slå ihjel fisken, desinfisere anlegget og så å brakklegge det. Han gikk inn i produksjonshallen med en følelse av at han hadde bomull i hodet. Han gikk inn mellom karene, så over kanten og studerte de små fiskene som svømte der.

Det var en følelse av fortvilelse, omtrentlig som en morsfølelse, som slo innover ham, og tristheten senket seg.

Stillheten, som bare ble forstyrret av lyden av rennende vann, ble brutt av en bil som kom kjørende opp og stanset på utsiden av anlegget.

Grå gikk ut.

Både Olga og Olav steg ut av bilen.

- En krise kommer aldri alene, tenkte Grå til seg selv.

- Kaffe? spurte Olav idet de kom inn i anlegget.

Han førte dem inn på et lite lunsjrom, som også ble brukt til møterom.

- ... litt nedfor? spurte Olga idet hun kom inn gjennom døren.

- Kvalvig har kansellert forsøkene, sa Grå.

- Alt?

- Ja.

- Hva skjer nå, da?

- Har tre måneder på meg til å avvikle.

- Hva med fisken?

- ... skal destrueres.

- Hva skal du gjøre, etterpå?

- Vet ikke, svarte Grå.

- Er fiskene til salgs? spurte Olga.

- Vet ikke.

- Kan vi bare overta dem?

- Hvorfor ikke ...

Nå hadde de satt seg og kaffen var ferdig. Grå skenket i tre kop-
per.

- Snakk til ham, Olav, sa Olga.

- Jeg har kjøpt anlegget, sa Olav.

- Du har hva?

- Kjøpt anlegget.

- Når?

- I går.

Grå ble stum.

- Har du lyst til å fortsette med å stelle og pleie dem? spurte Olga
omside.

- Klart, svarte Grå.

Olav satte seg rett i stolen og så stramt på sin kone.

- Olga ...?

Olga så stramt på Olav.

- Olav!

Olav Sand tidde.

- Jeg kunne godt tenke meg å fullføre, sa Grå .

- Vi eier anlegget og eier fisken, sa Olga stramt.

- Jeg har fått beskjed om å slå den i hjel.

- Såfremt vi tillater det. Dette er, tross alt, vårt anlegg.

- Den bør slås ihjel, mumlet Olav.

- Ikke når vi er kommet så langt, sa Olga.

- ... vil dere at jeg skal fortsette? spurte Grå.

- Jeg vil det, sa Olga.

- Dette er ditt prosjekt! sa Olav som helst ikke ville ha noe som helst
å gjøre med fisken.

- ... vi må bare finne en måte å finansiere deg på, sa Olav.

Olga så på sin mann.

- Anlegget skal produsere smolt og noen fisker fra eller til spiller
ingen rolle, sa Olga.

- ... hva vet vi ...? mumlet Olav.

- Vi holder fisken i egne kar, sa hun.

- Du vet hva jeg mener, sa Olav skarpt.

- Da holder vi det som en hemmelighet.

- Dere trenger fortsatt finansiering, påpekte Grå.

Stian Grå tenkte seg om. Han betraktet småfisken som gikk i ett kar og så kastet han et blick på eggene i det andre. De var store og hadde en frodig oransje farge, hvilket betydde at de var friske og at de allerede hadde begynt å dele seg.

- De glir inn i den vanlige driften, sa Olav.

Grå visste at dette var en gedigen innrømmelse. Olav Sand var ikke den om så med blide øyne på det som ikke hadde et naturlig opphav.

- Du trenger en røkter, sa Olga og så på sin mann.

- Det også, innrømmet Olav og så på Grå.

- Vil du ha jobben? Det blir som vanlig røkter.

Stian Grå sukket et lettelsens sukk. Da han begynte på prosjektet sa han fra seg sitt engasjement i Statforsk. Dermed var det ingen vei tilbake. Slik var det i Statforsk. Hadde du først meldt deg ut av systemet, sluttet det å ta vare på deg.

Det var nok av forskere og for mange var Statforsk var som et slags sikkerhetsnett for skoleflinke akademikere som ikke evnet å skaffe seg arbeid i næringslivet. Hadde man først skaffet en jobb utenfor systemet, var det ingen vei tilbake.

Olav så inn i det åpne blikket til Grå. Han hadde behov for hjelp og Grå likte å jobbe med fisk. Dessuten var han mer enn kvalifisert nok. I tillegg hadde Olga lagt sin elsk på gutten, og han visst at hun ville ha insistert på det.

- Da har vi en avtale, sa Olav Sand.

- Hva med genlaksen? spurte Grå.

- Det er det Olga som bestemmer, svarte han. - Vi kan jo holde liv i den så lenge. Han visste at fisken steril og at formering ikke var et problem, om den skulle rømme.

Olav kastet et blick på Olga, som satt og lyttet.

- La oss se hvor det bærer hen, sa hun.

Det var tydelig at hun hadde en plan.

- ... og når de blir stor ...?

- Da kan vi sette den ut i mitt Kulturbeite for villaks, sa Olga og smolte lett.

Det var tydelig at hun hadde tenkt igjennom muligheten.

- En ting om gangen, sa Olav, som følte at nok var nok, at det allerede hadde gått for langt.

Kapittel 12

Olav Sand hadde ikke før forsonst seg med at Grå skulle drive det nye smoltanlegget enn at han fikk seg et nytt sjokk. I hånda holdt han et brev fra bygningsrådet, der det ble listet opp en lang rekke påbud. Det gjaldt ikke bare bygningstekniske utbedringer som måtte foretas men også en rekke påbud fra Fylkesveterinæren. Listen på utbedringer som måtte gjøres var lang.

Han hadde tre måneder på å fullføre utbedringene ellers ville konsesjonen bli inndratt.

- Må fanden ta deg Kalin Orloff, mumlet Olav som oppgitt lot brevet gli ned på skrivebordet.

Han visste at de ikke foretatt seg det mest elementære når det gjelder vedlikehold. At anlegget ble solgt «som det står» gjorde det vanskelig å få omstøtt salget. Det ville koste store penger å installere et renseanlegg for avløpsvann, sikring av rørgater, oppgraderinger og tilrettelegging for skitne og rene soner, for å hindre spredning av sykdom. Dette måtte gjøres, men han hadde belaget seg på å ta det etterhvert.

Nå virket også arbeidet med en oppgradering av elveleiet som en gedigen belastning.

Aldri tidligere hadde hans økonomi vært truet som nå. Han hadde ikke bare skaffet seg en gedigen gjeld men det var en haug med forpliktelser som fulgte med.

Eneste løsninger var å kjøpe settefisk fra Duun, og han visste at den

ville bli dyr.

- Dette må stanses! sa han og tok med seg brevet og gikk ut for å finne Olga.

Hun sto på kjøkkenet.

Olav satte seg ved kjøkkenbordet og uten et ord la han brevet foran seg.

Olga så på ham og gikk bort og satte seg rett overfor ham.

- Jeg tror vi må stanse anleggsarbeidene, sa Olav.

- Vi er kommet for langt, sa Olga.

Demningen var nesten fullført og de kraftige pumpene var innstallert og det som var av tanker, rørgater og kar var også på plass. Det var egentlig bare å trykke på knappen.

Han innså at det var lite eller ingenting han kunne gjøre.

Den øvre del av elven ville forbli urørt mens den nedre delen var gjort dyp, nærmest som et digert basseng. Det eneste som manglet, var laksen.

Til og med Ordfører Ljosnes hadde vært der, nærmest på inspeksjonsreise, og skrytt av kulturbeiteprosjektet.

Han hadde, rent tilfeldig, spurt hvor han skulle få laksen fra, og Olav hadde svart at han ville ta i bruk settefiskanlegget på den andre siden av fjorden.

Nå hadde Olav en gnagense følelse av at Ljosnes hadde mer med dette å gjøre enn han ga inntrykk av.

Olav fikk problemer med å svelge sitt raseri. Han reiste seg, tok mopeden til Olga og kjørte innover i dalen. Han trengte tid. Han ville se hvordan det gikk med anleggsarbeidet. Veien var gruslagt og bred som en autostrada. Skogen ned mot elvebredden var urørt.

Store deler av fjellsiden var skutt bort og anleggsområdet var som et gedigent sår i terrenget. Han ble også møtt av en diger knallgul gravemaskin, en bulldoser og en hjullaster. Store tunge lastebiler kjørte frem og tilbake, ble fylt av steinmasser som ble kjørt bort.

Vannet som fylte elveløpet var allerede dirigert over på den andre siden av fjellet og sjøvann som fylte elven. Det gjennom et digert rør som var lagt inn i fjellet. Der hvor rørledningen munnet ut av fjellet var den plassert at det faktisk ville skape et lite fossefall.

Hensikten var at det ville skape god utlufting av vannet innen det rant ut i elveleiet. Vannmassene ville skyte ut, renne nedover en liten

skråning og videre ut.

En mann i knallgul vernehjelm kom bort til ham.

- Hei Olav, sa han. - Hva syntes du?

- Utrolig, sa Sand som ikke kunne annet enn å beundre arbeidet de hadde gjort. I forhold til den gamle elven ville vannføringen bli minimal, men den var naturtro nok.

Mannen, som kom fra kommuneingeniørens kontor, foldet armene over brystkassen slik at de hvilte på magen.

- Begynner å bli ferdig, sa han.

- Demningen er også høy nok, sa Sand og så nedover elven, retning sitt eget anlegg. Det eneste som egentlig gjensto var å montere inn en sluse som kunne åpnes for å slippe ut overflødig sjøvann.

- Fatter ikke hvordan du fikk det til, sa mannen.

- Miljøverndepartementet syntes det var viktig og Distriktsfondet valgte å finansiere det.

- Skal mye laks til for å forsvare disse utgiftene.

- Det er et miljøtiltak, sa Sand unnvikende.

- Du fikk det i det minste til.

- Ikke mitt verk, sa Olav forlegent. - Det er kona.

- Kulturbeite for laks, den var ny, sa mannen og ristet lett på hodet.

- Man kan bare ikke brakklegge en hel lakseelv, sa Olav irritert med et snev av ironi i stemmen.

- Laks gyter ikke i saltvann. Det er noe alle vet.

- Den må fremdeles få anledning til å fullføre gytevandringen, sa Olav, bestemt.

- Man får si det som man vil. Jeg syntes fortsatt at det var godt gjort.

Da Olav kom tilbake til anlegget sitt sto det en tett liten japaner og ventet på ham.

Det var Kaimoto Okomo.

- Hai, sa Kaimoto Okomo.

- Hei, sa Olav.

- Jeg vil snakke om hvorfor jeg ikke får mer fisk, sa Okomo.

Olav Sand stusset over to ting. Den første var hvordan Okomo visste at han hadde et problem med konsesjonen sin og den andre var at han

ikke hadde anmeldt sin ankomst.

- Det ble plutselig veldig vanskelig, sa Olav unnskyldende.

- Og du har ikke fortalt årsaken.

- Jeg ville ha gjort det, men du ville ikke ha forstått. Jeg får ikke utvide anlegget og nå er det blitt enda verre.

- Jeg er medier!

- Med tre prosent, sa Sand som for å understreke at han egentlig ikke hadde så mye å si.

- Jeg liker ikke at du holder hemmeligheter, sa Okomo og så strengt på ham.

- Kan vi snakke et annet sted ...? spurte Olav og pekte ut på enden av merdanlegget.

- Hai, sa Kaimoto Okomo og smilte.

Olav syntes fortsatt at det var umulig å lese ansiktsuttrykkene til Okomo. At Okomo smilte gjorde det hele desto vanskeligere. Han smilte konstant. Selv opplevde han det som sin største fortvileles at han måtte skuffe sin beste kunde.

De to mennene gikk ut, ytterst ute på oppdrettsanlegget til Sand og satte seg på merdkanten. Okomo satte seg ved siden av ham.

- Hvordan visste du at jeg hadde vanskeligheter?

- Kvinnene, sa Okomo.

Sand så på ham.

- De sender hverandre meldinger.

Sand nikket, som om han forsto.

- Jeg har et problem, sa Sand som nå var forberedt på å fortelle om hele problemet sitt, i sin fulle bredde.

- Jeg lytter, sa Okomo på sin vanlige balanserte måte.

Sand begynte å fortelle. Han fortalte om hvordan han hadde søkt om en ny konsesjon om hvordan han hadde fått avslag. Han fortalte om elven og om hvordan tørrleggingen hindret ham i å produsere settefisk og han fortalte om sitt kjøp av settefiskanlegget på den andre siden av fjorden og om hvordan det var blitt stengt på grunn av den bygningsmessige tilstand.

Han fortalte også om hvordan han nå var tvunget til å kjøpe sin settefisk av Duun, og at den ikke kom fra hans egen laksestamme.

- Men du kan fortsatt levere laks? spurte Okomo.

- Ja, men den blir ikke som tidligere.

- Men du kan fortsatt levere like mye laks som før?
- Jeg må kjøpe min smolt og den blir dyrere. Den blir ikke ekte økologisk og jeg vet ikke hvordan den vil vokse.
- Jeg ser problemet, sa Okomo, og fortsatte:
- Jeg kjøpte anlegget på den andre siden av fjorden, for tre millioner.
- Og?
- Det må stenges, på grunn av manglende vedlikehold.
- Hvor mye vil det koste å få det godkjent?
- En del millioner.
- Uff, sa Kaimoto Okomo.

Olav Olsen var opprørt. Han fortvilte over å måtte skuffe Kaimoto Okomo og fant ingen annen utvei enn å sette seg til med å forklare. Han fortalte om kraftverket og om elveleiet. Han fortalte om hva det ville bety for laksestammen og for produksjon av smolt, og at han ikke så noen løsning.

- Hva kan vi gjøre? Spurte Okomo.
  - Lite eller ingenting, svarte Olav.
  - Lite eller ingenting er et dårlig svar, sa Okomo bryskt.
  - Jeg må redusere smoltproduksjonen og dermed redusere antall laks i merdene. Alt blir nesten umulig, sa Olav tungt.
  - Hva med elveleiet?
  - Det blir en annen laks. Olga har bestemt at der er der hun skal sette ut laksen som er utviklet av Grå, vår røkter.
  - Genetikeren? spurte Okomo.
- Det overrasket Sand at Okomo var så godt orientert.
- Den blir i hvertfall ikke biodynamisk, sa Olav.
  - Fortell meg om den?
  - Den blir ikke som annen laks, sa Olav med senket stemme.
  - Hva mener du?
  - Den er genmanipulert, sa Olav og sukket tungt.

I samme øyeblikk som Sand sukket fylte hviningen av pumper stillheten som fulgte. Noen hadde koblet til pumpeverkst slik at vann ble nå hentet opp fra fjorden og løftet det opp og inn i enden på elveleiet.

Sand spratt opp og Okomo reiste seg. Begge snudde seg for å se

Olga komme spaserende sakte ut på anlegget.

Olav skjønte brått hvem som hadde trykket på knappen.

- Olga?

- Før som sist, sa hun.

Bak henne kom to asiatiske kvinner i jeans og hvite bluser. Okomo fortsatte å snakke med Ole, men henvendte seg egentlig til Olga.

- Den nye laksen, hvor fort vokser den? spurte Okomo.

- Minst ti ganger fortere enn vanlig laks, svarte Olga før Ole fikk sagt noe.

- ... blir den stor?

- Gedigen, tror jeg. Det er hva vi forventer, sa hun.

Kaimoto ble stille.

Stillheten plaget Olav.

- Og den kommer til å gå i elven din.

- Ja.

- Veldig naturskjønt her, reflekterte Okomo og så seg omkring.

Det var tydelig at han visste mer enn han ga uttrykk for, og at han hadde en plan.

- Ja, innskjøtt Olav som forsøkte å få kontroll over samtalen igjen.

- ... og den øvre del av elven er som urørt natur?

- Bortsett fra at vannet er salt sjøvann, svarte Olav.

- En slags Super Salmon? sa Okomo, og så direkte på Olga.

- Ja, svarte hun.

- Og dette har dere bygget selv.

- Med litt hjelp av Distriktsfondet og en rekke andre offentlige instanser som ser på dette som en slags kompensasjon for at de tok elven vår, sa Olga, som hadde koordinert det hele.

Olav, stadig på defensiven, bare nikket.

- Og hensikten er ...?

- Å fylle den med oppdrettslaks, la turistene fiske og å gjøre det til et laksesenter for oppdrettslaks.

- Som en slags turistattraksjon, mumlet Olav.

- ... og dette har du fått kommunen med på?

- ... kommunen, Distriktsfondet, Miljøverndepartementet og en rekke forskningsinstitusjoner.

- ... og én million kroner?

- Pluss en rekke garantier, på totalt tre millioner. I tillegg er pumper,

kar og rørgater betalt.

- Og jeg har brukt tre millioner på et settefiskanlegg som skal nedlegges, sukket Olav som var alvorlig bekymret for økonomien sin.

- ... så du har ikke problemer med å levere, konkluderte Okomo.

- Det blir ikke den samme laksen! sa Olav.

- Jeg er fortsatt medeier, sa Okomo strengt og så på Olav.

- Det er penger det står i ...

- Penger har aldri vært et problem, sa Okomo, tydelig irritert på Olav.

- Det kan du si, parete Olav.

- Få alt på plass.

- Hvordan.

- Jeg betaler, sa Okomo.

- ... hvorfor?

- ... for å føre laksestammen din videre, fortsatte han.

- Hvorfor skal du betale?

- Fordi at det er investert millioner i kløkt og kunnskap. Dere har laget noe nytt, som vil sikre mine forsyninger. Se på det som en kapitalutvidelse der jeg holder pengene og dere holder kunnskapen.

Olav senket hode og så på hendene sine.

Olga, Kokko og Mimmi smilte lunt.

Kalin Orloff fikk en telefon. Den var fra Syndikatets leder, i Moskva.

- Nei, han hadde ikke sett Kovoshi på flere dager.

- Nei, han var ikke klar over at Kovoshi var forsvunnet

- Jo, han var klar over at Luxus Salmon gikk med røde tall.

- Jo, han så helst at man fikk utvidet aksjekapitalen.

- Jo, han kunne tenke seg å bli i Norge.

- Å være sjef for hele Luxus Salmon?

- Jo, det kunne han tenke seg.

- Hva mener du med at det er solgt?

- Til en investorgruppe i De nederlandske Antiller?

- Hvorfor?

- Det var bedre penger i pizza?

- Solgt ham også ...?

Da Kalin Orloff la på røret var det et par ting som ble umiddelbart klart. Det første var at Kovoshi hadde bedratt Sentralstyret og at han

var på rømmen, ett eller annet sted i Bulgaria.

Det andre var at Sentralstyret hadde frosset hans midler, som var plassert i en rekke conti i banker i forskjellige skatteparadis.

Det tredje var at han hadde kjøpt en pizzakjede og hadde til hensikt å bruke den til å hvitvaske penger.

I tillegg ville Sentralstyret ut av laks, og hele selskapet solgt. Hvem kjøperen var, ville de ikke si.

- Sannsynligvis da de ikke visste, tenkte Orloff.

Det som var klart var at han var blitt solgt som en del av avtalen og at han skulle fortsette som konserndirektør.

Kaimoto og hans følge var reist og Olav og Olga satt på elvebredden og så ned i det klare sjøvannet. Han holdt armen sin rundt livet hennes og hun hadde en arm slengt over skulderen hans. Kaimoto hadde skutt inn tre millioner kroner i anleggene uten å forlange en økning i sin aksjeandel.

Olav Sand var fornøyd.

Han løftet blikket, bare for å se at det var ordfører Ljosnes som kom mot ham.

- Velkommen til gards, sa han og hadde en forutelse om hva det gjaldt.

Ljosnes virket brydd, og visste ikke helt hvordan han skulle fremme sitt ærend. Et langt liv i politikken gjorde at han hadde vanskeligheter med å gå rett på sak. Likevel innså han at det var best.

- Det er begått en feil, sa Ljosnes omsider.

- Feil? spurte Olav.

- Ja, pengene dere har fått til å bygge dette kulturbeidet for, tilhører ikke dere, sa han.

Nå ble Olav Sand stram i ansiktet.

- Feil? Tilhører ikke oss? spurte han.

- Det var aldri meningen, fortsatte Ljosnes.

- Pengene er utbetalt og brukt, sa Olga forsiktig.

- Men det ble gjort en feil, gjentok Ljosnes.

Nå reiste Olav seg opp i hele sin pæreformede høyde.

- Hør her, Ljosnes. Jeg har aldri stemt hverken på deg eller ditt parti og kommer heller ikke til å gjøre det. Du har tatt elven min og du har aldri bevilget ett øre for at vi skulle få det til. Det er best at du forklarer

deg!

- Dere har sløst bort flere millioner på å lage park av en tørt elveleie og ytterligere noen millioner på å kjøpe smoltanlegget til Duun. Disse er Distriktsfondets penger! sa han uten å blunke.

- ... og du tok vannet vårt.

- ... et kulturbeite for laks!? fnyste han.

Nå var også Ljosnes begynt å hisse seg opp.

- Jeg er lånt opp til snippen og du påstår at det er begått en feil!

- ... du vil vel ikke innrømme ...? sa Olga knapt hørbart.

Men Ljosnes hørte henne.

Han visste at Olga siktet til at han hadde stjålet idéen hennes, om glassering av laks.

Han fikk et blick som kunne drepe

- Dere har ikke hørt det siste ...!

Han snudde på helen og gikk opp i veien igjen.

For hvert skritt han tok ble Ljosnes mer og mer sint. Han trengte akkurat et par millioner for at Duun skulle fullføre prosjektet.

Nå holdt garantiene på å forfalle. Budsjettene var overskredet og pengene borte.

- Fa'en og, mumlet han til seg selv.

Det var lenge siden Arthur Ljosnes hadde lært at så lenge du holdt budsjettene, ble det ikke stilt spørsmål. Nå var han i ferd med å tiltrekke seg en type oppmerksomhet han slett ikke ønsket.

Mistet han tilliten, var det mye som kunne rakne.

Olav Sand, på sin side, satt tilbake og arbeidet med å roe seg ned.

- Maken til frekkhet, sa han.

Orloff likte ikke situasjonen han var kommet i. Syndikatet hadde ikke bare pensjonert ham, men ved å selge ham til Luxus Salmon, som en dal av avtalen, hadde de også landsforvist ham.

Å bo i Yttrevik var greit, men han var vant til et annet liv.

- Kanskje et nytt kontor i Oslo eller London, reflekterte han.

akkurat nå ventet han å høre fra de nye eierne, slik at han kunne foreta de nødvendige disposisjoner over sitt eget liv. Om han fikk lov til å flytte, var ett av spørsmålene han funderte på.

Derfor satt han på det lille driftslederkontoret sitt, med Reidar Duun på forværelset og syntes at verden gikk ham imot.

Eneste tørst var at Kvalvig og Natasje fortsatt solgte fisken hans. Men, som han så det, han var i live og hadde kommet seg helskinnet ut av systemet.

Det banket på døren.

- Kom inn, ropte Orloff.

Døren gikk opp og inn kom Natasja.

- Hei, sa Orloff.

- Hvordan har du det? spurte Natasja.

- Passe fortvilet, sa han og bød henne en stol.

Deretter satte han seg til å fortelle om omveltningene i Luxus Salmon. At konsernet var blitt solgt og at han var en del av avtalen.

- Vil du bo i Norge, spurte hun.

- Det har liksom ikke noe mål og mening.

- Kom, sa hun. - Den nye ledelsen ønsker et møte, i Bergen.

- I Bergen ...?

- Det nye hovedkontoret.

Stian Grå begynte å forstå to ting. Første var at de transgene laksene vokste med astronomisk fart. Det andre var at laksen han hadde klonet fra Olav Sand sin stamme, og at denne var den eneste som overlevde. Resten døde. Mer interessant for Grå var at akkurat denne laksen var blitt klekket ut og hadde gått gjennom hele yngelstadiet i sjøvann, akkurat som ørret.

- Den trangte ikke ferskvann!

Dermed fikk Grå en forståelse på hvordan laks hadde utviklet seg, utviklet en evne som gjorde at den kunne tilpasse seg stadig nye miljøer.

Viktigere, for Olav, var at Kaimoto Okomo syntes at den nye laksen holdt de nødvendige kvaliteter, og at den gled rett inn i sushikjeden hans.

Kalin Orloff og Natasja tok hurtigbåten fra Måløy til Bergen og gikk av midt i sentrum. Deretter førte hun ham innover i Strandgaten og bort en ett av de rennoverte bygningene langs vannkanten.

De gikk inn og tok heisen opp i øverste etasje.

De kom inn i resepsjonen og en vakker kvinne reiste seg for å ta imot dem.

Natasja presenterte Orloff som den nye generaldirektøren og så gikk hun bort til en stor dobbeldør i tung eik og åpnet den.

- Denne vei, sa hun.

Orloff fulgte etter.

Vinduene gikk fra gulv til tak og kontoret hadde utsikt over hele Vågen.

- Hvordan liker du det?

- Stilig, sa Orloff idet han trakk inn på de mye teppene. , men brant inne med hundre spørsmål.

- Hvor er den nye ledelsen? spurte han.

Natasja pekte på stolen bak det store skrivebordet og gjorde tegn til at han skulle sette seg.

- Du er den nye generaldirektøren, sa hun.

- Ja, men styrelederen ... ?

Natasja bøyde seg frem og forsikret seg om at høytaleren på telefonen var av.

- Jeg er den nye styrelederen, sa hun.

Orloff fikk et stikk av forlegenhet.

- ... og hvem er så eierne?

Natasja gikk tett inntil ham, bøyde hodet mot øret hans og hvisket:

- Du.

Det var ikke bare at de nye laksene til Grå vokste og vokste. Til sin forskrekkelse oppdaget han at de begynte å legge egg i karene som var nedfelt i elveleiet, og det allerede etter bare et halvt år i sjøvann.

- Dette er vel den mest produktive fiskeplassen i hele verden, sa Grå, som fortsatte med sine forsøk med kloning av laks. Problemet var at han ikke fikk det til, uansett hva han gjorde. Han leste notatene sine og gjorde de samme forsøkene om og om igjen.

Imens formerte den klonede laksen seg og ga opphav til stadig nye generasjoner.

- Bare vi ikke snakker høyt om superlaks, sa Olga.

- Alle vet om Kulturbeitet, flirte Stian.

- Da er de vel også klar over at vi tjener penger? sa hun.

Utenfor sto det en knallrød liten konebil der det sto Toyota på en liten vignett på panseret.

- Vanskelig å skjule.
- Det burde ikke være nødvendig.
- Jeg har alltid ønsket meg en slik, sa Olga og skottet bort på den lille bilen.
- Enn Olav da?
- Han har fått seg en helt ny moped, en Vespa.

Utpå høsten gikk Stian seg en tur oppover elven. Der så han to unge menn. Den ene hadde noe av det råeste han hadde sett når det gjelder fluestenger, vadestøvler og en hatt med masse fluer i hattebremmen. Den andre så typisk ut som en advokat.

- Hei, fått fisk? spurte Stian.
- Hei, ja! sa de begge i kor og hver hodt opp en liten laks på omtrent halv kiloet.
- Omtrent som å fiske villaks? spurte Stian forsiktig.
- Bedre, svarte han med den dyre fiskestangen og som var den yngste av de to. Her er jeg nærmest garantert å få fisk.
- Kvaliteten er også bedre, sa han som så ut som en advokat.
- Hvordan det? spurte Grå.
- Jeg har lest om dette, svarte den yngste. - Det viser seg at villaksen i elvene faktisk er på gytevandring, er kjønnsmoden og har en kjøttkvalitet som rett og slett er uspiselig.
- Den har faktisk ikke tatt til seg næring under hele gytevandringen, sa han som lignet på en advokat. Eneste grunnen til at han biter på en krok i elvene er at den er så stresset at den er irritert.
- Det er måten sluken beveger seg i vannet på, som irriterer, sa den yngste. - Etter at villaksen har fullført gytevandringen, er kommet tilbake til elven sin, får den full utløsning for sine behov. Den har faktisk ikke spist på flere måneder, og anngriper det første og beste den ser. I dette tilfelle en sluk eller flue.
- ... mener du at ...?
- ... at fisket etter villaks er egentlig tull!
- Begge snakket i et tonefall som er høyere enn normalt, av ren iver.
- Hva med dette med bærekraftighet? spurte Grå forsiktig.
- En laks er en laks, sa advokaten og senket nivået på stemmeleiet.

- Det er sporten som teller, sa den andre.

Akkurat da ble det ropt fra oppe ved ett av picknicbordene som var satt opp inne i en klaring i skogen. Det var full fyr på grillen.

- Hei Harry, Tankred!

Det var to ungjenter, og den ene vaiet med en grillgaffel.

- Maten er ferdig!

- Vi fikk to laks med det samme vi kom, og nå er de ferdig grillet, sa han som het Harry.

- Kommer Kari! ropte Harry tilbake.

- Kommer Hanne Mai, ropte Tankred.

I gresset ved siden av dem lå to laks til, på omtrent ett kilo hver.

**e-bok fra
Tomo Publishinfg
ISBN 978-82-992325-9-3**